

**ГОЛОВНЕ УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ
В ОДЕСЬКІЙ ОБЛАСТІ**



**ДОВІДНИК
ПОЛІЦЕЙСЬКОГО**

ОДЕСА-2018

УДК 030:351.74:343.85

Рецензенти:

О.М. Вдовиченко - начальник УОАЗОР ГУНП в Одеській області, полковник поліції;

О.І. Ульянов – професор кафедри тактико-спеціальної та вогневої підготовки Одеського державного університету внутрішніх справ.

Укладачі:

М.В. Лимарь – начальник ВПН УКЗ ГУНП в Одеській області;

О.М. Корженко – заст. начальника ВПН УКЗ ГУНП в Одеській області;

Є.Ф. Бахчеван – інспектор ВПН УКЗ ГУНП в Одеській області.

Довідник поліцейського

[М.В. Лимарь, О.М. Корженко Є.Ф. Бахчеван; ГУНП в Одеській області]

Викладений у довіднику матеріал має допомогти працівникам поліції, слухачам та курсантам навчальних закладів МВС України зі спеціальними умовами навчання у відпрацюванні (самостійно чи під час навчальних занять) типових і нетипових дій під час несення служби з охорони публічного порядку, пов'язаних із реальною або можливою загрозою життю і здоров'ю поліцейських та громадян. Довідник також включає правове підґрунтя застосування поліцейських засобів примусу під час припинення злочинів і правопорушень, затримання і доставляння правопорушників.

УДК 030:351.74:343.85

© М.В. Лимарь, О.М. Корженко,

Є.Ф. Бахчеван 2018.

© ВПН УКЗ ГУНП в Одеській області, 2018.

ЗМІСТ

Вступ	5
Правова основа та принципи діяльності поліції	6
Основні повноваження поліції.....	6
Підготовка до несення служби.....	9
Загальна підготовка та інструктаж нарядів до несення служби.....	11
Дотримання прав і свобод людини та громадянина працівником поліції при виконанні службових обов'язків	16
Правила і порядок спілкування (поводження) з громадянами	17
Психологічні прийоми дій працівника поліції в конфліктній ситуації.	19
Особливості поведінки з спілкування з окремими категоріями громадян та ЗМІ.	20
Спілкування з іноземцями	20
Спілкування з особами, які користуються дипломатичним імунітетом	21
Спілкування з народними депутатами України	21
Спілкування з людьми з особливими потребами.....	22
Спілкування з представниками засобів масової інформації	23
Поліцейські заходи та порядок їх застосування	25
Види поліцейських заходів	25
Превентивні поліцейські заходи.	25
Перевірка документів особи	26
Опитування особи	27
Поверхнева перевірка.....	28
Зупинення транспортного засобу	29
Вимога залишити місце і обмеження доступу на визначену територію	30
Обмеження пересування особи, транспортного засобу або фактичного володіння річчю	31
Проникнення до житла чи іншого володіння особи	32
Перевірка дотримання вимог дозвільної системи.....	33
Застосування технічних приладів та технічних засобів, що мають функції фото і кінозйомки, відеозапису, чи засобів фото - кінозйомки, відеозапису.....	34
Поліцейське піклування	35
Поліцейські заходи примусу	37
Умови та межі застосування поліцейських заходів примусу	38
Попередження про застосування заходів примусу	38
Категорія осіб, відносно яких заборонено застосовувати заходи примусу	39
Візуальне визначення осіб, до яких діють обмеження по застосуванню заходів примусу	39
Застосування фізичної сили	40
Застосування спеціальних засобів.	40
Застосування вогнепальної зброї	43
Кримінальна відповідальність за неправомірне застосування поліцейських заходів.....	49
Затримання та доставляння правопорушника або особи, яку підозрюють у вчиненні злочину	58
Затримання правопорушника.	61
Затримання особи, яка чинить опір (в тому числі озброєної) або намагається втекти.	62

Права осіб, затриманих за вчинення правопорушення.....	64
Доставляння правопорушника та правові підстави його здійснення.	64
Тактичні дії поліцейських під час доставляння правопорушника	66
Конвоювання. Права та обов'язки конвоїрів.....	68
Переслідування «По гарячих слідах»	71
Складання словесного портрета за ознаками зовнішності людини.	77
Перевірка місця можливого переховування правопорушника.....	79
Огляд місць можливого переховування правопорушників	81
Пересування. Схеми, техніки, варіанти та способи.	86
Підхід до будівлі, пересування біля будівель.....	87
Складові тактики внутрішнього огляду будівлі.	88
Складові готовності до внутрішнього обшуку:	89
Тактика входження в будівлю	89
Огляд будівлі.	89
Поводження зі зброєю:	90
Приклади типових усних команд	91
Відпрацювання кутів та дверних отворів.	91
Способи пересування та входження в приміщення	92
Пересування коридорами.....	94
Пересування міжповерховими сходами.....	96
Спосіб обшуку та огляду приміщення	98
Тактичні дії при зупинці транспортного засобу при невідомому, середньому та високому рівнях ризику.....	100
Підстави зупинення транспортного засобу	100
Тактичні дії при зупинці транспортного засобу при невідомому рівні ризику ..	101
Тактичні дії при зупинці транспортного засобу з середнім рівнем ризику.	103
Тактичні дії при зупинці транспортного засобу з високим рівнем ризику.....	104
Схеми зупинок транспортних засобів з використанням службового автомобіля.	105
Правила ведення радіообміну в радіомережі	116
Дії поліції під час ситуацій що ускладнюють оперативну обстановку.	118
Рекомендації з надання домедичної допомоги	126
Типові алгоритми дій поліцейських в різних ситуаціях під час несення служби	129
Найбільш використовувані вислови працівниками поліції англійською мовою.....	147

ВСТУП

Важливою умовою виконання вимог чинного законодавства щодо забезпечення публічної безпеки і порядку та боротьби зі злочинністю є формування та підтримання належного кадрового потенціалу Національної поліції України. Це питання набуває великої актуальності з урахуванням того, що реалії сьогодення яскраво демонструють той факт, що у суспільстві, нажаль, поки що не встановилося загальноприйняте позитивне ставлення до правоохоронців та поліцейських зокрема. Тому професійні дії поліцейських як в типових ситуаціях так і в екстремальних умовах, пов'язаних із забезпеченням публічної безпеки і порядку, профілактикою та припиненням адміністративних правопорушень, розкриттям злочинів та розшуком осіб, які їх скоїли, діями в надзвичайних умовах природного або техногенного характеру опосередковано сприяють нейтралізації негативних суспільних стереотипів.

Досить часто в гострих екстремальних обставинах або ситуаціях деякі працівники поліції ніякують, втрачають контроль над собою, через що вони поведуть себе по різному. В таких умовах загальмовується мислення, погіршується пригадування наказів, інструкцій, зростає розгубленість – усе це підвищує їхню схильність до використання стереотипних рішень. Одні перезбуджуються, стають дратівливими, інколи виявляють агресію, що також не сприяє прийняттю правильного рішення. В інших випадках підвищується навіювання та розмовна активність; вони готові слідувати за будь-ким, хто дасть чіткі вказівки.

Постає питання про можливість вирішення цієї проблеми під час занять у системі професійної підготовки Національної поліції та шляхом підвищення їхньої кваліфікації.

У представленому довіднику підібрано матеріал та наведені алгоритми дій працівників поліції у типових ситуаціях які трапляються під час виконання службових обов'язків, які безпосередньо й найчастіше натрапляємо у повсякденній практичній діяльності працівників патрульної поліції, дільничних офіцерів поліції, працівників конвойних підрозділів, підрозділів кримінальної поліції.

Для зручності й ефективного розв'язання завдань службової діяльності наведено необхідний теоретичний матеріал та витяги з нормативних актів, які регулюють діяльність поліції у зазначених вище напрямках.

Національна поліція України (далі – поліція) – це центральний орган виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку.

Діяльність поліції спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ України згідно із законом.

ПРАВОВА ОСНОВА ТА ПРИНЦИПИ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦІЇ

У своїй діяльності поліція керується Конституцією України, міжнародними договорами України, згоду на обов'язковість яких надала Верховна Рада України, Законом України «Про Національну поліцію» та іншими законами України, актами Президента України та постановами Верховної Ради України, прийнятими відповідно до Конституції та законів України, актами Кабінету Міністрів України, а також виданими відповідно до них актами Міністерства внутрішніх справ України, іншими нормативно-правовими актами.

Принципи діяльності поліції:

- верховенство права;
- дотримання прав і свобод людини;
- законність;
- відкритість і прозорість;
- політична нейтральність;
- взаємодія з населенням на засадах партнерства;
- безперервність.

Кожен поліцейський повинен пам'ятати

Працівник поліції на території України незалежно від посади, яку він займає, місцезнаходження і часу в разі звернення до нього громадян або службових осіб з заявою чи повідомленням про події, які загрожують особистій чи публічній безпеці, або у разі безпосереднього виявлення таких, зобов'язаний вжити заходів до попередження і припинення правопорушень, рятування людей, подання допомоги особам, які її потребують, встановлення і затримання осіб, які вчинили правопорушення, охорони місця події і повідомити про це в найближчий підрозділ поліції.

ОСНОВНІ ПОВНОВАЖЕННЯ ПОЛІЦІЇ

Працівники поліції виконують свої завдання неупереджено, в точній відповідності до Закону. Ніякі виняткові обставини або вказівки службових осіб не можуть бути підставою для будь-яких незаконних дій або бездіяльності поліції. Для забезпечення публічної безпеки і порядку поліцейські зобов'язані вжити заходів незалежно від свого підпорядкування.

Працівники НП України поважають гідність особи і виявляють до неї гуманне ставлення, захищають права людини незалежно від їх соціального походження, майнового та іншого становища, громадянства, віку та статі. Звертаючись до особи, або у разі звернення особи до поліцейського, поліцейський зобов'язаний назвати своє прізвище, посаду, спеціальне звання та пред'явити на її вимогу службове посвідчення, надавши можливість ознайомитися з викладеною в ньому інформацією, не випускаючи його з рук. (ст. 18 Закону України «Про Національну поліцію»). У взаємовідносинах із громадянами працівник поліції повинен виявляти високу культуру і такт.

Для виконання завдань і службових обов'язків, які покладені на поліцейського із забезпечення публічної безпеки і порядку з числа особового складу підрозділу формуються спеціальні групи працівників (патрульні наряди), котрі впродовж визначеного часу на обмеженій території (ділянці) виконують свої службові обов'язки.

Поліція відповідно до покладених на неї завдань (ст. 23 Закону України «Про Національну поліцію»):

1) здійснює превентивну та профілактичну діяльність, спрямовану на запобігання вчиненню правопорушень;

2) виявляє причини та умови, що сприяють вчиненню кримінальних та адміністративних правопорушень, вживає у межах своєї компетенції заходів для їх усунення;

3) вживає заходів з метою виявлення кримінальних, адміністративних правопорушень; припиняє виявлені кримінальні та адміністративні правопорушення;

4) вживає заходів, спрямованих на усунення загроз життю та здоров'ю фізичних осіб і публічній безпеці, що виникли внаслідок учинення кримінального, адміністративного правопорушення;

5) здійснює своєчасне реагування на заяви та повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події;

6) здійснює досудове розслідування кримінальних правопорушень у межах визначеної підслідності;

7) розшукує осіб, які переховуються від органів досудового розслідування, слідчого судді, суду, ухиляються від виконання кримінального покарання, пропали безвісти, та інших осіб у випадках, визначених законом;

8) у випадках, визначених законом, здійснює провадження у справах про адміністративні правопорушення, приймає рішення про застосування адміністративних стягнень та забезпечує їх виконання;

9) доставляє у випадках і порядку, визначених законом, затриманих осіб, підозрюваних у вчиненні кримінального правопорушення, та осіб, які вчинили адміністративне правопорушення;

10) вживає заходів для забезпечення публічної безпеки і порядку на вулицях, площах, у парках, скверах, на стадіонах, вокзалах, в аеропортах, морських та річкових портах, інших публічних місцях;

11) регулює дорожній рух та здійснює контроль за дотриманням Правил дорожнього руху його учасниками та за правомірністю експлуатації транспортних засобів на вулично-дорожній мережі;

12) здійснює супроводження транспортних засобів у випадках, визначених законом;

13) видає відповідно до закону дозволи на рух окремих категорій транспортних засобів; у випадках, визначених законом, видає та погоджує дозвільні документи у сфері безпеки дорожнього руху;

14) вживає всіх можливих заходів для надання невідкладної, зокрема домедичної і медичної, допомоги особам, які постраждали внаслідок кримінальних чи адміністративних правопорушень, нещасних випадків, а також особам, які опинилися в ситуації, небезпечній для їхнього життя чи здоров'я;

15) вживає заходів для визначення осіб, які не здатні через стан здоров'я, вік або інші обставини повідомити інформацію про себе; встановлює особу за невпізнаним трупом;

16) забезпечує безпеку взятих під захист осіб на підставах та в порядку, визначених законом;

17) у межах своєї компетенції, визначеної законом, здійснює контроль за дотриманням вимог законів та інших нормативно-правових актів щодо опіки, піклування над дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування, вживає заходів щодо запобігання дитячій бездоглядності, правопорушенням серед дітей, а також соціального патронажу щодо дітей, які відбували покарання у виді позбавлення волі;

18) вживає заходів для запобігання та припинення насильства в сім'ї;

19) здійснює охорону об'єктів права державної власності у випадках та порядку, визначених законом та іншими нормативно-правовими актами, а також бере участь у здійсненні державної охорони;

20) здійснює на договірних засадах охорону фізичних осіб та об'єктів права приватної і комунальної власності;

21) здійснює контроль за дотриманням фізичними та юридичними особами спеціальних правил та порядку зберігання і використання зброї, спеціальних засобів індивідуального захисту та активної оборони, боєприпасів, вибухових речовин і матеріалів, інших предметів, матеріалів та речовин, на які поширюється дозвільна система органів внутрішніх справ;

22) здійснює у визначеному законом порядку приймання, зберігання та знищення вилученої, добровільно зданої або знайденої вогнепальної, газової, холодної та іншої зброї, боєприпасів, набоїв, вибухових речовин та пристроїв, наркотичних засобів або психотропних речовин;

23) здійснює контроль у межах своєї компетенції, визначеної законом, за дотриманням вимог режиму радіаційної безпеки у спеціально визначеній зоні радіоактивного забруднення;

24) сприяє забезпеченню відповідно до закону правового режиму воєнного або надзвичайного стану, зони надзвичайної екологічної ситуації у разі їх оголошення на всій території України або в окремій місцевості;

25) виконує в межах компетенції запити органів правопорядку (правоохоронних органів) інших держав або міжнародних організацій поліції відповідно до закону та міжнародних договорів України.

Поліція забезпечує належний громадський порядок і безпеку відповідно до чинних законів і встановлених правил поведінки. Вона повинна підтримувати нормальну обстановку та порядок на вулицях, площах, у парках, на транспортних магістралях, в аеропортах та інших громадських місцях, при цьому своєчасно вживаючи заходів щодо виявлення, запобігання й припинення порушень громадського порядку.

ПІДГОТОВКА ДО НЕСЕННЯ СЛУЖБИ

Заступаючи на службу, поліцейський має знати:

- поставлені завдання та порядок їх виконання;
- оперативну обстановку та особливості несення служби на маршруті (посту);
- права та обов'язки поліцейського, норми права, які регулюють діяльність поліцейського;
- правила застосування зброї та спеціальних засобів;
- розміщення найближчих нарядів поліції, військових нарядів і громадських формувань;
- порядок підтримання зв'язку з черговим територіального органу Національної поліції, іншими нарядами;
- прикмети розшукуваних злочинців, викрадених речей та автомобототранспорту;
- місця можливого вчинення правопорушень, збуту наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, появи злочинців, інших правопорушників;
- осіб, які перебувають під адміністративним наглядом поліції, раніше судимих та осіб, що зловживають спиртними напоями та наркотичними речовинами, і встановлені для них обмеження;
- місце знаходження в районі маршруту (поста) відділення зв'язку, банківських установ та інших сховищ цінностей;
- розміщені в районі маршруту (поста) парки, сквери, стадіони, їдальні, кафе, пивні бари, ресторани, дискотеки, кінотеатри, готелі, ринки, вокзали, пристані, дитячі заклади та інші місця масового відпочинку громадян;
- місця компактного проживання або перебування іноземних громадян та осіб без громадянства;
- місця можливого збуту викрадених речей (ломбарди, комісійні магазини тощо);

- час початку та закінчення роботи розміщених у районі великих промислових підприємств та установ, транспорту, а також режим роботи торговельних і видовищних закладів, час їх інкасації;
- місцезнаходження органів державної влади, правоохоронних органів, установ, підприємств, штабів громадських формувань, найближчих лікарень, поліклінік, аптек, місць збереження наркотичних речовин, а також розташування приладів охоронно-пожежної сигналізації;
- трамвайні, автобусні й тролейбусні маршрути та їх найближчі зупинки, станції метро, стоянки автомобілів і таксі в зоні маршруту (поста);
- прилеглі до маршруту (поста) вулиці, провулки, площі, прохідні двори та інші шляхи найкоротшого руху на випадок переслідування злочинців, можливі місця збуту наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів.
- Перед заступанням на службу з поліцейським проводиться цільовий інструктаж з питань дотримання заходів безпеки при поводженні зі зброєю.

Зовнішній вигляд та екіпірування (спорядження) поліцейського, який заступає на службу:

Поліцейський повинен мати охайний зовнішній вигляд і справне спорядження, не порушувати правила носіння однострою. На однострої поліцейського має бути розміщено нагрудний знак із чітким зазначенням його спеціального жетона.

Поліцейському заборонено знімати з однострою чи приховувати нагрудний знак, а також будьяким іншим чином перешкоджати прочитанню інформації на ньому або фіксуванню її за допомогою технічних засобів.

Спорядження поліцейського:

- 1) службове посвідчення;
- 2) картка маршруту (поста);
- 3) табельна зброя з двома спорядженими магазинами;
- 4) спеціальні засоби та засоби індивідуального захисту;
- 5) тактичний ремінь;
- 6) портативний (нагрудний) відеореєстратор;
- 7) мобільні пристрої радіозв'язку;
- 8) мобільний телефон;
- 9) бланки процесуальних документів;
- 10) чисті аркуші паперу (формат А 4);
- 11) ручка;
- 12) олівець;
- 13) лінійка;
- 14) блокнот;
- 15) стрічка (сигнальна стрічка) для огороження місця події;
- 16) ліхтар;
- 17) дальномір;

- 18) сумка;
- 19) індивідуальний пакет (аптечка);
- 20) Покривало поліетиленове.

Під час виконання службових обов'язків поліцейський повинен мати при собі:

- 1) табельну зброю з двома спорядженими магазинами;
- 2) кайданки;
- 3) рації;
- 4) кийок;
- 5) засоби, споряджені речовинами сльозогінної і дратівної дії;
- 6) нагрудна камера.

Вказані засоби поліцейський повинен носити на спеціальному тактичному ремені.

Залежно від поставлених завдань поліцейський (патрульний) екіпірується іншими спеціальними засобами, а також автоматичною вогнепальною зброєю.

Загальна підготовка та інструктаж нарядів до несення служби

Працівники поліції призначені в наряд для несення служби, прибувають в підрозділ НП чи спеціально визначене місце за 30 хвилин до початку інструктажу. Про прибуття вони доповідають черговому і своєму командирові, називають їх за званням, додаючи перед званням слово «Товаришу (пане)», наприклад: «Товаришу (пане) лейтенант, капрал Петренко для несення служби прибув».

Керівники усіх рівнів несуть персональну відповідальність за організацію безпеки поліцейських, його теоретичну та практичну підготовку, вміння професійно та грамотно реагувати і діяти в нестандартних, екстремальних ситуаціях.

Інструктаж нарядів проводять: керівник (заступник керівника, уповноважена особа від керівництва) підрозділу. З метою підвищення професійної майстерності поліцейських по охороні прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної (громадської) безпеки і порядку згідно з розробленою методикою інструктажів, для участі в їх проведенні можуть запрошуватись керівники або досвідчені працівники блоку кримінальної поліції, патрульної поліції, превентивної діяльності, а також працівник підрозділу професійного навчання, інструктор (позаштатний інструктор) з особистої безпеки.

Інструктаж проводиться безпосередньо перед початком несення служби з працівниками, які заступили у складі слідчо-оперативної групи, сектору реагування патрульної поліції, інших видів нарядів, які будуть нести службу разом або виконувати ідентичні завдання.

Інструктаж членів слідчо-оперативної групи здійснюється одночасно з нарядом чергової частини та сектором реагування патрульної поліції: керівником (заступником керівника, уповноваженою особою від керівництва)

підрозділу (для визначення рівня фізичної підготовленості залучається працівник підрозділу професійного навчання, інструктор (позаштатний інструктор) з особистої безпеки).

До несення служби у складі нарядів залучаються працівники поліції, які допущені до самостійного виконання службових обов'язків та за якими закріплена вогнепальна зброя.

Перед проведенням цільового інструктажу працівники поліції озброюються і екіпіруються спеціальними засобами активної оборони і індивідуального захисту.

Цільовий інструктаж поліцейських передбачає проведення:

Підготовчої частини, яка включає:

- визначення фізичної готовності поліцейських до несення служби;
- стройового огляду поліцейських.
- визначення психологічної готовності працівників до несення служби.

Основної частини, яка включає:

• Доведення оперативної обстановки і поставлення працівникам поліції завдань на період несення служби.

• Опитування поліцейських на предмет знання ними своїх функціональних обов'язків, правових підстав застосування і використання заходів примусу, матеріальної частини зброї і заходів безпеки при поводженні з нею.

• Оцінка готовності поліцейських до дій в типових і екстремальних ситуаціях.

• Проведення цільових інструктажів щоденно фіксується у книзі постових відомостей, журналі реєстрації інструктажів про заходи безпеки при поводженні зі зброєю згідно додатку до наказу МВС України від 01.02.2016 № 70 та журналі обліку перевірки рівня знань під час проведення цільового інструктажу.

• Журнали інструктажів мають бути зареєстровані, прошнуровані, пронумеровані, скріплені печаткою і зберігатися у черговій частині підрозділу.

• Контроль за збереженням та веденням службової документації, відомостей, облік (відміток) реєстрації інструктажів покладається на керівників структурних підрозділів апарату Головного управління, керівників окремих підрозділів ГУНП, Управлінь патрульної поліції, начальників секторів реагування патрульної поліції, відділів і відділень поліції, керівників відділу моніторингу відділів і відділень поліції в містах.

• Перевірки якості проведення цільових інструктажів здійснюються відповідальними (помічниками відповідальних) від керівництва ГУНП, УПП, працівниками УОАЗОР (управління організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування головних управлінь Національної поліції України), УКЗ ГУНП (управління кадрового забезпечення головних управлінь Національної поліції України).

Початок інструктажу в підрозділі залежить від розпорядку дня, при цьому час на проведення основної частини інструктажу не повинен перевищувати 30 хвилин.

На інструктажі в обов'язковому порядку повинні бути присутні:

- керівник (командир) підрозділу;
- відповідальний, помічник відповідального від керівництва;
- представник керівництва строювого підрозділу (за необхідністю);
- начальник сектору реагування патрульної поліції (якщо передбачено штатним розкладом);

- черговий;

- черговий, який змінюється;

- поліцейські структурних підрозділів (служб), які заступають у наряд.

До інструктажу також можуть залучатися:

- інспектор з професійного навчання або інструктор (позаштатний інструктор) з особистої безпеки.

Інструктаж проводиться у визначеному керівником підрозділу місці, виходячи з конкретного завдання, як правило, у спеціально обладнаному приміщенні (навчальному класі) або у внутрішньому подвір'ї підрозділу і передбачає здійснення наступних заходів:

Озброєння працівників.

Працівники поліції перед проведенням цільового інструктажу отримують в черговій частині вогнепальну зброю і спеціальні засоби (кайданки, гумові кийки та балончики з препаратами сльозогінної та дратівної дії) та засоби індивідуального захисту (шоломи, бронежилети та ін.).

Видача й приймання озброєння здійснюється відповідно до вимог *розділу 3 Інструкції із заходів безпеки при поводженні з вогнепальною зброєю, затвердженої наказом МВС України від 01.02.2016 № 70.*

Для отримання вогнепальної зброї, боєприпасів керівник (командир) підрозділу, його заступники або відповідальний від керівництва повідомляє чергового по органу про необхідність їх видачі.

Підставою для видачі черговим озброєння й спецзасобів поліцейським підрозділу є ***письмова вказівка керівника підрозділу у вигляді затверджених ним відомостей служби нарядів, графіків чергувань або чищення зброї, розстановок поліцейських під час уведення в дію оперативних планів чи проведення операцій, витягів з наказів або рапортів з його резолюцією, в обмін на картку-замісник і за наявності підпису особи, яка отримує озброєння у книзі видачі та приймання озброєння і спецзасобів або у книзі нарядів.***

Працівникам поліції інших підрозділів НП України та підрозділів інших міністерств і відомств озброєння видається на підставі відомості, графіків, листів, заявок, затверджених керівництвом підрозділу, що передав зброю на тимчасове зберігання (з обов'язковою резолюцією начальника підрозділу, де зберігається зброя, і зазначенням точного часу отримання та здачі

озброєння), а особам, які знаходяться у відрядженні – при пред'явленні службового посвідчення та посвідчення про відрядження.

З дозволу чергового по підрозділу під контролем керівника підрозділу (командира підрозділу, служби або його заступника чи відповідального від керівництва органу) працівники почергово по одному заходять до спеціально обладнаної кімнати чергової частини для отримання зброї і боєприпасів.

Черговий видає поліцейським зброю, спорядження, спеціальні засоби, засоби зв'язку. Про отримання зброї працівник поліції робить відмітку в книзі служби нарядів.

Отримавши зброю і боєприпаси, поліцейський підходить до кулеуловлювача і проводить їх огляд. Перевіряє наявність патрона в патроннику, для чого вилучає магазин з основи рукоятки пістолета, знімає його із запобіжника, тримаючи пістолет у руці, вільною рукою відводить затвор у крайнє заднє положення, ставить його на затворну затримку й оглядає патронник. Натиснувши пальцем руки на затворну затримку, повертає затвор у крайнє переднє положення, натискає на спусковий гачок притримуючи курок великим пальцем руки (здійснює спуск курка з бойового взводу) та вмикає запобіжник. При цьому ствол зброї має бути спрямований тільки в кулеуловлювач, а вказівний палець завжди повинен знаходитись на спусковій скобі. Перевіряє кількість та стан отриманих патронів та самостійно споряджає ними магазини.

При огляді зброї необхідно перевірити:

1) відповідність номерів на затворі, запобіжнику та магазинах номеру на рамці пістолета (відповідність номерів на ствольній коробці, затворній рамі з газовим поршнем номеру на кришці ствольної коробки автомата);

2) відсутність на металевих частинах зброї нальоту, іржі, бруду, подряпин, тріщин;

3) справність частин зброї;

4) стан утримання магазину в основі рукоятки (ствольної коробки);

5) чистоту каналу ствола.

У разі виявлення несправностей зброї їх необхідно терміново усунути. Якщо в підрозділі (закладі, установі) поліції вони не можуть бути усунені, зброя направляється до ремонтної майстерні. На час ремонту зброї за поліцейським закріплюється інша (резервна) зброя.

При огляді патронів необхідно перевірити:

1) відсутність на гільзах іржі й зеленого нальоту, особливо на капсулі, ум'ятин, подряпин, що перешкоджають входженню патрона до патронника;

2) чи не витягується куля з гільзи рукою, чи не виступає капсуль вище поверхні дна гільзи. Патрони з такими дефектами повинні бути відібрані і здані до чергової частини підрозділу (закладу, установи) поліції;

3) відсутність навчальних патронів серед бойових.

Якщо патрони забруднені, вкриті незначним зеленим нальотом або іржею, їх необхідно витерти сухою чистою ганчіркою.

Не виймаючи пістолета з кобури, один магазин з патронами працівник вставляє в основу рукоятки пістолета, а другий – кладе до кишені для запасного магазину кобури (спеціального спорядження, підсумку для магазинів, розвантажувального жилета).

Працівники поліції, включені до складу слідчо-оперативної групи, інших видів нарядів забезпечуються зброєю, боєприпасами і спецзасобами індивідуального захисту та активної оборони. За рішенням керівника (командира) підрозділу їм можуть видаватися автоматична зброя та інші спеціальні засоби.

Контроль за екіпіруванням членів слідчо-оперативної групи та нарядів при виїзді на місце події покладається на керівника (командира) та відповідального від керівництва підрозділу.

Черговий або командир підрозділу оголошує пости та маршрути патрулювання, час несення служби та інформує про відміну орієнтувань, знайомить з отриманою інформацією про вчинені злочини, прикмети осіб, що розшукуються, викрадене майно та з іншими відомостями, контролює їх записи в службовій книзі, потім виставляє наряд на інструктаж, перевіряє у кожного поліцейського наявність озброєння і спорядження. Робить відповідний запис у книзі служби нарядів підрозділу НП. При виявленні недоліків вживає заходів до їх усунення і доповідає про готовність особового складу до несення служби посадовій особі, яка відповідно до щомісячного графіка проводить інструктаж.

Поліцейський, який заступає на службу, зобов'язаний бути одягненим по формі за сезоном, мати зразковий зовнішній вигляд і справне спорядження.

Уповноважена особа яка проводить інструктаж, зобов'язана:

- упевнитись у готовності особового складу до несення служби і вжити заходів до усунення виявлених недоліків;
- перевірити знання поліцейськими своїх прав і обов'язків, окремих положень нормативних актів, правил застосування зброї і спеціальних засобів, прикмет розшукуваних злочинців і викраденого майна;
- оголосити результати несення служби за минулу добу, за необхідності роз'яснити недоліки й упущення, навести приклади зразкових дій патрульних і постових;
- роз'яснити оперативну обстановку, поставити нарядам конкретні завдання на весь період несення служби і визначити порядок їх виконання;
- запропонувати вирішити декілька завдань, при цьому розібрати найбільш характерні тактичні прийоми несення служби (ведення нагляду, виявлення злочинців за малопомітними прикметами, забезпечення публічної безпеки і порядку, затримання озброєних злочинців і ін.);
- нагадати поліцейським про необхідність додержання законності, а також про ввічливе і уважне ставлення до громадян;
- роз'яснити порядок зміни нарядів, зв'язку і взаємодії.

Проведення інструктажу закінчується оголошенням наказу про заступання нарядів НП на службу. Наприклад: «Наряд, струнко! Наказую заступити на охорону прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, забезпечити публічний порядок і безпеку у місті Одеса. Під час несення служби суворо додержуватись законності, виявляти високу культуру, ввічливе звернення до громадян! Наряд, право-руч (ліво-руч)! За маршрутами і постами кроком руш!».

ДОТРИМАННЯ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ ТА ГРОМАДЯНИНА ПРАЦІВНИКОМ ПОЛІЦІЇ ПРИ ВИКОНАННІ СЛУЖБОВИХ ОБОВ’ЯЗКІВ

Відповідно до II розділу Конституції України права та свободи громадян України поділяються на такі категорії:

Фізичні (особистісні) права і свободи людини і громадянина:

- право на життя (ст. 27 Конституції України);
- право на повагу до честі і гідності особи (ст. 28 Конституції України);
- право на свободу і особисту недоторканність (ст. 29 Конституції України);
- право на недоторканність житла (ст. 30 Конституції України);
- таємниця листування, телефонних розмов, телеграфних повідомлень та іншої кореспонденції (ст. 31 Конституції України);
- право на невтручання в особисте та сімейне життя (ст. 32 Конституції України).

Соціальні права:

- право на працю (ст. 43 Конституції України);
- право на страйк (ст. 44 Конституції України);
- право на відпочинок (ст. 45 Конституції України);
- право на соціальний захист (ст. 46 Конституції України);
- право на житло (ст. 47 Конституції України);
- право на достатній життєвий рівень (ст. 48 Конституції України);
- право на охорону здоров’я, медичну допомогу і медичне страхування (ст. 49 Конституції України).

Культурні права:

- право на освіту (ст. 53 Конституції України);
- свобода літературної, художньої, та іншої творчої діяльності (ст. 54 Конституції України);
- право на інформацію (ст. 34 Конституції України).

Екологічні права:

- право на безпечне для життя і здоров’я довкілля (ст. 50 Конституції України);
- право вільного доступу до інформації про стан довкілля, про якість харчових продуктів і предметів побуту (ст. 50 Конституції України).

Духовні права:

- право на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів та переконань (ст. 34 Конституції України);
- право на свободу світогляду і віросповідання (ст. 35 Конституції України);

Політичні права і свободи людини і громадянина:

- свобода пересування, вільний вибір місця проживання для тих, хто на законних
- підставах перебуває на території України (ст. 33 Конституції України);
- право вільно залишати територію України, за винятком обмежень, які встановлені законом (ст. 33 Конституції України);
- право брати участь в управлінні державними справами, у всеукраїнському та місцевих референдумах, вільно обирати та бути обраним до органів державної влади й органів місцевого самоврядування (ст. 38 Конституції України);
- право направляти індивідуальні чи колективні письмові звернення або особисто звертатися до органів державної влади, органів місцевого самоврядування та посадових і службових осіб цих органів (ст. 40 Конституції України);
- право на свободу об'єднання у політичні партії та громадські організації для здійснення і захисту своїх прав і свобод та задоволення політичних, економічних, соціальних, культурних та інших інтересів, за винятком обмежень, встановлених законом в інтересах національної безпеки, громадського порядку, охорони здоров'я населення або захисту прав і свобод інших людей (ст. 36 Конституції України);
- право збиратися вільно, без зброї і проводити збори, мітинги, походи і демонстрації, про проведення яких завчасно сповіщаються органи виконавчої влади чи органи місцевого самоврядування (ст. 39 Конституції України).

ПРАВИЛА І ПОРЯДОК СПІЛКУВАННЯ (ПОВОДЖЕННЯ) З ГРОМДЯНАМИ.

Поліцейський повинен бути ввічливим і тактовним, звертатися до громадян лише на «Ви», незалежно від їх віку, статі, соціального становища, етнічного походження тощо, свої вимоги і зауваження викладати у переконливій формі, не вживати слів і дій, які можуть образити честь та гідність громадян. Потрібно бути спокійним, витриманим і розсудливим.

Непринципи: грубість, зверхність, іронічність, саркастичне чи неввічливе формулювання зауважень, вирази та репліки, що ображають людську гідність, погрози, повчання, несправедливі звинувачення, загрозливі жести та знаки.

Поліцейський повинен:

- Звертаючись до особи, або у разі звернення особи до поліцейського, поліцейський зобов'язаний назвати своє прізвище, посаду, спеціальне звання та пред'явити на її вимогу службове посвідчення, надавши можливість

ознайомитися з викладеною в ньому інформацією, не випускаючи його з рук (ст. 18 Закону України «Про Національну поліцію»);

- висловлювати свої зауваження та вимоги в коректній і не-реконлівній формі, якщо потрібно, спокійно, без роздратування повторити і роз'яснити зміст сказаного;

- вислухати пояснення або питання громадянина уважно, не перебиваючи, виявляючи доброзичливість і повагу до співрозмовника;

- ставитися з повагою до громадян, бути уважними до них, не дозволяти дискримінаційних дій та висловлювань, враховувати індивідуальні потреби осіб з інвалідністю, осіб похилого віку, вагітних жінок, дітей тощо.

При спілкуванні з громадянами виявляти витримку і бути готовим:

- до поведінки, яка виходить за етичні рамки з їх боку, у тому числі й до проявів агресії, здійснення опору та можливого нападу;

- до надання їм першої психологічної та першої домедичної і медичної допомоги (у тому числі направлення до закладу охорони здоров'я).

У спілкуванні з громадянами з боку поліцейського неприпустимі:

- будь які висловлювання і дії дискримінаційного характеру за ознаками статі, віку, раси, національності, мови, громадянства, соціального, майнового або сімейного стану, політичної чи релігійної належності, зовнішності, стану здоров'я, сексуальної орієнтації тощо;

- надмірний тон, грубість, некоректність зауваження, пред'явлення неправомірних, незаслужених звинувачень, сексуальні домагання;

- погрози, образливі вирази, репліки, знаки, в тому числі сексуального характеру;

- суперечки, дискусії та дії, що перешкоджають нормальному спілкуванню або провокують протиправну поведінку;

- необґрунтовані перевірки паспортів та інших документів.

- Поліцейському рекомендується не сприймати на свій рахунок образливих зауважень, недоречних жартів, глузувань, висловлених на вулицях і в громадських місцях.

- **Порядок звернення до особи:**

- привітатись, приклавши праву руку до головного убору;

- відрекомендуватись (назвати прізвище, посаду, спеціальне звання);

- пред'явити на вимогу службове посвідчення, надавши можливість ознайомитися з викладеною в ньому інформацією, не випускаючи його з рук;

- спитати: «Як я можу до вас звертатись?»;

- аргументувати причину звернення;;

- уважно вислухати пояснення особи;

- у межах компетенції вжити заходів реагування (зробити попередження, скласти протокол про адміністративне правопорушення тощо).

Якщо особа на зауваження реагує збуджено, поліцейський повинен:

- витримати паузу (дати заспокоїтись);

- дати можливість висловити причину збудження;

- висунути вимогу щодо пояснення її неправомірних дій;
- пояснити недопустимість такої поведінки з посиланням на відповідні нормативно-правові акти;
- у разі продовження протиправних дій особою попередити про можливе застосування до неї поліцейських заходів примусу;
- тільки після цього може бути прийнято рішення про складання протоколу, накладення штрафу на місці, доставляння порушника до органу (підрозділу) поліції або можливість обмежитись зауваженням;
- зауваження правопорушникам, які мають при собі дітей, по можливості, робиться так, щоб діти цього не чули. З підлітками поліцейські повинні поводитися так само ввічливо, як і з дорослими. Зауваження дітям робляться з урахуванням їх психології і рівня розвитку.

Приклади звернення до особи:

Варіант 1:

«Бажаю здоров'я. Сержант поліції Біган. У місті тривають оперативні заходи, пред'явіть, будь ласка, ваші документи».

Якщо громадянин має бажання пересвідчитись у наявності службового посвідчення: «Будь ласка, моє службове посвідчення».

Після перевірки: *«Дякую, вибачте за незручності, усього найкращого».*

Варіант 2:

«Бажаю здоров'я. Старший сержант поліції Онопрієнко. Ви порушили ч. 1 ст. 175 Кодексу України про адміністративні правопорушення: курили на зупинці громадського транспорту, що заборонено законом. Пред'явіть, будь ласка, ваші документи».

Якщо громадянин має бажання переконатись у наявності службового посвідчення: «Будь ласка, моє службове посвідчення».

Психологічні прийоми дій працівника поліції в конфліктній ситуації.

В конфліктній ситуації зростає психологічна напруженість у учасників конфлікту, що спричиняє необ'єктивність оцінок, взаємне непорозуміння. Тому працівник поліції повинен перевести взаємовідносини з емоційного на інтелектуальний рівень, тобто зуміти переконати громадянина в правомірності своїх дій.

Від працівника поліції залежить розвиток чи припинення конфлікту, в такій ситуації необхідне знання законодавства, нормативних документів, професійно грамотне спілкування з людиною. В цих випадках працівнику поліції можуть заважати такі причини суб'єктивного характеру:

- надмірна агресивність (через невпевненість);
- невміння володіти собою;
- надмірна категоричність суджень;
- надмірна поспішність в діях.

Вимоги до працівника поліції в конфліктній ситуації:

- стриманість;

- твердість;
- впевненість;
- справедливість.

Коливання при виборі міри адміністративного впливу, її наступне пом'якшення чи підсилення – неприпустиме. У випадках незгоди з мірою адміністративного впливу, необхідно роз'яснити правопорушнику порядок оскарження дій працівника поліції, але вступати в суперечки не слід.

Коли порушник просить змінити прийняте рішення, робить спроби тиску, погрожує – необхідно відповісти на це тактовним, але твердим підтвердженням прийнятого рішення.

Якщо порушник просить пред'явити посвідчення – необхідно зважити на це і не кваплячись пред'явити. Відмова зробити це – розцінюється і як прояв зарозумілості, і як свідoctво боязливості, невпевненості працівника поліції, і як можливе неправомірне затримання особи.

ОСОБЛИВОСТІ ПОВОДЖЕННЯ З СПІЛКУВАННЯ З ОКРЕМИМИ КАТЕГОРІЯМИ ГРОМАДЯН ТА ЗМІ.

Спілкування з іноземцями

У спілкуванні з іноземцями, особами без громадянства, біженцями та особами, які потребують додаткового або тимчасового захисту, поліцейський повинен діяти за загальними правилами спілкування з громадянами, поважати гідність особи і виявляти до неї гуманне ставлення, захищати права людини, урахувати особливості расової та національної належності, громадянства, віку та мови, ставлення до релігії, статі, політичних та інших переконань.

У разі необхідності роз'яснити правила поведінки та правила перебування на території України. Не рекомендується обговорювати питання політики, діяльності органів державної влади, у тому числі поліції.

Поліцейський повинен:

- при зверненні до особи встановити, чи розуміє вона українську мову, а якщо ні, то які мови розуміє.
- якщо знає українську мову - продовжити спілкування українською;
- якщо не знає української мови, але знає таку, на якій може спілкуватися і поліцейський, перейти при можливості на мову, зрозумілу іноземцеві, знизити темп мовлення, активно інтонувати, виділяти логічні наголоси;
- якщо іноземець та поліцейський не мають можливості спілкування в силу відсутності спільної мови - встановити, чи є поруч хтось, хто міг би перекласти суть розмови. Наприклад, супутник затриманої особи. Якщо посередника не знайшлося, перейти на мову жестів та/чи продовжити спілкуватися (переклад) за допомогою гаджетів.
- перевірити документи. За потреби доставити особу до територіального органу поліції, викликати перекладача.

Під час перевірки поліцейський має:

- поводитись з документами бережно. Якщо в документі знаходяться гроші, будь-які записки та інші папери або цінності, запропонувати власникові самому вилучити їх звідти;
- звернути увагу на відповідність наявної в документі фото-картки та особи громадянина, правильність заповнення усіх реквізитів, цілісність захисної сітки документа, строк його дії, на відмітку щодо реєстрації та інше;
- вжити застережних заходів при перевірці документів у особи, що підозрюється у вчиненні правопорушення. З цією метою рекомендується стояти на півоберта право-руч від того, кого перевіряють, на безпечній відстані від нього та пильно стежити за ним;
- перевірку проводити на деякій відстані від сторонніх громадян, а якщо є можливість - в найближчому службовому приміщенні дільничного офіцера поліції або громадському пункті охорони публічної безпеки і порядку.

Спілкування з особами, які користуються дипломатичним імунітетом

Поліцейський повинен діяти за загальними правилами спілкування з громадянами, враховуючи водночас привілеї осіб із дипломатичним імунітетом:

- особиста недоторканність;
- недоторканність використовуваних ними транспортних засобів, які офіційно належать представництвам (консульствам);
- імунітет від кримінальної, цивільної, адміністративної юрисдикції України;
- право підняття на транспортному засобі національного прапора тощо.

Дії в разі виявлення правопорушення, учиненого особою з дипломатичним імунітетом:

- повідомити про подію чергового територіального органу Національної поліції;
- вжити заходів щодо припинення правопорушення;
- записати номер та вид документа особи, який підтверджує її дипломатичний імунітет;
- скласти письмовий рапорт на ім'я начальника територіального органу Національної поліції.

Спілкування з народними депутатами України

Під час спілкування з народними депутатами України поліцейський повинен діяти за загальними правилами спілкування з громадянами та:

- на вимогу народних депутатів, інших посадових осіб пред'явити службове посвідчення, надавши можливість ознайомитися з викладеною в ньому інформацією, не випускаючи його з рук;

- пересвідчитись, що це народний депутат (перевірити наявність депутатського посвідчення та нагрудного знака народного депутата України);

- вислухати заяву (інформацію) та, якщо це не суперечить вимогам правил несення служби, ужити відповідних заходів, доповівши про це старшому начальникові.

Приклади звернення до народного депутата:

Варіант 1:

«Бажаю здоров'я. Сержант поліції Драган. Ваші вимоги є законними, однак не належать до моєї компетенції, я обов'язково доповім про них старшому начальникові. Якщо моя відповідь Вас не задовольнила, ви можете звернутися до старшого начальника, який перебуває... (назва вулиці, площі, приміщення тощо)».

Якщо дії або заяви народного депутата України суперечать вимогам законодавства щодо несення служби, працівник поліції зобов'язаний негайно доповісти про це старшому начальникові й далі діяти за його вказівкою.

Варіант 2:

«Бажаю здоров'я. Сержант поліції Драган. Ваші вимоги є незаконними й суперечать Кодексу України про адміністративні правопорушення (Кримінальному кодексу України — доцільно визначити відповідну статтю). Якщо ви не припините свої дії, я змушений буду доповісти старшому начальникові та скласти відповідний рапорт. Якщо моя відповідь вас не задовольнила, ви можете звернутися до старшого начальника, який перебуває... (назва вулиці, площі, приміщення тощо)».

Спілкування з людьми з особливими потребами

Під час спілкування з людьми з особливими потребами поліцейський повинен діяти за загальними правилами спілкування з громадянами.

а) з людиною у візку:

- не можна самовільно без дозволу котити візок;
- при спілкуванні обличчя співрозмовників мають бути на одному рівні (треба присісти або сісти поруч на стільці);
- при спілкуванні з людиною в кріслі-візку, яка є разом із супроводжуючою її особою, потрібно в першу чергу звертатися і розмовляти з нею, а не із супроводжуючою особою;
- часто люди у візку бояться звертатися про допомогу. Треба зробити крок назустріч і спитатися - чим можна допомогти. Допомога має бути ненав'язливою і не надмірною;

б) з людиною з вадами слуху і мови:

- при розмові з нечуючими необхідно дивитися безпосередньо на співрозмовника, повільно і чітко промовляти слова із виразною мімікою.

Важливо, щоб джерело світла не було за вашою спиною, бо в такому випадку ваше обличчя буде затінене;

- необхідно мати можливість спілкуватися за допомогою переписки: мати листки паперу, блокнот, ручку/олівець тощо. Звичайно, треба писати читабельним почерком, не формулювати довгих фраз;

- не затемнювати обличчя, особливо уста, і не закривати його руками, волоссям тощо;

- щоб привернути увагу людини, яка не чує, необхідно торкнутися її злегка за плече або помахати до неї рукою. Починати розмову після того, коли вас помітили. Кричати не варто;

- якщо нечуюча людина користується послугою сурдоперекладача, то при спілкуванні необхідно дивитися на того, хто звернувся за послугою. Тобто, на нечуючу людину, а не на перекладача.

в) з людиною з вадами зору:

- спілкуючись із незрячою людиною, необхідно представитися хто ви, які маєте повноваження, після чого запитати - чим допомогти;

- при супроводі у приміщенні необхідно попереджувати про перешкоди, які є на шляху, наприклад: «зараз будуть сходи, двері з порогом тощо». При можливості озвучувати інформацію про оточення;

- якщо незрячу людину припровадили до кабінету службової особи, необхідно інформувати, куди її привели, назвати цю людину й інших присутніх;

- якщо збираєтеся читати, попередьте про це;

- не можна замінювати читання будь якого документа його переказом, особливо, якщо при цьому треба поставити підпис;

- не можна тягнути незрячу людину за собою. Треба попередити про необхідність руху та чітко пояснити - куди потрібно прямувати.

Спілкування з представниками засобів масової інформації

У разі звернення представника засобів масової інформації поліцейський повинен:

- діяти за загальними правилами спілкування з громадянами;

- під час забезпечення публічної безпеки і порядку на місці події не повинен приховувати своє обличчя від відеокамер та боязко ухилятися від спілкування з журналістами;

- утриматись від висловлювання власних міркувань;

- пояснити, хто уповноважений коментувати конкретні події, та надати контактні дані відповідної особи.

НЕ ПІДЛЯГАЮТЬ РОЗГОЛШЕННЮ ВІДОМОСТІ ЩО СТАНОВЛЯТЬ ДЕРЖАВНУ АБО СЛУЖБОВУ ТАЄМНИЦЮ!!!

Приклад відповіді на звернення:

Бажаю здоров'я! Капрал поліції Попов. Ми несемо службу із забезпечення публічної безпеки і порядку. За більш детальною інформацією вам доцільно звернутися до старшого начальника, який перебуває...»

У разі, коли представник засобів масової інформації перешкоджає виконувати функціональні обов'язки, поліцейський має повідомити, що згідно зі ст. 36 «Вимога залишити місце і обмеження доступу на визначену територію» Закону України «Про національну поліцію»:

- поліцейський уповноважений вимагати від особи (осіб) залишити визначене місце на певний строк або заборонити чи обмежити особам доступ до визначеної території або об'єктів, якщо це необхідно для забезпечення публічної безпеки і порядку, охорони життя і здоров'я людей, для збереження та фіксації слідів правопорушення;
- поліцейський може обмежувати або забороняти рух транспорту і пішоходів на окремих ділянках вулиць і автомобільних доріг у разі затримання осіб відповідно до закону, під час аварій, інших надзвичайних ситуацій, якщо це необхідно для забезпечення публічної безпеки і порядку, охорони життя і здоров'я людей;
- повідомити представникові засобів масової інформації, що його дії можуть бути кваліфіковані як перешкодження діяльності поліцейського;
- поінформувати безпосереднього начальника або чергового територіального органу Національної поліції;
- озвучити журналістові його право оскаржити дії працівника поліції до вищого органу, прокуратури чи суду.

Приклад звернення до працівника засобів масової інформації:

«Бажаю здоров'я! Капрал поліції Попов. Ми несемо службу із забезпечення публічної безпеки і порядку. Ваші дії перешкоджають виконанню обов'язків працівників поліції. негайно припиніть свої протиправні дії. Інакше, відповідно до Закону України «Про Національну поліцію», щодо вас буде застосовано превентивні поліцейські заходи».

Документом, який підтверджує повноваження представника засобів масової інформації, може бути:

- редакційне посвідчення;
- посвідчення журналіста, видане Національною спілкою журналістів України;
- посвідчення журналіста, видане медіа-профспілкою;
- акредитаційна картка;
- прес-картка інших журналістських, зокрема міжнародних, організацій.

Під час контактування з представниками засобів масової інформації КАТЕГОРИЧНО ЗАБОРОНЕНО:

- несанкціоновано вилучати засоби фото-, відео-, аудіозапису та відповідні носії інформації;
- перешкоджати їх законній діяльності (закриття об'єктива, вимня камери тощо);

- самостійно приймати рішення щодо обмеження доступу журналіста до місць, відвідування яких дозволено законодавством.

Приклад відповіді на запитання:

«Беремо участь у забезпеченні публічної безпеки і порядку під час проведення... (назва заходу). Завданням підрозділу є недопущення порушень публічної безпеки і порядку на вулиці... (назва вулиці, площі, приміщення тощо). За детальною інформацією звертайтеся до старшого начальника, який перебуває... (контактні дані)».

ПОЛІЦЕЙСЬКІ ЗАХОДИ ТА ПОРЯДОК ЇХ ЗАСТОСУВАННЯ

Види поліцейських заходів

Стаття 30 Закону України «Про Національну поліцію».

1. Поліція для виконання покладених на неї завдань вживає заходів реагування на правопорушення, визначені Кодексом України про адміністративні правопорушення та Кримінальним процесуальним кодексом України, на підставі та в порядку, визначених законом.

2. Поліція для охорони прав і свобод людини, запобігання загрозам публічній безпеці і порядку або припинення їх порушення також застосовує в межах своєї компетенції поліцейські превентивні заходи та заходи примусу, визначені цим Законом.

3. Поліція для виконання покладених на неї завдань може застосовувати інші заходи, визначені окремими законами.

4. Якщо поліцейського неможливо ідентифікувати за зовнішніми ознаками, він зобов'язаний пред'явити особі документ, що посвідчує його повноваження.

ПРЕВЕНТИВНІ ПОЛІЦЕЙСЬКІ ЗАХОДИ.

1. Відповідно до ст. 31 ЗУ «Про Національну поліцію» - Поліція може застосовувати такі превентивні заходи:

- 1) перевірка документів особи;**
- 2) опитування особи;**
- 3) поверхнева перевірка і огляд;**
- 4) зупинення транспортного засобу;**
- 5) вимога залишити місце і обмеження доступу до визначеної території;**
- 6) обмеження пересування особи, транспортного засобу або фактичного володіння річчю;**
- 7) проникнення до житла чи іншого володіння особи;**
- 8) перевірка дотримання вимог дозвільної системи органів внутрішніх справ;**

9) застосування технічних приладів і технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, засобів фото- і кінозйомки, відеозапису;

10) перевірка дотримання обмежень, установлених законом стосовно осіб, які перебувають під адміністративним наглядом, та інших категорій осіб;

11) поліцейське піклування.

2. Під час проведення превентивних поліцейських заходів поліція зобов'язана повідомити особі про причини застосування до неї превентивних заходів, а також довести до її відома нормативно-правові акти, на підставі яких застосовуються такі заходи.

ПЕРЕВІРКА ДОКУМЕНТІВ ОСОБИ

Порядок проведення перевірки документів особи врегульовано ст. 32 Закону України «Про Національну поліцію».

Поліцейський має право вимагати в особи пред'явлення нею документів, що посвідчують особу, та/або документів, які підтверджують відповідне право особи, у разі, якщо:

- особа володіє зовнішніми ознаками, схожими на зовнішні ознаки особи, яка перебуває в розшуку, або безвісно зниклої особи;
- існує достатньо підстав вважати, що особа вчинила або має намір вчинити правопорушення;
- особа перебуває на території чи об'єкті зі спеціальним режимом або в місці здійснення спеціального поліцейського контролю;
- в особі є зброя, боєприпаси, наркотичні засоби та інші речі, обіг яких обмежений або заборонений, або для зберігання, використання чи перевезення яких потрібен дозвіл, якщо встановити такі права іншим чином неможливо;
- особа перебуває в місці вчинення правопорушення або ДТП, іншої надзвичайної події;
- зовнішні ознаки особи чи транспортного засобу або дії особи дають достатні підстави вважати, що особа причетна до вчинення правопорушення, транспортний засіб може бути знаряддям чи об'єктом учинення правопорушення.

При перевірці документів:

- старшому наряду стояти навпроти особи, яку перевіряють, напівоберта (щоб пістолет був далі від особи) на
- відстані 2-3 кроків і спостерігати за діями його оточуючих;
- працівник, що страхує, займає позицію готовності (під кутом 90 градусів) на відстані 2-3 кроків від особи, з боку руки, якою вона дістає документи та спостерігає за ним (з метою запобігати ураженню при пострілі правопорушником крізь одяг та не вразити напарника в разі застосування зброї);
- розпочинати розмову ввічливо, але впевнено і наполегливо, не

дозволяючи втягувати себе в суперечку, слідкувати за діями оточуючих;

- завжди пам'ятати, що перед вами стоїть правопорушник, наміри якого не відомі (не виключена агресивність з його боку, а також застосування ним зброї чи інших засобів нападу);

- бути готовим до несподіваного нападу та застосування поліцейських засобів примусу;

- документи, що надаються для перевірки, не брати рукою, якою дістається зброя;

- якщо особа ненароком випускає документ (інший предмет) на підлогу, необхідно зробити два кроки назад і запропонувати їй підняти його особисто.

- у разі небажання особи підняти документ, зажадати, щоб вона відійшла на безпечну відстань та підняти документ;

- місце та позицію перевірки обирати так, щоб світло падало в очі особи, а в темний час доби поліцейський повинен знаходитися із затемненого боку;

- проводити перевірку по можливості осторонь від оточуючих або у службовому приміщенні;

- не залишати сторонніх осіб за спиною і не дозволяти їм оточувати себе;

- при радіоперемовах забезпечити їх конфіденційність.

При перевірці документу звертати увагу на:

- відповідність зображення на фотокартці документа обличчю особи;

- наявність реєстрації та регіон проживання;

- правильність оформлення реквізитів;

- елементи захисту та термін дії.

Якщо у документ вкладені гроші, нотатки та інше, на початку перевірки, запропонувати власнику вилучити ці предмети. З документом, що перевіряється у громадян, необхідно поводитися акуратно, не робити на них або в них будь-яких позначок.

ОПИТУВАННЯ ОСОБИ

Порядок проведення опитування особи врегульовано ст. 33 Закону України «Про Національну поліцію».

Опитування (відбір пояснень) – це спосіб отримання інформації про обставини, що підлягають доказуванню в кримінальному провадженні, а також у справі про адміністративне правопорушення.

При опитуванні особи поліцейський повинен дотримуватись загальних правил спілкування з громадянами.

Поліцейський може опитати особу, якщо існує достатньо підстав вважати, що вона володіє інформацією, необхідною для виконання поліцейських повноважень.

Для опитування поліцейський може запросити особу до поліцейського приміщення.

Надання особою інформації є добровільним. Особа може відмовитися від надання інформації. Проведення опитування неповнолітніх є можливим лише за участі батьків (одного з них), іншого законного представника або педагога.

Перед проведенням опитування особи поліцейський роз'яснює їй підстави та мету застосування поліцейського заходу, якщо це не перешкодить виконанню поліцією повноважень, покладених на неї Законом.

Опитування особи, яка звернулася до поліції із заявою про скоєне правопорушення

При отриманні повідомлення про подію поліцейські повинні з'ясувати у заявника (потерпілого):

- яка подія (правопорушення), де і в який час відбулася;
- чи є потерпілі, їх чисельність, в якому вони стані, чи надана їм медична допомога. Якщо заявником є сам потерпілий, то в нього необхідно довідатись, чи не потрібна йому медична допомога, і вжити заходів для її надання (допомогти зупинити автомобіль, вказати адресу лікувального закладу і т.п.);
- чи відомі правопорушники, їх кількість і прикмети, звідки прибули, де знаходяться. Якщо вони зникли, то в якому напрямку і на чому (вид транспорту), якими знаряддями і засобами вони користувались при вчиненні злочину, послідовність їх злочинних дій, які сліди залишили на місці події, що викрали, прикмети викраденого;
- хто є очевидцем (свідком) події (правопорушення);
- звідки заявнику стало відомо про подію (бачив особисто, чув від інших осіб і т.п.);
- інші питання, які залежно від характеру події можуть мати значення для швидкого припинення злочинних дій, правильної організації розшуку підозрюваного по гарячих слідах і охорони місця події.

Одержані відомості про правопорушення і дані про самого заявника (прізвище, ім'я, по батькові, адреса місця проживання або роботи, номери домашнього та службового телефонів) необхідно записати в службову книжку (блокнот), доповісти черговому територіального органу Національної поліції, після чого негайно вирушити на місце події.

ПОВЕРХНЕВА ПЕРЕВІРКА

Порядок проведення поверхневої перевірки врегульовано ст. 34 Закону України «Про Національну поліцію».

Поверхнева перевірка як превентивний поліцейський захід є здійсненням візуального огляду особи, проведенням по поверхні вбрання особи рукою, спеціальним приладом або засобом, візуальним оглядом речі або транспортного засобу.

Поліцейський для здійснення поверхневої перевірки особи може зупиняти осіб та/або оглядати їх, якщо існує достатньо підстав вважати, що особа має при

собі річ, обіг якої заборонено чи обмежено або яка становить загрозу життю чи здоров'ю такої особи або інших осіб.

Поверхнева перевірка здійснюється поліцейським відповідної статі. у невідкладних випадках поверхневу перевірку може здійснити будь-який поліцейський лише з використанням спеціального приладу або засобу!

Поліцейський може здійснювати поверхневу перевірку речі або транспортного засобу в разі, якщо існує достатньо підстав вважати, що:

- у транспортному засобі перебуває правопорушник або особа, свобода якої обмежується в незаконний спосіб;
- у транспортному засобі є річ, обіг якої заборонено чи обмежено або яка становить загрозу життю чи здоров'ю такої особи або інших осіб;
- річ або транспортний засіб є знаряддям учинення правопорушення та/або знаходиться в тому місці, де може бути скоєно кримінальне правопорушення, для запобігання якого необхідно провести поверхневу перевірку.

Поверхнева перевірка речі або транспортного засобу здійснюється шляхом візуального огляду речі та/або транспортного засобу або візуального огляду салону та багажника транспортного засобу. Поліцейський під час здійснення поверхневої перевірки має право вимагати відкрити кришку багажника та/або двері салону.

Під час поверхневої перевірки речі або транспортного засобу особа повинна самостійно показати поліцейському вміст особистих речей чи транспортного засобу.

У разі виявлення під час поверхневої перевірки будь-яких слідів правопорушення поліцейський забезпечує їх схоронність та здійснює огляд відповідно до вимог ст. 237 КПК України.

Стаття 264 КУпАП регулює порядок проведення особистого огляду та огляду речей. Зокрема, особистий огляд може проводити уповноважена на те особа однієї статі з оглядуваним і в присутності двох понятих тієї самої статі.

У разі вчинення порушень законодавства про охорону і використання тваринного світу поліцейські можуть проводити в установленому порядку огляд транспортних засобів.

Огляд речей, ручної поклажі, багажу, знарядь полювання і лову риби, добутої продукції, транспортних засобів та інших предметів здійснюється зазвичай у присутності особи, у власності (володінні) якої вони перебувають. У невідкладних випадках зазначені речі, предмети може бути оглянуто за участі двох понятих за відсутності власника (володільця).

Про особистий огляд, огляд речей складають протокол або про це роблять відповідний запис у протоколі про адміністративне правопорушення чи протоколі про адміністративне затримання.

ЗУПИНЕННЯ ТРАНСПОРТНОГО ЗАСОБУ

Підстави та порядок зупинення транспортного засобу визначено в ст. 35 Закону України «Про Національну поліцію».

Поліцейський може зупиняти транспортні засоби в разі, якщо:

- водій порушив Правила дорожнього руху;
- є очевидні ознаки, що свідчать про технічну несправність транспортного засобу;
- наявна інформація, що свідчить про причетність водія або пасажирів транспортного засобу до вчинення ДТП, кримінального чи адміністративного правопорушення, або якщо є інформація, що свідчить про те, що транспортний засіб чи вантаж можуть бути об'єктом чи знаряддям учинення ДТП, кримінального чи адміністративного правопорушення;
- транспортний засіб перебуває в розшуку;
- необхідно здійснити опитування водія чи пасажирів про обставини вчинення ДТП, кримінального чи адміністративного правопорушення, свідками якого вони є або могли бути;
- потрібно залучити водія транспортного засобу до надання допомоги іншим учасникам дорожнього руху чи поліцейським або як свідка під час оформлення протоколів про адміністративні правопорушення чи матеріалів ДТП;
- уповноважений орган державної влади прийняв рішення про обмеження чи заборону руху;
- спосіб закріплення вантажу на транспортному засобі створює небезпеку для інших учасників дорожнього руху;
- порушено порядок визначення та використання на транспортному засобі спеціальних світлових або звукових сигнальних пристроїв.

Поліцейський зобов'язаний поінформувати водія про конкретну причину зупинення ним транспортного засобу з детальним описом підстави зупинки, визначеної ст. 35 ЗУ «Про Національну поліцію».

ВИМОГА ЗАЛИШИТИ МІСЦЕ І ОБМЕЖЕННЯ ДОСТУПУ НА ВИЗНАЧЕНУ ТЕРИТОРІЮ

Підстави й порядок висування поліцейським вимоги щодо залишення місця, а також обмеження доступу до визначеної території передбачено в ст. 36 Закону України «Про Національну поліцію».

Поліцейський уповноважений вимагати від особи (осіб) залишити визначене місце на певний строк або заборонити чи обмежити особам доступ до визначеної території або об'єктів, якщо це необхідно для забезпечення публічної безпеки й порядку, охорони життя і здоров'я людей, для збереження та фіксації слідів правопорушення.

Поліцейський може обмежувати або забороняти рух транспорту й пішоходів на окремих ділянках вулиць та автомобільних доріг у разі затримання осіб відповідно до закону, під час аварій, інших надзвичайних ситуацій, якщо це необхідно для забезпечення публічної безпеки і порядку, охорони життя та здоров'я людей.

ОБМЕЖЕННЯ ПЕРЕСУВАННЯ ОСОБИ, ТРАНСПОРТНОГО ЗАСОБУ АБО ФАКТИЧНОГО ВОЛОДІННЯ РІЧЧЮ

Підстави та порядок обмеження поліцейським пересування особи чи транспортного засобу або фактичного володіння річчю визначено в ст. 37 Закону України «Про Національну поліцію» та КУпАП.

Відлік часу утримання затриманої фізичної особи в спеціально відведених для цього приміщеннях починається з моменту її фактичного затримання.

Обмеження фактичного володіння річчю здійснюється шляхом вилучення речі в її фактичного володільця, обмеження її перенесення або перевезення.

Поліцейський зобов'язаний у письмовій формі поінформувати свого керівника про тимчасове обмеження фактичного володіння річчю особи, а також зобов'язаний скласти протокол про здійснення тимчасового обмеження фактичного володіння річчю та вручити протокол цій особі.

Тимчасове обмеження пересування особи та перенесення або перевезення речі негайно припиняється, якщо немає потреби в здійсненні такого заходу.

Згідно зі ст. 265 КУпАП, поліцейські вилучають речі й документи, що є знаряддям або безпосереднім об'єктом правопорушення, виявлені під час затримання, особистого огляду або огляду речей.

Вилучені речі й документи зберігають до розгляду справи про адміністративне правопорушення в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України за погодженням із Державною судовою адміністрацією України, а після розгляду справи, залежно від результатів розгляду, їх у встановленому порядку конфіскують або повертають володільцеві чи знищують, а в разі оплатного вилучення речей - реалізують.

Про вилучення речей і документів складають протокол або роблять відповідний запис у протоколі про адміністративне правопорушення, про огляд речей або адміністративне затримання.

У разі вчинення порушень, передбачених ст. 174, 190 - 195-4 КУпАП, поліцейський має право вилучити нагородну, вогнепальну мисливську, пневматичну зброю калібру понад 4,5 мм і швидкістю польоту кулі понад 100 м/с та холодну зброю, бойові припаси і спеціальні засоби самооборони. Поліцейський має право провести особистий огляд і огляд речей порушника. До особи, яка вчинила правопорушення під час виконання службових обов'язків, застосовують вилучення зброї, особистий огляд і огляд речей лише в невідкладних випадках.

Порядок тимчасового вилучення посвідчення водія визначено в ст. 265-1 КУпАП.

За наявності підстав вважати, що водій учинив порушення, за яке відповідно до КУпАП може бути накладено адміністративне стягнення у вигляді позбавлення права керування транспортними засобами, працівник уповноваженого підрозділу тимчасово вилучає посвідчення водія до набрання законної сили постановою у справі про адміністративне правопорушення, але не біль-ше ніж на три місяці з моменту такого вилучення, і видає тимчасовий дозвіл на право керування транспортними

засобами. Про тимчасове вилучення посвідчення водія роблять запис у протоколі про адміністративне правопорушення.

Порядок і підстави тимчасового затримання транспортних засобів передбачено в ст. 265-2 КУпАП.

У разі наявності підстав вважати, що водій учинив порушення, передбачені ч. 1 - 4, 6, 7 ст. 121, ч. 3 ст. 122 (у частині порушення правил зупинки, стоянки, що створюють перешкоди дорожньому руху або загрозу безпеці руху), ст. 122-5, 124, 126, ч. 1 - 4 ст. 130, ст. 132-1, 206-1 КУпАП, працівник уповноваженого підрозділу, що забезпечує безпеку дорожнього руху, тимчасово затримує транспортний засіб шляхом блокування або доставляє його для зберігання на спеціальний майданчик чи стоянку, що дозволяється виключно у випадку, якщо розміщення затриманого транспортного засобу суттєво перешкоджає дорожньому руху, у тому числі за допомогою спеціального автомобіля - евакуатора. Про тимчасове затримання роблять відповідний запис у протоколі про адміністративне правопорушення.

Після тимчасового затримання транспортного засобу працівник відповідного уповноваженого підрозділу Національної поліції зобов'язаний надати особі можливість повідомити про тимчасове затримання транспортного засобу та своє місце знаходження іншу особу за власним вибором і вжити заходів щодо повернення автомобіля до місця постійної дислокації, а також забороняє експлуатацію транспортного засобу до усунення несправностей, виявлених у процесі його огляду, або до демонтажу спеціальних світлових або звукових сигнальних пристроїв.

Якщо розміщення затриманого транспортного засобу суттєво не перешкоджає дорожньому руху, то цей транспортний засіб не може бути доставлений для зберігання на спеціальний майданчик.

Транспортний засіб може бути тимчасово затриманий на строк до вирішення справи про адміністративне правопорушення, але не більше трьох днів із моменту такого затримання. Після закінчення триденного строку тимчасового затримання транспортного засобу особа має право звернутися за його отриманням. Таке звернення особи є обов'язковим для його виконання незалежно від стадії вирішення справи про адміністративне правопорушення. За подання такого звернення та повернення особі тимчасово затриманого транспортного засобу не може стягуватися плата.

Порядок тимчасового затримання та зберігання транспортних засобів на спеціальних майданчиках та стоянках визначається Кабінетом Міністрів України.

ПРОНИКНЕННЯ ДО ЖИТЛА ЧИ ІНШОГО ВОЛОДІННЯ ОСОБИ

Проникнення до житла чи іншого володіння особи є превентивним поліцейським заходом.

На підставі ст. 38 Закону України «Про Національну поліцію» поліція може проникнути до житла чи іншого володіння особи без вмотивованого рішення суду лише в невідкладних випадках, пов'язаних із:

- рятуванням життя людей та цінного майна під час надзвичайних ситуацій;
- безпосереднім переслідуванням осіб, підозрюваних у вчиненні злочину;
- припиненням злочину, що загрожує життю осіб, які перебувають у житлі або іншому володінні.

Проникнення поліцейського до житла чи іншого володіння особи не може обмежувати її права користуватися власним майном.

Про застосування вказаного поліцейського заходу обов'язково складають протокол.

НІХТО НЕ МАЄ ПРАВА проникнути до житла чи іншого володіння особи з будь якою метою, інакше як лише за добровільною згодою особи, яка ними володіє, або на підставі ухвали слідчого судді, крім випадків, передбачених ч. 3 ст. 233 КПК України.

Випадки, які дозволяють слідчому, прокурору увійти до житла чи іншого володіння особи до постановлення ухвали слідчого судді, вважаються невідкладними. Вони пов'язані з рятуванням життя людей та майна чи з безпосереднім переслідуванням осіб, які підозрюються у вчиненні злочину. У такому разі слідчий, за погодженням із прокурором, зобов'язаний невідкладно після здійснення цих дій звернутися з клопотанням про проведення обшуку до слідчого судді.

ПЕРЕВІРКА ДОТРИМАННЯ ВИМОГ ДОЗВІЛЬНОЇ СИСТЕМИ

Відповідно до Закону України «Про Національну поліцію», поліція здійснює контроль за дотриманням фізичними та юридичними особами спеціальних правил і порядку зберігання та використання зброї, спеціальних засобів індивідуального захисту та активної оборони, боєприпасів, вибухових речовин і матеріалів, інших предметів, матеріалів та речовин, на які поширюється дозвільна система органів внутрішніх справ (п. 21 ст. 23).

Забезпечувана поліцією дозвільна система поширюється на бойову нарізну зброю військових зразків або виготовлену за спеціальним замовленням, охолощену, нейтралізовану, несучасну, спортивну, мисливську вогнепальну зброю, бойові припаси до зброї, основні частини зброї, пневматичну, холодну зброю, пристрої та патрони до них, що належать підприємствам, установам, організаціям, суб'єктам господарювання та громадянам. Саме такі види зброї є предметами вчинення адміністративних правопорушень у сфері дозвільної системи.

Поліція в порядку, визначеному МВС України, може оглядати за участі адміністрації (керівництва) юридичних осіб, фізичних осіб (у тому числі фізичних осіб - підприємців) чи їх уповноважених представників приміщення, де є зброя, спеціальні засоби, боєприпаси, вибухові речовини та

матеріали, інші предмети, матеріали і речовини, щодо зберігання і використання яких визначено спеціальні правила або порядок та на які поширюється дозвільна система, а також безпосередньо оглядати місця їх зберігання з метою перевірки дотримання правил поведження з ними та правил їх використання.

Поліція може оглядати зброю, спеціальні засоби, боєприпаси, наявні у фізичних та юридичних осіб, інші предмети, матеріали і речовини, щодо зберігання й використання яких визначено спеціальні правила чи порядок та на які поширюється дозвільна система, з метою перевірки дотримання правил поведження з ними та правил їх використання.

Відповідно до порядку, визначеного МВС України, поліція вилучає зброю, спеціальні засоби, боєприпаси, вибухові речовини та матеріали, інші предмети, матеріали і речовини, щодо зберігання й використання яких визначено спеціальні правила чи порядок та на які поширюється дозвільна система, а також опечатує і закриває об'єкти, де вони зберігаються чи використовуються (у тому числі стрілецькі тири, стрільбища невійськового призначення, мисливські стенди, підприємства і майстерні з виготовлення та ремонту зброї, спеціальних засобів, боєприпасів, магазини, у яких здійснюється їх продаж, піротехнічні майстерні, пункти вивчення матеріальної частини зброї, спеціальних засобів, правил поведження з ними та їх застосування) у разі виявлення порушення правил поведження з ними та правил їх використання, що загрожують публічній безпеці та порядку, до усунення таких порушень.

Поліція інформує відповідний орган МВС України в одноденний строк про кожен факт виявленого порушення правил зберігання та використання зброї, спеціальних засобів, боєприпасів, вибухових речовин і матеріалів, інших предметів, матеріалів, речовин, щодо зберігання й використання яких визначено спеціальні правила чи порядок та на які поширюється дозвільна система.

ЗАСТОСУВАННЯ ТЕХНІЧНИХ ПРИЛАДІВ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ, ЩО МАЮТЬ ФУНКЦІЇ ФОТО І КІНОЗЙОМКИ, ВІДЕОЗАПІСУ, ЧИ ЗАСОБІВ ФОТО - КІНОЗЙОМКИ, ВІДЕОЗАПІСУ

Для забезпечення публічної безпеки і порядку поліція може закріплювати на форменому одязі, службових транспортних засобах, монтувати/розміщувати по зовнішньому периметру доріг і будівель автоматичну фото і відеотехніку, а також використовувати інформацію, отриману із автоматичної фото й відеотехніки, що перебуває в чужому володінні.

Зазначені дії сприяють:

- попередженню, виявленню або фіксуванню правопорушення, забезпеченню публічної безпеки, порядку та охорони власності, а також безпеки осіб;

- забезпеченню дотримання правил дорожнього руху.

Інформація про змонтовану/розміщену автоматичну фототехніку і відеотехніку повинна бути розміщена на видному місці.

Згідно зі ст. 251 КУпАП, доказами в справі про адміністративне правопорушення, на основі яких у визначеному законом порядку орган (посадова особа) встановлює наявність чи відсутність адміністративного правопорушення, винність особи в його вчиненні та інші обставини, що мають значення для правильного вирішення справи, є дані, встановлені:

- показаннями технічних приладів та технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, зокрема тими, які використовуються особою, яку притягують до адміністративної відповідальності, або свідками;
- працюючими в автоматичному режимі чи засобів фото- і кінозйомки, відеозапису, зокрема тими, що використовуються особою, яку притягують до адміністративної відповідальності, або свідками;
- працюючими в автоматичному режимі, які використовуються під час нагляду за виконанням правил, норм і стандартів, що стосуються забезпечення безпеки дорожнього руху. Ці дані визнані законом (ст. 252 КУпАП) доказами в справі про адміністративне правопорушення, на основі яких у законодавчо визначеному порядку орган (посадова особа) встановлює наявність чи відсутність адміністративного правопорушення, винність особи в його вчиненні та інші обставини, що мають значення для правильного вирішення справи.

ПОЛІЦЕЙСЬКЕ ПІКЛУВАННЯ

Поліцейське піклування може здійснюватися щодо:

- 1) Неповнолітньої особи віком до 16 років, яка залишилася без догляду;
- 2) Особи, яку підозрюють у втечі з психіатричного закладу чи спеціалізованого лікувального закладу, де її утримували на підставі судового рішення;
- 3) Особи, яка має ознаки вираженого психічного розладу і створює реальну небезпеку оточуючим або собі;
- 4) Особи, яка перебуває в публічному місці і внаслідок сп'яніння втратила здатність самостійно пересуватися чи створює реальну небезпеку оточуючим або собі.

Наслідками поліцейського піклування можуть бути:

- відносно осіб, зазначених у п. 1, - передання батькам або усиновителям, опікунам, піклувальникам, органам опіки та піклування;
 - щодо осіб, зазначених у п. 2, 3, - передання відповідному закладу;
 - стосовно осіб, зазначених у п. 4, - передання до спеціального лікувального закладу чи доставляння до місця проживання.
- ❖ Поліцейський зобов'язаний негайно повідомити особі зрозумілою для неї мовою підставу застосування поліцейського заходу, а також роз'яснити право

отримувати медичну допомогу, давати пояснення, оскаржувати дії поліцейського, негайно повідомити інших осіб про її місце перебування.

❖ Про права поліцейський може не повідомляти, коли є достатні підстави вважати, що особа не може усвідомлювати свої дії та керувати ними.

❖ Поліцейський уповноважений вилучити в особи зброю чи інші предмети, якими особа може завдати шкоди оточуючим або собі, незалежно від того, чи заборонено їх обіг.

ПОЛІЦЕЙСЬКОМУ ЗАБОРОНЕНО здійснювати обшук особи, щодо якої відбувається поліцейське піклування.

Про застосування поліцейського піклування складають протокол, у якому зазначають:

- місце, дату й точний час (години і хвилини) застосування поліцейського заходу;
- підстави застосування;
- опис вилученої зброї чи інших предметів;
- клопотання, заяви чи скарги особи, якщо такі надходили, наявність чи відсутність видимих тілесних ушкоджень.

Протокол підписують поліцейський та особа. Копію протоколу відразу підпис вручають особі. Протокол можуть не надавати особі для підписання, а його копію - не вручати в разі, коли є достатні підстави вважати, що особа не може усвідомлювати власні дії та керувати ними. У такому випадку протокол надається особі чи органу, передбаченому абзацом другим частини першої цієї статті.

Про кожне застосування поліцейського заходу поліцейський одразу повідомляє за допомогою технічних засобів відповідальному поліцейському в підрозділі поліції.

За наявності достатніх підстав вважати, що передання особи тривало довше, ніж це необхідно, відповідальний поліцейський в підрозділі поліції зобов'язаний провести перевірку для вирішення питання про відповідальність винуватих у цьому осіб.

ПОЛІЦЕЙСЬКИЙ ЗОБОВ'ЯЗАНИЙ:

- надати особі можливість негайно повідомити про своє місце перебування близьким родичам, членам сім'ї чи іншим особам за її вибором. У разі, якщо особа є недієздатною, не може усвідомлювати власні дії та керувати ними, здійснити заходів, щодо розшуку близьких родичів, членів сім'ї чи осіб, які можуть надати інформацію;

- негайно поінформувати батьків або усиновителів, опікунів, піклувальників, орган опіки та піклування про місце перебування неповнолітньої особи.

ПОЛІЦЕЙСЬКІ ЗАХОДИ ПРИМУСУ

Розглянемо детальніше, що саме відноситься до поліцейських заходів примусу. Ст. 42 ЗУ «Про Національну поліцію» дає перелік та визначення видів заходів примусу.

Поліція під час виконання повноважень, визначених цим Законом, уповноважена застосовувати такі заходи примусу:

- 1) фізичний вплив (сила);**
- 2) застосування спеціальних засобів;**
- 3) застосування вогнепальної зброї.»**

Перелік заходів примусу, до яких може/повинен вдаватися поліцейський, визначений у ч. 1 ст. 42 Закону України «Про Національну поліцію», є вичерпним, при цьому застосування одного із заходів примусу унеможливорює застосування інших заходів примусу одночасно.

Фізичним впливом є застосування будь якої фізичної сили, а також спеціальних прийомів боротьби з метою припинення протиправних дій правопорушників.»

Спеціальні засоби як поліцейські заходи примусу – це сукупність пристроїв, приладів і предметів, спеціально виготовлених, конструктивно призначених і технічно придатних для захисту людей від ураження різними предметами (у тому числі від зброї), тимчасового (відворотного) ураження людини (правопорушника, супротивника), пригнічення чи обмеження волі людини (психологічної чи фізичної) шляхом здійснення впливу на неї чи предмети, що її оточують, з чітким регулюванням підстав і правил застосування таких засобів та службових тварин.»

Застосування фізичної сили не може вважатися найменш небезпечним із заходів примусу та таким, що має передувати застосуванню спеціальних засобів чи вогнепальної зброї.

Обрання примусового заходу здійснюється на розсуд поліцейського пропорційно рівню небезпеки реагування, а також в залежності від ситуації, яка складається. В залежності від розвитку ситуації поліцейський може:

- припинити застосування фізичної сили та здійснити перехід до застосування спеціальних засобів;
- припинити застосування фізичної сили та здійснити перехід до використання вогнепальної зброї;
- припинити застосування фізичної сили та здійснити перехід до застосування вогнепальної зброї;
- припинити застосування фізичної сили та здійснити перехід до активного застосування вогнепальної зброї;
- припинити застосування спеціального засобу та здійснити перехід до застосування фізичної сили;
- припинити застосування спеціального засобу та здійснити перехід до

використання вогнепальної зброї;

- припинити застосування спеціального засобу та здійснити перехід до застосування вогнепальної зброї;
- припинити застосування спеціального засобу та здійснити перехід до активного застосування вогнепальної зброї;
- здійснивши використання вогнепальної зброї, перейти до застосування фізичної сили;
- здійснивши використання вогнепальної зброї, перейти до застосування спеціальних засобів;
- здійснивши використання вогнепальної зброї, перейти до активного застосування вогнепальної зброї;
- припинити застосування вогнепальної зброї та здійснити перехід до застосування фізичної сили;
- припинити застосування вогнепальної зброї та здійснити перехід до застосування спеціальних засобів;
- припинити застосування вогнепальної зброї та здійснити перехід до використання фізичної сили;
- здійснити перехід до активного застосування вогнепальної зброї.

УМОВИ ТА МЕЖІ ЗАСТОСУВАННЯ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ЗАХОДІВ ПРИМУСУ

Відповідно до ч.1 ст 43 ЗУ «Про Національну поліцію» працівники поліції зобов'язані «... заздалегідь попередити особу про застосування фізичної сили, спеціальних засобів і вогнепальної зброї і надати їй достатньо часу для виконання законної вимоги поліцейського, крім випадку, коли зволікання може спричинити посягання на життя і здоров'я особи чи та/або поліцейського або інші тяжкі наслідки, або в ситуації, що склалася, таке попередження є невиправданим або неможливим» та ч.2 цієї ж статті «Попередження може бути зроблено голосом, а за значної відстані або звернення до великої групи людей – через гучномовні установки, підсилювачі звуку». Розглянемо більш детально як і при яких обставинах робиться попередження в залежності від обстановки, яка склалася під час застосування поліцейських заходів примусу.

Попередження про застосування заходів примусу

СПОСІБ ПОПЕРЕДЖЕННЯ	
Як зробити	В якому випадку
- голосом	- всі випадки
- через гучномовні установки, підсилювачі звуку	- значна відстань або звернення до великої групи людей

ТЕРМІНИ (строки) ПОПЕРЕДЖЕННЯ	
Як зробити	Коли можна не робити
- заздалегідь попередити особу про застосування	зволікання може спричинити посягання на життя і здоров'я особи чи та/або поліцейського
- надати їй достатньо часу для виконання законної вимоги поліцейського	зволікання може спричинити інші тяжкі наслідки в ситуації, що склалася, таке попередження є невиправданим або неможливим

Категорія осіб, відносно яких заборонено застосовувати заходи примусу

ЗАБОРОНЕНО ДО:

- жінок з явними ознаками вагітності;
- малолітніх осіб;
- осіб з явними ознаками обмежених можливостей;
- осіб з явними ознаками старості.

ДОЗВОЛЕНО У РАЗІ:

- збройного нападу;
- групового нападу;
- учинення збройного опору поліцейському (що загрожує життю і здоров'ю інших осіб або поліцейських).

ЯКЩО ВІДБИТИ ТАКИЙ НАПАД АБО ОПІР ІНШИМИ СПОСОБАМИ І ЗАСОБАМИ НЕМОЖЛИВО

Візуальне визначення осіб, до яких діють обмеження по застосуванню заходів примусу

КАТЕГОРІЯ:	ОЗНАКИ:
- жінки з явними ознаками вагітності	візуально можуть бути визнані вагітними
- малолітні особи	суб'єктивно сприймаються як особи до 14 – річного віку
- особи з явними ознаками обмежених можливостей	мають каліцтва чи вроджені вади, з огляду на які особа не може створювати небезпеку життю чи здоров'ю оточуючим
- особи з явними ознаками старості	сприймаються як неспроможні внаслідок вікових змін створювати небезпеку для життя та здоров'я оточуючих

ЗАСТОСУВАННЯ ФІЗИЧНОЇ СИЛИ

Поліцейський може застосовувати фізичну силу, зокрема спеціальні прийоми боротьби (рукопашного бою).

ЗАСТОСОВУЄТЬСЯ ДЛЯ:

- забезпечення особистої безпеки;
- забезпечення безпеки інших осіб;
- припинення правопорушення;
- затримання особи, яка вчинила правопорушення.

ЯКЩО ЗАСТОСУВАННЯ ІНШИХ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ЗАХОДІВ НЕ ЗАБЕЗПЕЧУЄ ВИКОНАННЯ ПОЛІЦЕЙСЬКИМ ПОВНОВАЖЕНЬ, ПОКЛАДЕНИХ НА НЬОГО ЗАКОНОМ.

ЗАСТОСУВАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗАСОБІВ.

Ст. 45 ЗУ "Про Національну поліцію"

Поліцейський для забезпечення публічної безпеки та порядку застосовує спеціальні засоби, визначені Законом України «Про Національну поліцію».

Поліцейський уповноважений застосовувати спеціальні засоби тільки в разі, якщо він пройшов відповідну спеціальну підготовку.

Загальні правила застосування спеціальних засобів

1. Кайданки та інші засоби обмеження рухомості застосовують:

- до особи, яку підозрюють у вчиненні кримінального правопорушення та яка чинить опір поліцейському або намагається втекти;
- під час затримання особи;
- під час конвоювання (доставляння) затриманого або заарештованого;
- якщо особа своїми небезпечними діями може завдати шкоду собі й оточуючим;
- під час проведення процесуальних дій з особами в разі, коли вони можуть створити реальну небезпеку оточуючим або собі.

2. Гумові та пластикові кийки застосовують для:

- відбиття нападу на поліцейського, іншу особу та/або об'єкт, що перебуває під охороною;
- затримання особи, яка вчинила правопорушення і чинить злісну непокору законній вимозі поліцейського;
- припинення групового порушення громадського порядку чи масових заворушень.

3. Засоби, споряджені речовинами сльозогінної та дратівної дії, застосовують для:

- відбиття нападу на поліцейського, іншу особу та/або об'єкт, що перебуває під охороною;
- припинення групового порушення громадського порядку чи масових заворушень.

4. *Засоби примусової зупинки транспорту* застосовують для примусової зупинки транспортного засобу, водій якого не виконав законні вимоги поліцейського щодо зупинки транспортного засобу, або якщо дії водія транспортного засобу створюють загрозу життю чи здоров'ю людини;

5. *Пристрої, гранати, боеприпаси та малогабаритні підривні пристрої для руйнування перешкод і примусового відчинення приміщень* застосовують для:

- затримання особи;
- звільнення особи, незаконно позбавленої свободи, яка перебуває в приміщенні.

6. *Електрошокові пристрої контактної та контактної- дистанційної дії* застосовують для:

- відбиття нападу на поліцейського, іншу особу та/або об'єкт, що перебуває під охороною;
- відбиття нападу тварини, що загрожує життю і здоров'ю особи чи поліцейського.

7. *Спеціальні маркувальні та фарбувальні засоби* застосовують для:

- маркування особи, яку підозрюють у вчиненні кримінального правопорушення;
- припинення групового порушення громадського порядку чи масових заворушень з метою подальшого виявлення осіб та затримання, а також контролю за переміщенням речей.

8. *Пристрої, гранати та боеприпаси світлозвукової дії, засоби акустичного та мікрохвильового впливу* застосовують для:

- відбиття нападу на поліцейського, іншу особу та/або об'єкт, що перебуває під охороною;
- затримання особи, яка чинить збройний опір, або з метою примусити таку особу залишити територію (транспортний засіб, будівлю, споруду, земельну ділянку), де перебуває така особа;
- звільнення особи, незаконно позбавленої свободи, яка перебуває в приміщенні.

9. *Водомети, бронемашини та інші спеціальні транспортні засоби* застосовують для:

- припинення групового порушення громадського порядку чи масових заворушень;
- відбиття групового нападу, що загрожує життю та здоров'ю людей;
- примусової зупинки транспортного засобу, водій якого не виконав законні вимоги поліцейського зупинитися;
- затримання озброєної особи, яку підозрюють у вчиненні злочину;

10. *Пристрої для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії*, застосовують для:

- захисту від нападу, що загрожує життю та здоров'ю людей, у тому числі поліцейського;

- відбиття збройного нападу на об'єкти, що перебувають під охороною, конвої, житлові та нежитлові приміщення, а також для звільнення їх у разі захоплення;

- затримання особи, яка підозрюється у вчиненні тяжкого або особливо тяжкого злочину і яка намагається втекти;

- затримання особи, яка чинить збройний опір або намагається втекти з під варти;

- затримання озброєної особи, яка погрожує застосуванням зброї та інших предметів, що загрожують життю чи здоров'ю людей, у тому числі поліцейського;

- подання сигналу тривоги або виклику допоміжних сил;

- знешкодження тварини, яка загрожує життю чи здоров'ю людей, у тому числі поліцейського;

- припинення групового порушення громадського порядку чи масових заворушень;

- відбиття групового нападу, що загрожує життю чи здоров'ю людей.

11. *Засоби, споряджені безпечними димоутворювальними препаратами, застосовують для:*

- забезпечення маскуванню дій поліцейських, спрямованих на затримання особи, яка чинить збройний опір, або для того, щоб примусити таку особу залишити територію (транспортний засіб, будівлю, споруду, земельну ділянку), на якій вона перебуває;

- звільнення особи, незаконно позбавленої свободи.

12. *Службового собаку застосовують під час:*

- патрулювання;

- переслідування та затримання особи, яка підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення;

- конвоювання (доставляння) затриманої або заарештованої особи;

- відбиття нападу на особу та/або поліцейського.

13. *Службового коня застосовують під час:*

- патрулювання;

- переслідування та затримання особи, яка підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення.

ПОЛІЦІЇ (ПОЛІЦЕЙСЬКОМУ) ЗАБОРОНЕНО:

1) завдавати ударів гумовими (пластиковими) кийками по голові, ший, ключичній ділянці, статевих органах, попереку (куприку) і в живіт;

2) під час застосування засобів, споряджених речовинами слезозогінної та дратівної дії, здійснювати прицільну стрільбу по людях, розкидання і відстрілювання гранат у натовп, повторне застосування їх у межах зони ураження в період дії цих речовин;

3) відстрілювати патрони, споряджені гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, з

порушенням визначених технічними характеристиками вимог щодо відстані від особи та стрільби в окремі частини голови і тіла людини;

4) застосовувати водомети, коли температура повітря становить нижче +10°C;

5) застосовувати засоби примусової зупинки транспорту для примусової зупинки мотоциклів, мотоколясок, моторолерів, мопедів, транспортного засобу, що здійснює пасажирські перевезення, а також застосовувати такі засоби на гірських шляхах або ділянках шляхів з обмеженою видимістю, залізничних переїздах, мостах, шляхопроводах, естакадах, у тунелях;

6) застосовувати кайданки понад дві години безперервного використання або без послаблення їх тиску.

Застосування малогабаритного підривного пристрою для відкриття приміщень є виправданим, якщо шкода, заподіяна охоронюваним законом правам та інтересам, є меншою, ніж шкода, яку вдалося відвернути.

УВАГА!!!

❖ *Поліцейський зобов'язаний негайно зупинити застосування певного виду заходу примусу в момент досягнення очікуваного результату!!!*

❖ *Поліцейський зобов'язаний у письмовій формі поінформувати свого керівника про застосування до особи спеціального засобу.*

❖ *Якщо поліцейський заподіяв особі поранення або каліцтво внаслідок застосування до неї спеціального засобу, керівник такого поліцейського зобов'язаний негайно повідомити про це відповідному прокурору.*

ЗАСТОСУВАННЯ ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ

Вогнепальна зброя – зброя, в якій для викидання снаряду (кулі) з каналу ствола використовується сила тиску газів, що утворюються при згорянні металеві вибухової речовини (пороху) або спеціальних горючих сумішей. Поєднує в собі засоби безпосереднього ураження (снаряд, міна, куля) і засоби метання їх до цілі (гармата, міномет, кулемет, гвинтівка, пістолет тощо).

Сучасна вогнепальна зброя підрозділяється на артилерійську та стрілецьку зброю і гранатомети.

На озброєнні в підрозділах Національної поліції знаходиться стрілецька зброя.

Стрілецька зброя застосовується в ближньому бою для поразки відкрито розташованих цілей. Вона включає пістолети, автомати, автоматичні гвинтівки, ручні і станкові кулемети, великокаліберні кулемети. До стрілецької зброї відноситься також мисливська та спортивна вогнепальна зброя.

Гранатомети відносять до засобів ближнього бою.

Стаття 46. Застосування вогнепальної зброї

1. Застосування вогнепальної зброї є найбільш суворим заходом примусу.

2. Поліцейський уповноважений на зберігання, носіння вогнепальної зброї, а також на її застосування і використання лише за умови що він пройшов відповідну спеціальну підготовку.

3. Порядок зберігання і носіння вогнепальної зброї, що знаходиться в розпорядженні поліцейського, перелік вогнепальної зброї та боєприпасів, що використовуються в діяльності поліції, та норми їх належності встановлюються Міністром внутрішніх справ України.

4. Поліцейський уповноважений у виняткових випадках застосовувати вогнепальну зброю:

1) для відбиття нападу на поліцейського або членів його сім'ї, у випадку загрози їхньому життю чи здоров'ю;

2) для захисту осіб від нападу, що загрожує їхньому життю чи здоров'ю;

3) для звільнення заручників або осіб, яких незаконно позбавлено волі;

4) для відбиття нападу на об'єкти, що перебувають під охороною, конвої, житлові та нежитлові приміщення, а також звільнення таких об'єктів у разі їх захоплення;

5) для затримання особи, яку застали під час вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину і яка намагається втекти;

6) для затримання особи, яка чинить збройний опір, намагається втекти з під варти, а також озброєної особи, яка погрожує застосуванням зброї та інших предметів, що загрожують життю і здоров'ю людей та/або поліцейського;

7) для зупинки транспортного засобу шляхом його пошкодження, якщо водій своїми діями створює загрозу життю чи здоров'ю людей та/або поліцейського.

5. Поліцейський уповноважений застосовувати вогнепальну зброю тільки після попередження про необхідність припинення протиправних дій і намір використання заходу примусу, визначеного цією статтею.

6. Застосування вогнепальної зброї без попередження допускається:

1) при спробі особи, яку затримує поліцейський із вогнепальною зброєю в руках, наблизитися до нього, скоротивши визначену ним відстань, чи доторкнутися до зброї;

2) у разі збройного нападу, а також у разі раптового нападу із застосуванням бойової техніки, транспортних засобів або інших засобів, що загрожують життю чи здоров'ю людей;

3) якщо особа, затримана або заарештована за вчинення особливо тяжкого чи тяжкого злочину, втікає із застосуванням транспортного засобу;

4) якщо особа чинить збройний опір;

5) для припинення спроби заволодіти вогнепальною зброєю.

7. Поліцейський уповноважений застосовувати вогнепальну зброю тільки з метою заподіяння особі такої шкоди, яка є необхідною і достатньою в такій обстановці, для негайного відвернення чи припинення збройного нападу.

8. Поліцейський уповноважений застосовувати вогнепальну зброю у разі збройного нападу, якщо відвернення чи припинення відповідного нападу неможливо досягнути іншими засобами.

9. Поліцейському заборонено застосовувати вогнепальну зброю в місцях, де може бути завдано шкоди іншим особам, а також у вогнебезпечних та вибухонебезпечних місцях, крім випадків необхідності відбиття нападу або крайньої необхідності.

10. Поліцейський зобов'язаний у письмовій формі повідомляти свого керівника про застосування вогнепальної зброї, а також негайно повідомити свого керівника про активне застосування вогнепальної зброї, який, у свою чергу, зобов'язаний поінформувати центральний орган управління поліції та відповідного прокурора.

11. Поліцейський може взяти до рук вогнепальну зброю і привести її у готовність, якщо вважає, що в обстановці, що склалася, можуть виникнути підстави для її застосування.

12. Під час затримання осіб, щодо яких у поліцейського виникла підозра у вчиненні тяжкого чи особливо тяжкого злочину, а також під час перевірки документів у таких осіб поліцейський може привести в готовність вогнепальну зброю та попередити особу про можливість її застосування.

Спроба особи, яку затримує поліцейський із вогнепальною зброєю в руках, наблизитися до нього, скоротивши визначену поліцейським відстань, чи доторкнутися до зброї є підставою для застосування вогнепальної зброї поліцейським.

13. Поліцейський може використати вогнепальну зброю для подання сигналу тривоги або виклику допоміжних сил, або для знешкодження тварини, яка загрожує життю чи здоров'ю поліцейського та інших осіб.

Передумови застосування вогнепальної зброї.

Відповідно до ч. 2 ст. 46 Закону України «Про Національну поліцію» поліцейський уповноважений на зберігання, носіння вогнепальної зброї, а також на її застосування і використання лише за умови що він пройшов відповідну спеціальну підготовку.

Відповідно до ч. 3 ст. 46 Закону України «Про Національну поліцію» Порядок зберігання і носіння вогнепальної зброї, яка знаходиться в розпорядженні поліцейського, перелік вогнепальної зброї та боєприпасів, що використовуються в діяльності поліції, та норми їх належності встановлюються Міністром внутрішніх справ України.

Відповідно до ч. 1 ст. 46 Закону України «Про Національну поліцію» застосування вогнепальної зброї є найбільш суворим заходом впливу.

А тому, відповідно до ч. 8 ст. 46 Закону України «Про Національну поліцію» поліцейський уповноважений застосовувати вогнепальну зброю у

разі збройного нападу, тільки якщо відвернення чи припинення відповідного нападу неможливо досягнути іншими засобами.

Відповідно до ч. 1 ст. 43 Закону України «Про Національну поліцію» поліцейський зобов'язаний заздалегідь попередити особу про застосування вогнепальної зброї і надати їй достатньо часу для виконання законної вимоги поліцейського, крім випадку, коли зволікання може спричинити посягання на життя і здоров'я особи та /або поліцейського або інші тяжкі наслідки, або в ситуації, що склалася, таке попередження є невиправданим чи неможливим.

Відповідно до ч. 7 ст. 46 Закону України «Про Національну поліцію» поліцейський уповноважений застосовувати вогнепальну зброю тільки з метою заподіяння особі такої шкоди, яка є необхідною і достатньою в такій обстановці, для негайного відвернення чи припинення збройного нападу.

РОЗ'ЯСНЕННЯ ЩОДО ЗАСТОСУВАННЯ ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ.

Перелік випадків правомірного застосування вогнепальної зброї є вичерпним і відповідно до ч. 4 ст. 46 Закону України «Про Національну поліцію» поліцейський уповноважений застосовувати вогнепальну зброю у таких виняткових випадках:

Для відбиття нападу на поліцейського або членів його сім'ї, у випадку загрози їхньому життю чи здоров'ю. Зброя може бути застосована тільки для припинення нападу, що створює небезпеку для життя або здоров'я поліцейського або членів його сім'ї.

Для захисту осіб від нападу, що загрожує їхньому життю чи здоров'ю. Обставинами, що свідчать про загрозу для життя або здоров'я громадян, слід визнавати:

- застосування стосовно особи предметів, що створюють загрозу її життю і здоров'ю,
- застосування колючих, ріжучих, рублячих знарядь чи вогнепальної зброї;
- свідоме та цілеспрямоване нанесення ударів особі у життєво важливі органи та після яких вона не подає ознак життя;
- активні, агресивні дії з боку групи осіб направленні на завдання шкоди здоров'ю одній чи декільком особам;
- свідомий та цілеспрямований наїзд на особу або спроба наїзду автотранспортом;
- спроба скинути особу з висоти;
- викидання, виштовхування особи з транспортного засобу, що рухається;
- спроба здійснити підпал або вибух об'єкта, приміщення де знаходяться люди.

Для звільнення заручників або осіб, яких незаконно позбавлено волі.

Заручником є особа, яка примусово, незаконно позбавлена волі (захоплена та утримується у такому стані проти її волі будь-якою особою або групою осіб) під загрозою вбивства, спричинення тілесних ушкоджень,

подальшого утримання або скоєння інших насильницьких дій з метою примушування третьої сторони до будь-яких дій. Заручник може фізично утримуватися особою, яка здійснила викрадення (злочинець ховається за заручником, висуває свої вимоги, а в разі їх невиконання погрожує застосуванням проти заручника зброї), в будь-якому приміщенні, транспортному засобі до виконання висунутих злочинцем вимог. Застосування вогнепальної зброї допускається тільки проти тих осіб, які безпосередньо беруть участь у захопленні заручників, та/або створюють загрозу життю чи здоров'ю заручників.

Для відбиття нападу на об'єкти, що перебувають під охороною, конвої, житлові та нежитлові приміщення, а також звільнення таких об'єктів у разі їх захоплення.

Під нападом слід розуміти насильницькі дії, які:

- виражаються у вторгненні, тобто відкритому проникненні до приміщення всупереч встановленому режиму роботи об'єкта, діючим правилам пропускну режиму,
- вимогам посадових осіб або волі осіб, які в цих приміщеннях мешкають;
- не пов'язані з вторгненням у приміщення, але спрямовані на його пошкодження або знищення.

Для затримання особи, яку застали під час вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину і яка намагається втекти. Закон обумовлює можливість застосування зброї за одночасної наявності таких обставин:

- поліцейський особисто застав особу при вчиненні злочину;
- злочин має бути тяжким або особливо тяжким;
- особа, яка вчинила або вчиняла злочин на очах поліцейського, намагається втекти, залишити місце події, або будучи затриманою, здійснити спробу втекти під час доставляння в органи Національної поліції.

Заходи безпеки при поводженні з вогнепальною зброєю під час несення служби

Відповідно до вимог Інструкції із заходів безпеки при поводженні зі зброєю (наказ МВС України від 1 лютого 2016 року № 70), вогнепальна зброя та боєприпаси до неї видаються поліцейському під його особисту відповідальність, який зобов'язаний берегти і підтримувати в належному стані передану йому в користування вогнепальну зброю (боєприпаси) та обачливо поводитися з нею (ними).

Керівник (заступник керівника, уповноважена особа від керівництва органу (закладу, установи) поліції під час проведення інструктажу наряду, що заступає на службу, обов'язково перевіряє знання поліцейськими матеріальної частини виданої їм зброї, правил та порядку її застосування і використання, заходів безпеки при поводженні з нею, а під час перевірок несення служби поліцейськими перевіряє наявність у них зброї (боєприпасів) та дотримання правил її носіння.

В однострої необхідно пістолет носити в кобурі з пістолетним ремінцем на надійно застебнутому поясному ремені. Кобура має бути розміщена спереду, з лівого або правого боку; автомат носити на автоматному ремені в положенні «на плечі», «на грудях», «на ремені», «за спиною».

В цивільному одязі зброю необхідно носити на спеціальному спорядженні з дотриманням заходів запобігання її випаданню або витягуванню іншими особами.

Під час несення служби поліцейським слід постійно контролювати наявність отриманої зброї, а саме:

- перед застосуванням заходів фізичного впливу, спеціальних засобів, подоланням перешкод, якщо пістолет був оголений, необхідно увімкнути на ньому запобіжник, покласти в кобуру (спеціального спорядження) та вжити заходів, які б унеможливили його втрату;

- після застосування заходів фізичного впливу, спеціальних засобів, подолання перешкод, падіння, виходу з місця значного скупчення людей, міського та іншого транспорту слід негайно перевірити наявність зброї, а також стан кобури (спеціального спорядження, автоматного ремня).

Під час несення служби КАТЕГОРИЧНО ЗАБОРОНЕНО:

- розбирати зброю;
- вимикати запобіжник, досилати патрон у патронник, якщо в застосуванні чи використанні зброї немає потреби. Недбале або необережне поводження зі зброєю, особливо якщо патрон міститься в патроннику, може призвести до випадкового пострілу;
- від'єднувати магазин від зброї та виймати з нього патрони.

СПЕЦІАЛЬНІ ЗАХОДИ ІЗ ПОПЕРЕДЖЕННЯ НАСИЛЬСТВА В СІМ'І

Відповідно до ЗУ «Про попередження насильства в сім'ї» у разі вчинення насильства у сім'ї передбачено ряд спеціальних заходів, які можуть бути застосовані до кривдника.

Спеціальні заходи з попередження насильства у сім'ї вважаються особливими формами реагування на вчинення такого насильства та характеризуються профілактичним впливом на правопорушника.

Закон виокремлює такі спеціальні заходи попередження насильства в сім'ї, як:

- офіційне попередження про неприпустимість вчинення насильства в сім'ї;
- спрямування на проходження корекційної програми;
- захисний припис;
- взяття на профілактичний облік та зняття з профілактичного обліку членів сім'ї, які вчинили насильство в сім'ї.

Офіційне попередження про неприпустимість вчинення насильства в сім'ї виноситься особі, яка вчинила таке насильство за умови відсутності в його діях

ознак злочину, уповноваженими підрозділами органів Національної поліції, про що йому повідомляється під розписку.

У разі вчинення особою насильства в сім'ї, після отримання нею офіційного попередження про неприпустимість вчинення насильства в сім'ї, ця особа направляється до кризового центру для проходження корекційної програми, а також щодо неї у випадках і в порядку, передбачених цим Законом, може бути винесено захисний припис.

Корекційна програма - програма, спрямована на формування гуманістичних цінностей та ненасильницької моделі поведінки в сім'ї особи, яка вчинила насильство в сім'ї.

Проходження корекційної програми для такої особи є обов'язковим.

Особі, яка вчинила насильство в сім'ї після отримання офіційного попередження про неприпустимість вчинення насильства в сім'ї, працівниками уповноважених підрозділів органів Національної поліції за погодженням з начальником відповідного органу Національної поліції і прокурором може бути винесений захисний припис.

Захисний припис - спеціальна форма реагування уповноважених підрозділів органів Національної поліції щодо захисту жертви насильства в сім'ї, яким особі, що вчинила насильство в сім'ї, забороняється вчиняти певні дії стосовно жертви насильства в сім'ї.

Захисним приписом особі, стосовно якої він винесений, може бути заборонено чинити певну дію (дії) по відношенню до жертви насильства в сім'ї, а саме:

чинити конкретні акти насильства в сім'ї;

отримувати інформацію про місце перебування жертви насильства в сім'ї;

розшукувати жертву насильства в сім'ї, якщо жертва насильства в сім'ї за власним бажанням перебуває у місці, що невідоме особі, яка вчинила насильство в сім'ї;

відвідувати жертву насильства в сім'ї, якщо вона тимчасово перебуває не за місцем спільного проживання членів сім'ї;

вести телефонні переговори з жертвою насильства в сім'ї.

Зазначені у статті обмеження встановлюються на термін до 90 діб з дня погодження захисного припису з прокурором.

Окрім того, членів сім'ї, яким було винесено офіційне попередження про неприпустимість вчинення насильства в сім'ї, уповноважені підрозділи органів Національної поліції беруть на профілактичний облік.

Зняття з профілактичного обліку членів сім'ї, які вчинили насильство в сім'ї, проводиться органами, які брали особу на такий облік, якщо протягом року після останнього факту вчинення насильства в сім'ї особа жодного разу не вчинила насильства в сім'ї.

Кримінальна відповідальність за неправомірне застосування поліцейських заходів

Правовими підставами застосування поліцейським вогнепальної зброї є:

- Закон України «Про Національну поліцію» (статті 42, 43 та 46).

- Кримінальний Кодекс України (ст. 36, 37, 38 та 39).
- Кодекс поведінки посадових осіб з підтримання правопорядку, прийнятий Генеральною Асамблеєю ООН у грудні 1979 року.

Раніше було розглянуто правові підстави застосування поліцейських заходів примусу. В цьому розділі навчального посібника ми розкриємо зміст кримінальної відповідальності поліцейських за неправомірне застосування цих засобів.

Питання про відповідальність за застосування поліцейськими фізичного впливу (сили), спеціальних засобів та вогнепальної зброї вирішується за певними правилами.

Перше, за порушення порядку застосування фізичного впливу (сили), спеціальних засобів та вогнепальної зброї поліцейські можуть підлягати дисциплінарній чи кримінальній відповідальності.

Друге, дисциплінарна відповідальність застосовується лише у випадку, якщо відсутні підстави для застосування кримінальної відповідальності. Двічі за одне і те ж діяння поліцейський до відповідальності не може бути притягнутий.

Третє, відповідальність поліцейського виключається, якщо:

1) в момент застосування фізичного впливу (сили), спеціальних засобів чи вогнепальної зброї його дії підпадають під ознаки таких обставин, що виключають злочинність діяння, як: необхідна оборона (ст. 36 КК України), уявна оборона (ст. 37 КК України), затримання особи що вчинила злочин (ст. 38 КК України) чи крайня необхідність (ст. 39 КК України);

2) поліцейський застосував фізичний вплив (силу), спеціальні засоби чи вогнепальну зброю у повній відповідності до вимог Закону України (далі – ЗУ) «Про Національну поліцію» (ст.ст. 42-46 Закону).

За дотримання цих умов будь-яка відповідальність виключається незалежно від наслідків застосування фізичного впливу (сили), спеціальних засобів та вогнепальної зброї.

І навпаки, у випадку порушення поліцейським вимог статей КК України якими регламентовано такі обставини, що виключають злочинність діяння як необхідна оборона (ст. 36 КК України), уявна оборона (ст. 37 КК України), затримання особи що вчинила злочин (ст. 38 КК України) чи крайня необхідність (ст. 39 КК України) або ж недотримання визначених ЗУ «Про Національну поліцію» підстав та порядку застосування фізичного впливу (сили), спеціальних засобів чи вогнепальної зброї поліцейський підлягає відповідальності.

Питання про вид такої відповідальності та статтю КК України яка має бути застосована до поліцейського, який неправомірно застосував фізичний вплив (силу), спеціальні засоби чи вогнепальну зброю, тобто з недотриманням вимог ЗУ «Про Національну поліцію» вирішується у кожній ситуації виходячи з конкретних обставин справи.

Зокрема, у ст. 36 КК України, яка регламентує необхідну оборону передбачено:

1. Необхідною обороною визнаються дії, вчинені з метою захисту охоронюваних законом прав та інтересів особи, яка захищається, або іншої особи, а також суспільних інтересів та інтересів держави від суспільно небезпечного посягання шляхом заподіяння тому, хто посягає, шкоди, необхідної і достатньої в даній обстановці для негайного відвернення чи припинення посягання, якщо при цьому не було допущено перевищення меж необхідної оборони.

2. Кожна особа має право на необхідну оборону незалежно від можливості уникнути суспільно небезпечного посягання або звернутися за допомогою до інших осіб чи органів влади.

3. Перевищенням меж необхідної оборони визнається умисне заподіяння тому, хто посягає, тяжкої шкоди, яка явно не відповідає небезпечності посягання або обстановці захисту. Перевищення меж необхідної оборони тягне кримінальну відповідальність лише у випадках, спеціально передбачених у статтях 118 та 124 цього Кодексу.

4. Особа не підлягає кримінальній відповідальності, якщо через сильне душевне хвилювання, викликане суспільно небезпечним посяганням, вона не могла оцінити відповідність заподіяної нею шкоди небезпечності посягання чи обстановці захисту.

5. Не є перевищенням меж необхідної оборони і не має наслідком кримінальну відповідальність застосування зброї або будь-яких інших засобів чи предметів для захисту від нападу озброєної особи або нападу групи осіб, а також для відвернення протиправного насильницького вторгнення у житло чи інше приміщення, незалежно від тяжкості шкоди, яку заподіяно тому, хто посягає”.

Зміст саме цієї статті КК України найбільш істотно впливає на вирішення питання про відповідальність поліцейських, адже право на застосування фізичного впливу (сили), спеціальних засобів та вогнепальної зброї впливає насамперед з цього інституту – інституту необхідної оборони. А ст. 36 КК України, яка регламентує умови правомірності необхідної оборони ніяких обмежень у виборі предметів для захисту охоронюваних законом прав та інтересів як себе так і інших осіб, а також суспільних інтересів та інтересів держави від суспільно небезпечних посягань не встановлює.

Разом з тим, слід враховувати, що застосовуючи вогнепальну зброю, спеціальні засоби, фізичний вплив (силу) поліцейські виконують службові обов’язки на відміну від звичайних громадян. В силу цього вони зобов’язані діяти в рамках службових повноважень. Тому вимоги до дій в стані необхідної оборони пересічного громадянина і поліцейського дещо різні, що можна зобразити у виді таблиці.

Необхідна оборона	Застосування вогнепальної зброї, спеціальних засобів, фізичного впливу (сили)
1	2
Право громадянина	Не лише право, а й обов'язок поліцейського
Закон не вимагає вчинення якихось діянь перед реалізацією права на необхідну оборону	Поліцейський зобов'язаний заздалегідь попередити особу про застосування фізичної сили, спеціальних засобів і вогнепальної зброї і надати їй достатньо часу для виконання законної вимоги поліцейського, крім випадку, коли зволікання може спричинити посягання на життя і здоров'я особи чи та/або поліцейського або інші тяжкі наслідки, або в ситуації, що склалася, таке попередження є невинуватим або неможливим.
Викладене в ст. 36 КК України без деталізації поведінки особи	Детально регламентовано в Законі «Про Національну поліцію».
Попередження щодо дій по захисту охоронюваних законом прав та інтересів не вимагається	Як правило, застосовуються після попередження, про що зазначено в нормативно-правових актах
У ст. 36 КК України випадків на заборону дій щодо конкретних осіб по захисту охоронюваних законом прав та інтересів не наведено	Заборонено застосування фізичної сили, спеціальних засобів і вогнепальної зброї до жінок з явними ознаками вагітності, малолітніх осіб, осіб з явними ознаками обмежених можливостей або старості, крім випадків учинення ними збройного чи групового нападу, учинення збройного опору поліцейському, що загрожує життю і здоров'ю інших осіб або поліцейських, якщо відбити такий напад або опір іншими способами і засобами неможливо.
Застосування будь-яких предметів, в тому числі зброї, для відвернення протиправного насильницького вторгнення у житло, інше приміщення, незалежно від заподіяної шкоди, не тягне кримінальної відповідальності	Застосування вогнепальної зброї, спеціальних засобів, фізичного впливу (сили) буде законним лише при дотриманні вимог ЗУ «Про Національну поліцію»
Перевищення меж необхідної оборони не буде, якщо через сильне душевне хвилювання, викликане суспільно небезпечним посяганням, особа не могла оцінити відповідність заподіяної нею шкоди небезпечності посягання чи обставинці захисту	Сильне душевне хвилювання не виключає кримінальної відповідальності

Що ж таке перевищення меж необхідної оборони і як же вирішується питання про відповідальність в таких випадках?

Перевищення меж необхідної оборони має місце коли тим хто обороняється умисно заподіяна тому, хто посягає, **тяжка шкода, яка явно не відповідає небезпечності посягання або обставинці захисту**. При чому, **явно** означає, що з урахуванням обставин справи це є очевидним для кожної людини, а отже було очевидним і для того, хто обороняється.

Відповідальність за перевищення меж необхідної оборони звичайною особою тягне кримінальну відповідальність лише у випадках, спеціально передбачених у статтях 118, 124 КК України тобто за умисне вбивство або умисне тяжке тілесне ушкодження при перевищенні меж необхідної оборони.

А при вирішенні питання чи не перевищив меж необхідної оборони поліцейський, який застосував вогнепальну зброю, спеціальні засоби чи фізичний впливу (силу) встановлюється два моменти:

- 1) чи були ним дотримані загальні вимоги необхідної оборони, і насамперед чи не заподіяно ним потерпілому тяжкої шкоди, яка явно не відповідає небезпечності посягання або обставинці захисту;
- 2) чи застосовані такі заходи у відповідності до вимог ЗУ «Про Національну поліцію».

У випадку недотримання хоча б однієї з цих вимог поліцейський підлягає кримінальній відповідальності або за статтями 118, 124 КК України, тобто за умисне вбивство або умисне тяжке тілесне ушкодження при перевищенні меж необхідної оборони або перевищення влади або службових повноважень працівником правоохоронного органу (ст. 365 КК України).

Про це, зокрема, зазначається у постанові Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику у справах про перевищення влади або службових повноважень» від 26 грудня 2003р. №15. Зокрема, у абз. 2 п. 11 цієї постанови зазначено «Умисне вбивство або умисне заподіяння тяжкого тілесного ушкодження, вчинене службовою особою при перевищенні меж необхідної оборони, кваліфікується за ст.118 або ст.124 КК України», а у п. 13 цієї постанови зазначається: «При вирішенні питання про кваліфікацію дій службової особи за ч.2 ст. 365 КК України за ознакою застосування зброї треба враховувати, що нею визнаються предмети, призначені для ураження живої цілі, і що вона може бути як вогнепальною (у тому числі гладкоствольною), так і холодною. Застосування зброї передбачає не тільки заподіяння чи спробу заподіяння за її допомогою тілесних ушкоджень або смерті, а й погрозу нею.

Розглядаючи справи, пов'язані з незаконним застосуванням зброї службовими особами, які мають право володіти нею, суди зобов'язані керуватися нормативними актами, що визначають підстави й порядок її застосування цими особами»

Стан уявної оборони (ст. 37 КК України) виникає у випадках, коли реального посягання немає, але в особи під впливом дій іншої особи (осіб) та особливостей ситуації, в якій вчинено ці дії, виникає помилкове враження

про вчинення (чи реальну загрозу вчинення) суспільно небезпечного посягання, внаслідок чого вона заподіює шкоду потерпілому, вважаючи, що перебуває у стані необхідної оборони.

За загальним правилом заподіяння потерпілому шкоди в стані уявної оборони не виключає кримінальної відповідальності. Уявна оборона не тягне за собою кримінальної відповідальності за наявності двох ознак, вказаних у ч. 2 ст. 37 КК України, а саме, коли:

- 1) обстановка, що склалася, давала особі достатні підстави вважати, що мало місце реальне посягання;

- 2) особа не усвідомлювала і не могла усвідомлювати помилковості свого припущення.

Питання про те, чи справді існували достатні підстави для помилкових висновків про наявність суспільно небезпечного посягання, має вирішуватись залежно від обставин конкретної справи виходячи із того, як звичайно сприймала б відповідну ситуацію інша особа.

За наявності передбачених у ч. 2 ст. 37 КК України ознак виправданості уявної оборони дії, вчинені у відповідній ситуації, мають розглядатись як вчинені у стані реальної необхідної оборони.

Якщо під час уявної оборони за обставин, передбачених ч. 2 ст. 37 КК України, особа допустила перевищення меж, встановлених ст. 36 КК України для випадків необхідної оборони від реального суспільно небезпечного посягання, вона підлягає відповідальності як за перевищення меж необхідної оборони, а поліцейський, за певних обставин, за перевищення влади чи службових повноважень вчинене працівником правоохоронного органу (ст. 365 КК України).

Ч. 4 ст. 37 встановлює, що у випадках, коли особа не усвідомлювала, але могла усвідомлювати факт відсутності реального суспільно небезпечного посягання, вона несе кримінальну відповідальність за заподіяння шкоди через необережність. Це правило має застосовуватись лише для випадків, коли виникли певні обставини, які могли створити враження про наявність посягання, але особа проявила легковажність чи недбалість в оцінці ситуації і внаслідок цього помилково вжила заходів захисту від неіснуючого посягання.

Якщо ж обставин, які хоча б частково виправдовували помилку, допущену особою в оцінці ситуації, не було і особа не лише могла, але й повинна була в обставинах, що склались, усвідомити відсутність суспільно небезпечного посягання, то положення про уявну оборону щодо такої особи не застосовуються і вона має нести кримінальну відповідальність за заподіяння шкоду на загальних підставах.

У ст. 38 КК України «Затримання особи, що вчинила злочин» надано право потерпілому, щодо якого вчинено злочин, або будь-якій іншій особі безпосередньо після вчинення цього злочину затримати особу, яка цей злочин вчинила, і доставити її відповідним органам влади. При цьому від особи, яка затримує, вимагається не перевищити заходи, необхідні для затримання того, хто злочин вчинив.

Перевищенням заходів, необхідних для затримання злочинця, визнається умисне заподіяння особи, що вчинила злочин, тяжкої шкоди, яка явно не відповідає небезпечності посягання або обстановці затримання злочинця. Перевищення заходів, необхідних для затримання злочинця, має на слідком відповідальність лише у випадках, спеціально передбачених у статтях 118 КК України (умисне вбивство при перевищенні меж необхідної оборони або у разі перевищення заходів, необхідних для затримання злочинця) та 124 КК України (умисне заподіяння тяжких тілесних ушкоджень у разі перевищення меж необхідної оборони або у разі перевищення заходів, необхідних для затримання злочинця).

Під вимоги ст. 38 КК України „Затримання особи, що вчинила злочин” безпосередньо відпадають такі випадки:

А) застосування зброї:

- для затримання особи, яку застали під час вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину і яка намагається втекти (п. 5 ч. 4 ст. 46 ЗУ «Про Національну поліцію»);
- для затримання особи, яка чинить збройний опір, намагається втекти з-під варти, а також озброєної особи, яка погрожує застосуванням зброї та інших предметів, що загрожують життю і здоров'ю людей та/або поліцейського (п. 6 ч. 4 ст. 46 ЗУ «Про Національну поліцію»).

Б) застосування спеціальних засобів:

- кайданки та інші засоби обмеження рухомості: під час затримання особи (пп. «б» п. 1 ч. 3 ст. 45 ЗУ «Про Національну поліцію»); під час конвоювання (доставляння) затриманого або заарештованого (пп. «в» п. 1 ч. 3 ст. 45 ЗУ «Про Національну поліцію»);
- гумові та пластикові кийки: для затримання особи, яка вчинила правопорушення і чинить злісну непокору законній вимозі поліцейського (пп. «б» п. 2 ч. 3 ст. 45 ЗУ «Про Національну поліцію») тощо;

В) застосування фізичного впливу (сили):

- для затримання особи, що вчинила правопорушення.

Отже, умови і межі застосування поліцейськими вогнепальної зброї, спеціальних засобів і фізичного впливу (сили) у вище перелічених випадках обґрунтовуються встановленим у кримінальному законі правом на затримання особи, що вчинила злочин, як обставиною, що виключає злочинність діяння.

Поряд з цим зазначимо, що аналогічно до необхідної оборони, хоча право на затримання особи, що вчинила злочин, має спільні риси з правом поліцейського на застосування вогнепальної зброї, спеціальних засобів і фізичного впливу (сили), проте між ними є й певні відмінності, зумовлені діяльністю поліції, а саме:

1. Для потерпілого, інших осіб, крім поліцейських, при затриманні особи, що вчинила злочин, стаття 38 КК України не вимагає вжиття якихось дій до її затримання. А застосування вогнепальної зброї, спеціальних засобів і фізичного впливу (сили) можливе, коли інші способи не забезпечили

виконання поліцейськими обов'язків по затриманню особи, що вчинила злочин. Тобто спершу, за наявної можливості, працівники міліції повинні вчинити інші дії, що приведуть до затримання такої особи. Наприклад, запропонувати добровільно здатися; взяти в кільце особу, що вчинила злочин і прагне втекти; попередити інші наряди про необхідність перекрити шляхи відходу особи, що вчинила злочин і втікає тощо. І лише коли такі чи подібного роду дії не дали бажаного результату, застосувати вогнепальну зброю, спеціальні засоби і фізичний вплив (силу) законно.

2. Потерпілий чи інша особа, крім поліцейських, не зобов'язаний, затримуючи особу, що вчинила злочин, попереджувати про заходи, які має намір вжити. А поліцейський перед застосуванням вогнепальної зброї, спеціальних засобів і фізичного впливу (сили) повинен попередити особу, що вчинила злочин і намагається втекти, про намір їх застосування.

Попередження може бути зроблено голосом, а за значної відстані або звернення до великої групи людей – через гучномовні установки, підсилювачі звуку.

Вогнепальна зброя, спеціальні засоби і заходи фізичного впливу щодо особи, яка вчинила злочин і прагне втекти, без попередження можуть бути застосовані лише у чітко визначених випадках.

3. Потерпілий чи інша особа, крім поліцейських, можуть затримувати особу, що вчинила будь-який злочин. Положення ст. 38 КК України (затримання особи, що вчинила злочин) щодо тяжкості злочину, що вчинено особою, яка затримується, вказівки не містить. Єдине, що тут зазначено, – відповідність затримання посягання або обстановці затримання злочинця. Вогнепальна зброя, спеціальні засоби і фізичний вплив (сила) при затриманні особи, що вчинила злочин, застосовуються неоднаково. Спеціальні засоби, заходи фізичного впливу застосовуються, виходячи із обстановки, що склалася, характеру злочину, особи, яка вчинила злочин. Вогнепальна ж зброя може бути застосована лише для затримання особи, яку застали під час вчинення **тяжкого або особливо тяжкого злочину** і яка намагається втекти, чи для затримання особи, яка чинить збройний опір, намагається втекти з-під варті, а також озброєної особи, яка погрожує застосуванням зброї та інших предметів, що загрожують життю і здоров'ю людей та/або поліцейського. При цьому також враховуються обстановка, що склалася, характер злочину, особа, яка вчинила злочин.

4. У ст. 38 КК України „Затримання особи, що вчинила злочин” не наведено переліку осіб, затримувати яких не дозволяється. Застосування ж вогнепальної зброї, спеціальних засобів, фізичного впливу (сили) щодо певних категорій осіб заборонено. Так, заборонено застосування фізичної сили, спеціальних засобів і вогнепальної зброї до жінок з явними ознаками вагітності, малолітніх осіб, осіб з явними ознаками обмежених можливостей або старості, крім випадків учинення ними збройного чи групового нападу, учинення збройного опору поліцейському, що загрожує життю і здоров'ю інших осіб або поліцейських, якщо відбити такий напад або опір іншими

способами і засобами неможливо. (ч. 5 ст. 43 ЗУ «Про Національну поліцію»).

5. Перевищення заходів, необхідних для затримання особи, що вчинила злочин, тягне за собою кримінальну відповідальність лише у разі її вбивства (ст. 118 КК України) чи тяжкого тілесного ушкодження (ст. 124 КК України).

Перевищення поліцейськими умов і меж застосування вогнепальної зброї, спеціальних засобів, фізичного впливу (сили) при затриманні особи, за певних умов, може розцінюватися як перевищення ними влади чи службових повноважень (ст. 365 КК України).

Окрім вище проаналізованих випадків та статей КК України слід відзначити і ст. 39 КК України, в якій врегульовано право на крайню необхідність – для усунення небезпеки, що безпосередньо загрожує особі чи охоронюваним законом правам цієї людини або інших осіб, а також суспільним інтересам чи інтересам держави, якщо цю небезпеку в даній обстановці не можна було усунути іншими засобами.

Поліцейські також можуть застосовувати вогнепальну зброю, спеціальні засоби, фізичний вплив (силу) в стані крайньої необхідності проте лише у випадках і у порядку, передбаченому ЗУ «Про Національну поліцію».

Такими випадками зокрема є, наприклад, використання зброї:

- для зупинки транспортного засобу шляхом його пошкодження, якщо водій своїми діями створює загрозу життю чи здоров'ю людей та/або поліцейського (п. 7 ч. 4 ст. 46 ЗУ «Про Національну поліцію»);
- для подання сигналу тривоги або виклику допоміжних сил, або для знешкодження тварини, яка загрожує життю чи здоров'ю поліцейського та інших осіб (ч. 13 ст. 46 ЗУ «Про Національну поліцію»).

Отже, у будь-якому випадку, за ознак необхідної оборони, уявної оборони, затримання особи, що вчинила злочин чи крайньої необхідності вирішуючи питання про відповідальність поліцейського за застосування вогнепальної зброї, спеціальних засобів та фізичного впливу (сили) слід виходити насамперед з дотримання законодавчих вимог про підстави та межі їх застосування, і насамперед з положень ЗУ «Про Національну поліцію».

У випадку недотримання цих вимог поліцейський підлягає кримінальній відповідальності за статтями 118 або 124 КК України, або ж за ст. 365 КК України, які мають таку редакцію:

Стаття 118. Умисне вбивство при перевищенні меж необхідної оборони або у разі перевищення заходів, необхідних для затримання злочинця

Умисне вбивство, вчинене при перевищенні меж необхідної оборони, а також у разі перевищення заходів, необхідних для затримання злочинця, - карається виправними роботами на строк до двох років або обмеженням волі на строк до трьох років, або позбавленням волі на строк до двох років.

Стаття 124. Умисне заподіяння тяжких тілесних ушкоджень у разі перевищення меж необхідної оборони або у разі перевищення заходів, необхідних для затримання злочинця

Умисне заподіяння тяжких тілесних ушкоджень, вчинене у разі перевищення меж необхідної оборони або у разі перевищення заходів, необхідних для затримання злочинця, - карається громадськими роботами на строк від ста п'ятдесяти до двохсот сорока годин або виправними роботами на строк до двох років, або арештом на строк до шести місяців, або обмеженням волі на строк до двох років.

Стаття 365. Перевищення влади або службових повноважень працівником правоохоронного органу

1. Перевищення влади або службових повноважень, тобто умисне вчинення працівником правоохоронного органу дій, які явно виходять за межі наданих йому прав чи повноважень, якщо вони завдали істотної шкоди охоронюваним законом правам, інтересам окремих громадян, державним чи громадським інтересам, інтересам юридичних осіб, - карається обмеженням волі на строк до п'яти років або позбавленням волі на строк від двох до п'яти років, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років.

2. Дії, передбачені частиною першою цієї статті, якщо вони супроводжувалися насильством або погрозою застосування насильства, застосуванням зброї чи спеціальних засобів або болісними і такими, що ображають особисту гідність потерпілого, діями, за відсутності ознак катування, - караються позбавленням волі на строк від трьох до восьми років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років.

3. Дії, передбачені частинами першою або другою цієї статті, якщо вони спричинили тяжкі наслідки, - караються позбавленням волі на строк від семи до десяти років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років.

ЗАТРИМАННЯ ТА ДОСТАВЛЯННЯ ПРАВОПОРУШНИКА АБО ОСОБИ, ЯКУ ПІДОЗРЮЮТЬ У ВЧИНЕННІ ЗЛОЧИНУ

Затримання особи є заходом забезпечення як адміністративного, так і кримінального провадження, що застосовується на підставі та в порядку, визначених КУпАП та КПК України.

Як захід забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення адміністративне затримання полягає в примусовому короткочасному обмеженні свободи дій і пересування правопорушника.

Поліцейський зобов'язаний негайно повідомити особі зрозумілою для неї мовою підстави затримання, роз'яснити право отримувати медичну допомогу, давати пояснення, оскаржувати затримання, повідомити інших осіб про затримання, захищати себе особисто та користуватися правовою допомогою захисника.

Закон (ст. 262 КУпАП) дозволяє провадити адміністративне затримання Національною поліцією у разі вчинення таких адміністративних правопорушень:

- дрібного хуліганства;
- насильства в сім'ї;
- порушення порядку організації та проведення зборів, мітингів, вуличних походів і демонстрацій;
- поширення неправдивих чуток;
- злісної непокори законному розпорядженню чи вимозі поліцейського, члена громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону, а також військовослужбовця чи образи їх;
- публічних закликів до невиконання вимог поліцейського;
- прояву неповаги до суду;
- незаконного доступу до інформації в автоматизованих системах;
- порушення правил про валютні операції;
- правил обігу наркотичних засобів або психотропних речовин;
- незаконного продажу товарів або інших предметів;
- торгівлі з рук у нествановлених місцях;
- розпивання спиртних напоїв у громадських місцях чи появи в громадських місцях у п'яному вигляді, що ображає людську гідність і громадську мораль;
- є підстави вважати, що особа займається проституцією;
- порушення правил дорожнього руху;
- недотримання правил полювання, рибальства й охорони рибних запасів та інших порушень законодавства про охорону й використання тваринного світу;
- порушення правил перебування іноземців та осіб без громадянства в Україні і транзитного проїзду через територію України.

У разі вчинення особою зазначених адміністративних правопорушень поліцейський має право затримати особу за наявності підстав, визначених ст. 260 КУпАП:

- з метою припинення адміністративних правопорушень, коли вичерпано інші заходи впливу;
- для встановлення особи;
- з метою складення протоколу про адміністративне правопорушення у разі неможливості складення його на місці вчинення правопорушення, якщо складення протоколу є обов'язковим;
- задля забезпечення своєчасного й правильного розгляду справ;
- з метою виконання постанов у справах про адміністративні правопорушення.

Адміністративне затримання правопорушника може тривати НЕ ДОВШЕ ТРЬОХ ГОДИН, відлік яких розпочинають з моменту фактичного затримання особи.

Закон (ст. 263 КУпАП) дозволяє поліцейському затримувати до трьох діб, повідомивши про це письмово прокурора протягом 24 год з моменту затримання, лише осіб, які:

- незаконно перетнули або зробили спробу незаконно перетнути державний кордон України, порушили порядок в'їзду на тимчасово окуповану територію України та виїзду з неї, порушили прикордонний режим, режим у пунктах пропуску через державний кордон України або режимні правила в контрольних пунктах в'їзду/виїзду, вчинили злісну непокору законному розпорядженню або вимозі військовослужбовця чи працівника Державної прикордонної служби України або члена громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону, а також іноземців та осіб без громадянства, які порушили правила перебування в Україні або транзитного проїзду через територію України - для складення протоколу, а в необхідних випадках для встановлення особи і з'ясування обставин правопорушення;

- порушили правила обігу наркотичних засобів і психотропних речовин - для складення протоколу, а в необхідних випадках для встановлення особи, проведення медичного огляду, з'ясування обставин придбання вилучених наркотичних засобів і психотропних речовин та їх дослідження.

Про адміністративне затримання складають протокол, у якому зазначають:

- ❖ дату й місце його складання;
- ❖ посаду, прізвище, ім'я та по батькові особи, яка склала протокол;
- ❖ відомості про особу затриманого;
- ❖ час і мотиви затримання.

Під час складання протоколу про адміністративне затримання посадова особа, яка здійснює адміністративне затримання, роз'яснює особі, яка вчинила адміністративне правопорушення, її права, передбачені ст. 55, 56, 59, 63 Конституції України та ст. 268 КУпАП, а також її право на отримання безоплатної вторинної правової допомоги відповідно до Закону України «Про безоплатну правову допомогу».

Протокол підписують посадова особа, яка його склала, та затримана особа. У разі відмови затриманого підписувати протокол у документі роблять запис про це.

Про місце перебування особи, затриманої за вчинення адміністративного правопорушення, негайно повідомляють її родичам, а на її прохання - також власникам відповідного підприємства, установи, організації або уповноваженому ним органу, про що також роблять відмітку в протоколі.

За наявності зауважень і скарг на дії працівників поліції роблять відповідний запис із зазначенням їх суті.

З метою складення протоколу про адміністративне правопорушення, у разі неможливості скласти його на місці вчинення правопорушення, якщо складення протоколу є обов'язковим, на підставі ст. 259 КУпАП,

правопорушника може бути доставлено до органу поліції, штабу громадського формування, громадського пункту охорони порядку.

Про підстави, порядок і спосіб доставляння особи обов'язково складають рапорт на ім'я керівника органу поліції, у якому зазначають:

- дату, місце, спосіб учинення адміністративного правопорушення;
- відомості про особу правопорушника;
- місце, час, спосіб доставляння особи для складання протоколу;
- стан психічного та фізичного здоров'я, у якому перебувала особа під час доставляння, наприклад, наявність синців, подрипин, ран та інших ушкоджень за результатами поверхневої перевірки, скарг на самопочуття, чи надавалась невідкладна медична допомога (лікарем якої бригади швидкої допомоги);
- чи було застосовано до доставленої особи інші превентивні поліцейські заходи, які обмежують певні права й свободи людини (ст. 30 Закону України «Про Національну поліцію»), зокрема перевірка документів особи, опитування особи, поверхнева перевірка, зупинення транспортного засобу тощо;
- чи було застосовано до особи заходи поліцейського примусу (фізична сила, спеціальні засоби, вогнепальна зброя), чи було і яку було заподіяно шкоду внаслідок їх застосування;
- як поведився правопорушник під час доставляння.

Про підстави, обставини та наслідки застосування фізичної сили, спеціальних засобів та застосування вогнепальної зброї ПОЛІЦЕЙСЬКИЙ СКЛАДАЄ ОКРЕМИЙ РАПОРТ на ім'я начальника територіального органу Національної поліції, на підставі якого проводять службове розслідування.

Усі без виключення особи, які вчинили адміністративні правопорушення та яких доставлено до територіального органу Національної поліції, приміщення громадського пункту охорони порядку, підлягають реєстрації в спеціальних журналах обліку доставлених осіб.

ПОЛІЦЕЙСЬКИЙ, ЯКИЙ ЗДІЙСНЮЄ ЗАТРИМАННЯ, ЗОБОВ'ЯЗАНИЙ: негайно повідомити затриманому зрозумілою для нього мовою підстави затримання, та у вчиненні якого злочину він підозрюється, а також роз'яснити право мати захисника, отримувати медичну допомогу, давати пояснення, показання або не говорити нічого з приводу підозри проти нього, негайно повідомити інших осіб про його затримання і місце перебування, вимагати перевірки обґрунтованості затримання та інші процесуальні права.

Затримання правопорушника.

Підстави затримання особи, яка вчинила кримінальне правопорушення (злочин) без ухвали слідчого судді (ст. 208 КПК України):

- якщо особу застали під час вчинення злочину або замаху на його вчинення;
- якщо безпосередньо після вчинення злочину очевидець, у тому числі потерпілий, або сукупність очевидних ознак на тілі, одязі чи місці події вказують на те, що саме ця особа щойно вчинила злочин.

Підстави затримання особи, яка вчинила адміністративне правопорушення (ст. 260 КУпАП):

- 1) з метою припинення адміністративних правопорушень, коли вичерпано інші заходи впливу;
- 2) для встановлення особи;
- 3) для складання протоколу про адміністративне правопорушення при неможливості складення його на місці.

Строк адміністративного затримання (ст. 263 КУпАП):

Строк адміністративного затримання до 3-х годин - загальне правило.

До 3-х діб (з письмовим повідомленням прокурора протягом 24 годин) - осіб, які порушили правила обігу наркотичних засобів і психотропних речовин; осіб які порушили прикордонний режим або режим у пунктах пропуску через державний кордон України.

Строк адміністративного затримання обчислюється з моменту початку доставлення правопорушника до ВП.

Перед затриманням повідомити чергового по ВП, за необхідності викликати допомогу.

Порядок адміністративного затримання особи, яка не чинить злісної непокори:

- зажадати від правопорушника припинити адміністративне правопорушення;
- запропонувати пройти до ВП з метою складання протоколу про адміністративне правопорушення;
- доставити правопорушника до ВП.

Порядок адміністративного затримання особи, яка чинить злісну непокору:

- попередити правопорушника про можливість застосування поліцейських засобів примусу у разі продовження ним вчинення злісної непокори;
- при продовженні протиправної поведінки до правопорушника застосовуються фізична сила та спеціальні засоби (застосовуються захоплення рук, больові та задушливі прийоми, гумовий кийок, газовий балончик, надягаються наручники);
- провести поверхневий огляд та доставити правопорушника до ВП (при можливості автопатрулем).

Затримання особи, яка чинить опір (в тому числі озброєної) або намагається втекти.

Загальний порядок дій при опорі (фізичної протидії):

- зажадати від правопорушника припинити протиправні дії;
- попередити правопорушника, що при продовженні опору до нього буде вжито заходів примусового характеру, аж до застосування зброї;
- у разі продовження опору бути готовим застосувати поліцейські засоби примусу: фізичну силу та спеціальні засоби, а за необхідності -

вогнепальну зброю.

Затримання озброєної особи здійснюється нарядом поліції як виключення, лише у випадках безпосередньої загрози життю чи здоров'ю працівників поліції та громадян. В інших випадках затримання озброєння осіб здійснюється спеціальними підрозділами Національної поліції.

Особливості дій при озброєному опорі:

- оголосити вогнепальну зброю та привести її і готовність;
- подати команди: «Стій! Поліція! Не рухатись Повільно зброю на землю!»;
- тримати відстань від правопорушника не ближче 4-5 кроків;
- слідкувати за діями і рухами затриманого, не повертатись до правопорушника спиною;
- вимагати від правопорушника всі дії виконувати повільно;
- запропонувати самостійно дістати колючо-ріжучі предмети та вогнепальну зброю, тримати руки на видноті;
- наказати особі опуститися на коліна, тримаючи руки перед собою або над головою;
- обійти затриманого ззаду і надягнути наручники, завівши почергово руки за спину (другий працівник зі зброєю в руках страхує напарника, який надягає наручники);
- в жодному разі не перебувати на лінії вогню з напарником.

При втечі озброєного правопорушника:

- повідомити черговому по органу поліції (прикмети правопорушника і напрямок втечі);
- розпочати переслідування. Розподілити ролі під час переслідування (один працівник страхує іншого);
- подати команди: «Стій! Стріляти буду!»;
- продовжити переслідування з дотриманням заходів особистої безпеки, тримати правопорушника в полі зору;
- у разі застосування правопорушником вогнепальної зброї сховатися за укриття та обрати позицію для прицільного вогню;
- чекати на допомогу спеціального підрозділу поліції;
- якщо правопорушник припинив опір, здійснити його затримання та огляд з дотриманням заходів особистої безпеки;
- за необхідності надати потерпілому домедичну допомогу, викликати карету невідкладної медичної допомоги (103) та супроводжувати затриманого у випадку госпіталізації;
- забезпечити охорону місця події та збереження речових доказів;
- після прибуття слідчо-оперативної групи доповісти старшому і діяти за його вказівками;
- скласти відповідний рапорт.

Права осіб, затриманих за вчинення правопорушення

Під час затримання особи за підозрою у вчиненні кримінального правопорушення зачитують такі її права:

Наприклад: «Вас затримано за підозрою в учиненні кримінального правопорушення. Згідно з Конституцією України та чинним законодавством, Ви маєте право на захист. Ви є вільними у виборі захисника, маєте право на побачення з ним до першого допиту. Ви маєте право в будь-який час оскаржити в суді своє затримання; вимагати перевірки судом чи прокурором правомірності затримання. Ви маєте право знати, у чому Вас підозрюють, надавати докази. Заявляти клопотання й відводи. Ви маєте право давати показання або відмовитися давати показання». (ч.3 ст.42 КПК України).

Під час затримання особи у зв'язку з вчинення адміністративного правопорушення їй зачитують такі права:

Наприклад: «Вас затримано у зв'язку вчиненням адміністративного правопорушення. Згідно з Конституцією України та чинним законодавством, Ви маєте право на захист. Ви маєте право захищати себе особисто та користуватися правовою допомогою захисника. Ви маєте право в будь-який час оскаржити в суді своє затримання. Ви маєте право давати пояснення». (ст. 268 КУпАП).

Доставляння правопорушника та правові підстави його здійснення.

Доставляння до підрозділу Національної поліції особи, яка скоїла адміністративне правопорушення, має на меті припинення протиправної дії і забезпечення притягнутої особи до відповідальності. Оскільки доставляння є обмеженням особистої свободи правопорушника, то необхідно перед тим, як застосувати цей захід, зробити все необхідне, щоб безпосередньо на місці ретельно з'ясувати обставини правопорушення і вжити відповідних заходів: вимагати припинення правопорушення і винести на місці усне попередження.

Перед доставлянням правопорушників працівники Національної поліції зобов'язані роз'яснити, чим зумовлено доставляння їх до підрозділу НП.

Під «Доставлянням правопорушника» необхідно вважати примусовий захід (захід забезпечення провадження), що обмежує свободу дій і пересування особи, зачіпає її честь і гідність. При доставлянні особи її примушують прямувати (пішки або на транспорті) до органу (підрозділу) поліції, до штабу громадського формування з охорони і державного кордону, або інший орган, передбачений частиною 1 ст.259 КУпАП. В даному випадку факт примусу забезпечується не тільки обмеженням свободи особи і можливими, в майбутньому правовими наслідками, але також і можливістю застосування до правопорушника заходів фізичного впливу. При цьому ігноруються особисті інтереси особи, її наміри і небажання підкоритися вимогам поліцейського або іншої уповноваженої особи, яка примушує правопорушника прямувати до місця призначення органу (підрозділу) поліції

з метою складання протоколу про адміністративне правопорушення в разі неможливості його скласти на місці вчинення правопорушення.

Доставляння правопорушника – це не тільки примусове супроводження даної особи до правоохоронного органу, але й реалізація наданого законодавством права вторгнення в особисту свободу особи в інтересах забезпечення правопорядку.

Порушника може бути доставлено у:

- 1) поліцію;
- 2) в підрозділ Військової служби правопорядку у ЗСУ;
- 3) орган державної прикордонної служби України;
- 4) штаб громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону;
- 5) громадський пункт з охорони громадського порядку.

Даний захід має багато спільних ознак з адміністративним затриманням, і разом з тим відрізняється від нього.

Спільні риси:

- 1) як перший, так і другий здійснюється для забезпечення провадження у справі;
- 2) полягають у застосуванні до правопорушника заходів примусу;
- 3) підставами застосування є факт вчинення правопорушення;
- 4) застосовуються як винятковий захід, коли скласти протокол про адміністративний проступок на місці його скоєння неможливо.

Розбіжності:

1) правовою основою застосування доставляння – ст.259 КУпАП, для адміністративного затримання ст.261 КУпАП;

2) на відміну від доставляння, що являє собою примусове доставляння особи до місця з'ясування, адміністративне затримання застосовується, як примусове обмеження свободи дій;

3) при утриманні особи в спеціальному приміщенні органу поліції час доставляння правопорушника в законодавстві чітко не визначений (у ст.259 КУпАП зазначається лише, що доставляння правопорушника має бути проведено у якомога короткий строк);

4) доставляння, на відміну від адміністративного затримання, здійснюється більш широким колом осіб.

До особливостей цього заходу можна віднести:

По-перше, він застосовується з метою складання протоколу про адміністративне правопорушення в разі неможливості його скласти на місці вчинення правопорушення.

По-друге, застосувати цей захід можна лише до особи, яка вчинила адміністративний проступок.

По-третє, за вчинення визначеної законодавством (ч.2 ст.259 КУпАП) категорії проступків порушника може бути доставлено уповноваженою на те особою, і якщо в неї немає документів, що засвідчують особу, і немає свідків, які б могли повідомити необхідні дані про неї.

Вчетверте, особами, які уповноважені здійснювати доставляння є в більшості випадків поліцейські та працівники громадських формувань з охорони публічної безпеки і порядку; в окремих випадках (ч.3 ст.259 КУпАП) – громадські інспектори з охорони природи; громадські мисливські інспектори; громадські інспектори органів рибоохорони та громадські лісові інспектори; працівники державної та відомчої лісової охорони; при вчиненні правопорушень.

Вп'яте, доставляння порушника має бути проведено в можливо короткий строк і перебування у місці доставляння не може тривати більш як одну годину.

Доставляння правопорушників до органу (підрозділу) поліції здійснюється пішим порядком і на транспорті.

Тактичні дії поліцейських під час доставляння правопорушника.

Доставляння правопорушника пішим порядком.

У пішому порядку доставляння здійснюється, як правило, двома і більше поліцейськими або за допомогою працівників громадських формувань або муніципальних дружин, при цьому необхідно постійно слідкувати за діями правопорушника. Передбачити заходи на випадок спроби з боку спільників правопорушника, створити умови для втечі або насильницького звільнення останнього. Не допускати, щоб правопорушник викинув чи передав комусь речі, документи, які можуть бути речовими доказами, або отримав від спільників зброю чи інші предмети, що можуть бути використані, як знаряддя нападу.

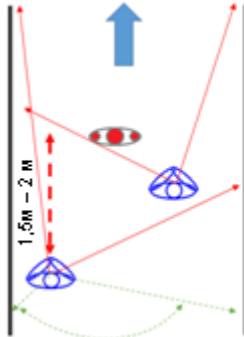
При доставлянні правопорушника пішим порядком двома і більше поліцейськими або при допомозі представників громадськості або муніципальних дружинників:

- один поліцейський повинен йти поруч з правопорушником і вести його;
- інші поліцейські і громадяни, які надають допомогу, повинні йти на відстані двох-трьох кроків позаду, спостерігати за діями правопорушника та оточуючих громадян.
- У виняткових випадках може здійснюватися доставляння правопорушника пішим порядком одним поліцейським з обов'язковим надяганням на правопорушника кайданків. При цьому поліцейський повинен:
 - рухатись поруч з правопорушником та здійснювати фізичний контроль;
 - не заходити вперед або нагинатися поруч із правопорушником і не допускати появи сторонніх осіб безпосередньо поруч з ним;
 - у випадку наближення кого-небудь ззаду, зупинитися разом з правопорушником, пропустити перехожого вперед;
 - під час доставляння підозрюваного пішим порядком одним поліцейським, який несе службу із службово-розшуковим собакою,

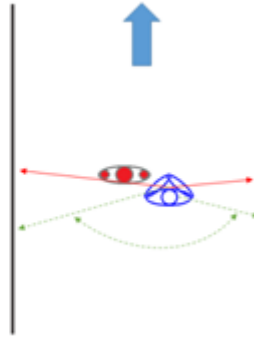
необхідно знаходитись із ним позаду порушника на відстані трьох-чотирьох метрів;

- не допускати, щоб між правопорушником і поліцейським із собакою знаходилися інші особи. Собака в такому разі тримається на короткому повідку, без намордника.

Доставляючи порушника до органу поліції пішки, поліцейські повинні розташовуватись у такому порядку: один з них повинен йти поряд із порушником, а інші – в 1,5-2 метрах позаду і спостерігати за ним, не заходити наперед нього, не допускати зближення з ним сторонніх осіб.



Типова схема супроводження правопорушника двома поліцейськими



Типова схема супроводження правопорушника в кайданках одним поліцейським

Піший порядок доставляння порушника до органу (підрозділу) поліції повинен використовуватися в крайньому випадку, оскільки він викликає втручання в ситуацію сторонніх осіб, і не сприяє дотриманню рекомендацій щодо як найшвидшої ізоляції порушника з місця події. Тому, як правило, правопорушник повинен доставлятися до поліції транспортними засобами.

Доставляння правопорушника транспортом

Під час транспортування правопорушника:

- під час посадки затриманого в автомашину вжити застережних заходів, унеможливаючи нанесення поліцейському травм;

- перед посадкою в службовий автомобіль провести його поверхневу перевірку, обов'язково одягнути кайданки на правопорушника та візуально оглянути салон автомобіля;

- не допускати з боку правопорушника дій, які могли б спричинити псування матеріальної частини автомашини або створити умови для нападу на працівника Національної поліції;

- стежити, щоб підозрюваний не міг випасти або умисно вистрибнути з автомашини під час руху;

- при посадці правопорушника в автомобіль розмістити його на задньому сидінні ТЗ праворуч, та при можливості пристебнути його ременем безпеки, заблокувати двері;

- поліцейський прикриття розміщується на задньому сидінні поруч з затриманим та контролює його дії;

- після виводу доставленого з автомобіля оглянути салон (кузов), з метою виявлення залишених ним предметів, які можуть бути речовими доказами у справі.

- про доставляння підозрюваного транспортом, що не належить підрозділам Національної поліції, зробити відмітку в шляховому листку водія про тривалість та відстань поїздки, вказати час доставлення, своє прізвище, посаду, номери службового посвідчення та службового телефону.

В усіх випадках передавати затриманого черговому підрозділу Національної поліції, доповідати про доставляння письмовим рапортом на ім'я начальника НП.

Заборонено використовувати для доставляння підозрюваних у вчиненні злочину громадський транспорт (трамвай, тролейбус, автобус, метро тощо), автомашини спеціального призначення (швидкої допомоги, пожежні, інкасаторські), а також транспорт, що належить дипломатичним та консульським представництвам;

Необхідно зазначити, що доставлення правопорушника є одним з необхідних заходів забезпечення провадження, захід примусу який найбільше застосовується поліцейськими, який має свої особливості, у тому числі і тактичні, що відрізняють його від інших заходів забезпечення провадження в справах про адміністративні правопорушення і поліцейські заходи.

Конвоювання. Права та обов'язки конвоїрів.

Конвоювання обвинувачених (підсудних), засуджених із установ попереднього ув'язнення до судів та охорона їх під час судових засідань, а також конвоювання їх у зворотному напрямку здійснюються військовими частинами та підрозділами Національної гвардії України та підрозділами Національної поліції України за місцем їх дислокації.

Охорона затриманих осіб, які підозрюються у вчиненні злочину, і взятих під варту полягає у забезпеченні їх надійної ізоляції і постійного нагляду за ними з метою унеможливлення ухилятися від слідства і суду, перешкодити встановленню істини у кримінальній справі або займатися злочинною діяльністю, а також забезпечити виконання вироку суду.

Охорона і конвоювання затриманих і взятих під варту осіб здійснюється нарядами поліції. Для виконання цих обов'язків у порядку, встановленому Міністерством внутрішніх справ України, формуються відповідні підрозділи поліції або виокремлюються спеціальні наряди з найбільш підготовлених працівників поліції.

Для конвоювання затриманих і взятих під варту осіб призначається конвой у складі начальника конвою (старшого конвоїра) і конвоїрів. Конвой може бути звичайний і посилений. Склад, вид і чисельність такого наряду визначається командиром підрозділу (начальником органу).

Звичайний конвой призначається із розрахунку:

- на 1–2 конвойованих – 2 конвоїри;
- на 3–6 конвойованих – 3 конвоїри;
- на 7–9 конвойованих – 4 конвоїри;
- на 10–12 конвойованих – 5 конвоїрів;
- на 13–20 конвойованих – 6 конвоїрів і додатково 1 конвоїр на кожних наступних 5 конвойованих.

Якщо у складі конвою 5 і більше конвоїрів, призначається помічник начальника конвою.

Посилений конвой може призначатися, якщо серед конвойованих є особи, які мають намір вчинити втечу, напад на охорону, заподіяти шкоду оточуючим або собі, якщо маршрут конвоювання має велику довжину, якщо географічні або кліматичні умови є складними. Начальником посиленого конвою призначається особа середнього начальницького складу, чисельність конвоїрів, відповідно, збільшується.

Для підвищення надійності охорони конвойованих до складу конвою може належати працівник поліції зі службовим собакою.

У разі необхідності посилення конвою безпосередньо в дорозі або у випадку прийняття для зворотного конвоювання великої кількості затриманих і взятих під варту осіб начальник конвою (старший конвоїр) звертається у найближчий орган Національної поліції, начальник якого зобов'язаний вжити заходів щодо посилення конвою наявними в його розпорядженні силами й засобами. Якщо немає можливості виділити додаткових конвоїрів, начальник органу, до якого звернувся за допомогою начальник конвою (старший конвоїр), залишає частину конвойованих у підпорядкованому йому ІТТ. З метою підвищення оперативності в роботі конвоїв поліції, забезпечення безпеки руху і надійності охорони конвойованих осіб спеціальні автомобілі, на яких вони перевозяться, обладнуються радіостанціями, пробісковими маячками та пристроями для розмови між кабіною й кузовом.

Для охорони конвойованих під час їх посадки або висадки використовуються тимчасові металеві коридори, що складаються. Для охорони підсудних у залах судових засідань і камерах для їх тримання в судах застосовуюся відгороджуючі бар'єри.

Зв'язок із конвоєм здійснюється за встановленими каналами радіо- і провідного зв'язку.

Права та обов'язки конвою

Начальникові конвою (старшому конвоїру) забороняється: змінювати порядок конвоювання затриманих і взятих під варту осіб, залишати конвой, якщо цього не вимагають обставини.

Помічник начальника конвою підпорядковується начальникові конвою і виконує усі його вказівки з питань охорони конвойованих.

Крім цього, він повинен стежити за станом використовуваних матеріально-технічних засобів, особисто проводити обшук конвойованих, забезпечувати збереження виявлених в такому разі грошей, цінностей,

предметів і речей, видавати всьому складові конвою належне забезпечення; у випадку хвороби начальника конвою брати на себе виконання його обов'язків.

Конвоїр підпорядковується начальникові конвою (старшому конвоїру) та його помічнику.

Він зобов'язаний:

1) досконало знати свої обов'язки і точно їх виконувати, перебувати у визначеному начальником конвою (старшим конвоїром) місці і не відлучатися без його дозволу;

2) мати справну і в постійній готовності до дії зброю, вимогливо та ввічливо поводитися з конвойованими і вести за ними постійне спостереження, дотримуватися правил особистої безпеки;

3) припиняти небезпечні й недозволені дії затриманих і взятих під варту осіб, провадити за вказівкою начальника конвою (старшого конвоїру) їх обшук, вилучати у них і передавати начальникові конвою (старшому конвоїру) заборонені для зберігання предмети й речі.

Виконувати на привалах, ночівлях та в інших пунктах тимчасового перебування конвойованих обов'язки постового.

Конвоїрові забороняється:

- відволікатися від несення служби, розмовляти з конвойованими, крім випадків, коли необхідно дати вказівку про порядок руху й дотримання правил поведінки під час конвоювання;
- приймати від затриманих і взятих під варту осіб або передавати їм від сторонніх осіб будь-які предмети, записи, продукти харчування, відправляти їх листи;
- розголошувати маршрут руху конвою і кінцевий його пункт.

Водій спеціального автомобіля належить до складу конвою, підпорядковується начальникові конвою (старшому конвоїру), його помічникові і несе відповідальність за безаварійну експлуатацію автомобіля.

Він зобов'язаний:

1. Добре знати маршрут конвоювання та його особливості, забезпечувати постійну готовність автомобіля до експлуатації; суворо дотримуватись Правил дорожнього руху, точно виконувати вказівки начальника конвою (старшого конвоїра), негайно зупиняти автомобіль за його командою.

2. Перед виходом із кабіни виключати запалювання, ключі від замка запалювання зберігати у себе; під час стоянки, посадки (висадки) конвойованих осіб перебувати попереду (праворуч або ліворуч) моторної частини спецавтомобіля і уважно стежити за поведінкою конвойованих.

3. Мати із собою встановлені документи (посвідчення водія, дорожній або маршрутний лист, а якщо необхідно – реєстраційні документи на спеціальний автомобіль і талони на пальне).

Водієві спеціального автомобіля **забороняється** залишати закріплений автомобіль без нагляду, передавати керування автомобілем іншій особі без наказу начальника конвою (старшого конвоїра).

Начальник конвою (старший конвоїр) на випадок втечі конвойованих призначає з підлеглих йому працівників спеціальну групу, обов'язки якої полягають у негайному переслідуванні й затриманні втікачів. Конвоїри, котрі виокремлено в групу переслідування, повинні бути проінструктовані про найбільш вірогідні напрямки руху й можливі місця переховування утікачів, володіти прийомами затримання.

Дисциплінарні стягнення на осіб, включених до складу конвою, можуть бути накладені лише після виконання нами завдання з конвоювання затриманих і взятих під варту осіб.

Якщо за характером учиненого проступку конвоїр не може бути допущений до подальшого несення служби, начальник конвою (старший конвоїр) усуває його від виконання обов'язків, про що доповідає письмовим рапортом начальникові найближчого органу.

У такому випадку начальник цього органу пропонує звільненому конвоїру здати зброю, направляє його до місця постійної служби, вручивши йому опечатаний пакет з відповідним рапортом, після чого поповнює склад конвою.

ПЕРЕСЛІДУВАННЯ «ПО ГАРЯЧИХ СЛІДАХ»

У практичній діяльності наряди поліції після прибувають на місце події першими. Вони повинні об'єктивно оцінити обстановку, що склалася, й оперативно прийняти рішення щодо подальших своїх дій. Так залежно від їх рішення може залежити й результат припинення протиправної дії, затримання правопорушника, а й в подальшому й розслідування даної події. Одним із таких рішень може бути переслідування правопорушника «по гарячих слідах».

Про вчинення того чи іншого правопорушення або злочину працівник патрульної поліції може дізнатись так:

- йому про цю подію повідомляють громадяни;
- він сам безпосередньо його виявив.

Як зазначає ч. 2. ст. 18 ЗУ «Про Національну поліцію» поліцейський на всій території України незалежно від посади, яку він займає, місцезнаходження і часу доби в разі звернення до нього будь-якої особи із заявою чи повідомленням про події, що загрожують особистій чи публічній безпеці, або в разі безпосереднього виявлення таких подій зобов'язаний вжити необхідних заходів з метою рятування людей, надання допомоги особам, які її потребують, і повідомити про це найближчий орган поліції. А також п. 5 ч. 1 ст. 23 цього ж закону говорить, що поліцейський відповідно до покладених на нього повноважень здійснює своєчасне реагування на заяви та повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події. Отже, відповідно до обов'язків та повноважень покладених на поліцейського ЗУ «Про Національну поліцію» він зобов'язаний почати переслідування

правопорушника з подальшим припиненням протиправних дій останнього та його затримання.

Крім того, працівник поліції може потрапити в такі ситуації, що пов'язані з виявленням злочину або правопорушення:

- протиправні дії тільки розпочинаються і не набули чіткого вияву (в цьому випадку працівник поліції вживає превентивні поліцейські заходи для попередження протиправних дій);
- протиправні дії вже розпочалися (в цьому випадку поліцейський має обрати континуум сили відповідний до ситуації, що склалася та вжити заходи щодо припинення протиправних дій та затримання правопорушника);
- протиправні дії вже закінчилися, але порушник ще знаходиться на місці події чи недалеко від нього (в цьому випадку працівник НП повинен вжити заходів щодо надання допомоги потерпілому і затримання правопорушника);
- протиправні дії вже закінчились і правопорушника на місці події немає (в цьому випадку поліцейський вживає заходів щодо надання допомоги потерпілому і залежно від обставин вирішує питання про доцільність переслідування «по гарячих слідах»).

В усіх цих ситуаціях може статися так, що правопорушник не підкориться законній вимозі працівника поліції, а втече з місця події.

В цьому контексті може виникнути питання, що робити працівнику НП, коли він один і водночас на місці події є потерпілий, який потребує допомоги, та правопорушник, який втікає.

Оскільки в ч. 1 ст. 3 Конституції України говориться, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканість і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю, то працівник НП, який опинився у вищенаведеній ситуації і не має змоги задіяти для допомоги громадян, повинен залишитися на місці події і вжити заходів щодо надання допомоги потерпілому і лише після цього переслідувати правопорушника.

Прийнявши рішення про переслідування правопорушника, поліцейський в обов'язковому порядку повинен повідомити про це оперативного чергового і постійно підтримувати із ним зв'язок. Це надасть можливість черговому скоординувати роботу інших нарядів патрульної поліції для затримання правопорушника та в найкоротший строк надіслати допомогу.

На практиці вироблено такі способи переслідування «по гарячих слідах»:

Безпосередній (правопорушник знаходиться в полі зору поліцейського і видно, куди він утікає).

За напрямком (потерпілий чи свідки вказують напрямок втечі правопорушника чи обставини свідчать про те, що правопорушник міг утекти тільки у визначеному напрямку).

За слідами (на місці події залишилися сліди, які вказують, куди зник правопорушник).

За *прикметами* (поліцейський має опис правопорушника та шляхом опитування перехожих встановлює його місцезнаходження).

Залежно від обставин під час переслідування можуть використовуватися або один із цих способів чи комбінація із двох-трьох способів.

Тому, коли правопорушнику вдалось утекти з місця події до прибуття працівника поліції, у потерпілих і свідків необхідно з'ясувати:

- 1) кількість та прикмети злочинців;
- 2) напрямок, у якому вони зникли;
- 3) час із моменту скоєння злочину чи правопорушення.

Методика проведення опитування осіб, які можуть надати інформацію, вже раніше розглядалася нами у попередньому розділі нашого навчального посібника.

Це дасть можливість поліцейському більш ефективно вести переслідування «по гарячих слідах» і наперед змодельовати ситуації, в яких він може опинитися у процесі переслідування.

Під час переслідування потрібно враховувати:

Об'єктивні обставини:

- 1) особливості території (наявність прохідних дворів, тупиків, зупинок транспорту, місць можливого укриття);
- 2) час доби та кліматичні умови;
- 3) кількість злочинців, їх тактика (можливість сховатися у певному місці, дії в групі чи кожен окремо);
- 4) наявність зброї чи спецзасобів.

Суб'єктивні обставини:

- 1) знання відповідної території працівником поліції;
- 2) сприйняття обстановки;
- 3) наявність професійних та тактико-спеціальних умінь та навичок, фізична та психологічна підготовленість.

Працівнику поліції під час переслідування та затримання особи, яка підозрюється у вчиненні злочину, необхідно пам'ятати, що він має право затримувати таких осіб за наявності таких підстав:

- цю особу застали на місці скоєння злочину чи безпосередньо після його вчинення;
- коли очевидці, зокрема й потерпілі, вкажуть на цю особу, що саме вона вчинила злочин;
- на підозрюваному або його одязі будуть виявлені явні сліди злочину.

Тактичні прийоми переслідування «по гарячих слідах» та заходи особистої безпеки, яких повинен дотримуватись поліцейський

На практиці вироблені такі загальні тактичні прийоми переслідування:

Засідка (застосовується в місці можливої появи особи, яка переслідується).

Блокування (застосовується під час переслідування особи, яка заховалася у приміщенні, а також для направлення руху його в потрібному напрямку).

Раптовий підхід

Перелічені прийоми можуть бути застосовані як самостійно, так і в комплексі залежно від конкретних обставин і їх вибір залежить від кількості осіб, яких переслідують, а також місця затримання чи інших обставин.

Переслідування необхідно вести рішуче, не забуваючи в такому разі про заходи особистої безпеки на випадок озброєного або фізичного опору з боку особи, яка переслідується чи його співників. Якщо правопорушники зникли з місця події, то успіх переслідування багато в чому залежить від знання нарядами патрульної поліції місцевості, де проводиться затримання, та часу, який пройшов із моменту їх втечі.

Під час переслідування слід бути уважним і стежити за можливими діями особи, яка втікає, оскільки вона може викинути знаряддя злочину (вогнепальну чи холодну зброю, кастет тощо), речі, здобуті злочинним шляхом, або інші предмети чи речі, що стосуються справи.

У випадку переслідування на автомашині слід проявити особливу обережність, тому що в умовах інтенсивного руху вже сам факт переслідування може спричинити аварійну обстановку і потягнути за собою важкі наслідки.

Для забезпечення раптовості нарядам поліції пропонується непомітно підійти до затримуваного, перекрити найбільш вірогідні шляхи відходу і, вибравши момент, коли він найменш приготовлений до опору, подати команду «Стій, руки вгору». Після цього слід прийняти міри для запобігання можливого опору (надягнути кайданки), а далі вже перевірити документи, оголосити про затримання та провести поверхневу перевірку. Виявлену зброю, різні порошки і предмети, які можуть бути використані для вчинення опору або самогубства, потрібно вилучити. Необхідно відібрати також курильний та нюхальний тютюн і сигари, оскільки затримані можуть їх використати проти поліцейських, кидаючи тютюном в очі, а потім спробувати втекти.

Під час переслідування і затримання в жилих приміщеннях, а також приміщеннях підприємств, установ і організацій працівникам поліції необхідно прийняти заходи безпеки і не дати злочинцю зникнути. З цією метою частина поліцейських залишається на вулиці і здійснює нагляд за будівлею, перекриваючи тим самим шлях до втечі, а інші заходять у приміщення. У кімнату слід заходити без стуку, біля дверей кімнати, де знаходиться особа, яку необхідно затримати, не потрібно затримуватися. Корпус тіла працівника поліції повинен бути за стіною, яка вбереже його від поранення у випадку застосування затримуваним вогнепальної зброї.

Для затримання злочинців, які чинять опір, наряди поліції згідно з положеннями ЗУ «Про Національну поліцію» (ст.ст. 42–46) мають право застосовувати поліцейські заходи примусу, а саме: фізичний вплив (сила), застосування спеціальних засобів, а в крайніх випадках – вогнепальну зброю.

Наряди ПП, які беруть участь у затриманні, повинні завжди пам'ятати, що деякі особи, зокрема ті, які скоїли тяжкі і особливо тяжкі злочини, у випадку затримання деколи намагаються покінчити з життям (застосовують отруту,

стріляються, викидаються з вікон тощо). Інколи для цього, а також для вчинення опору вони заздалегідь готують отруту, зброю тощо.

Рекомендації щодо дотримання заходів особистої безпеки та тактика переслідування «по гарячих слідах»:

1) під час переслідування та наближення потрібно мати на увазі, що особи, які переслідуються, можуть мати біля себе вогнепальну чи холодну зброю та застосувати її, тому працівнику поліції необхідно посилити пильність та змодельовати ситуації, що можуть виникнути;

2) вогнепальну зброю потрібно оголювати та застосовувати тільки в крайніх випадках і з дотриманням вимог Закону України «Про Національну поліцію»;

3) під час переслідування слід бути уважним і стежити за діями правопорушника, який може дорогою викинути знаряддя злочину чи речі, що стосуються події;

4) за необхідності переслідувати декількох правопорушників працівники поліції не повинні розділятися, а переслідувати одного;

5) під час переслідування двома і більше працівниками поліції вони не повинні бігти один за одним, між ними повинен бути широкий інтервал і співробітник, який біжить позаду повинен здійснювати прикриття напарника, який знаходиться попереду;

6) за участі поліцейського-кінолога із собакою працівники НП слідують позаду кінолога;

7) якщо особа, яка переслідується, сховалась у житловому приміщенні чи в якій-небудь будівлі, не потрібно кидатися необдумано за нею. Слід вжити заходів щодо блокування приміщення і викликати допомогу;

8) за можливості переслідування необхідно проводити на відкритій та малолюдній місцевості;

9) під час переслідування у темряві потрібно уникати освітлених місць або долати їх якнайшвидше;

10) очікувати, що правопорушник може раптово зупинитись і здійснити напад;

11) переслідуючи правопорушника в населеному пункті, між будинками треба більше прислухатись до шумів, не поспішати;

12) ріг будинку краще оминати;

13) враховувати, що злочинець може умисно створювати сторонній шум, кидуючи каміння або інші предмети, щоб відволікти від себе увагу;

14) входячи до темного приміщення, необхідно ліхтарем оглянути вхід праворуч, ліворуч, а потім освітити його глибину;

15) межі дверей потрібно проходити якнайшвидше.

Основи методики розслідування «по гарячих слідах»

Виходячи з того, що є поняття «переслідування по гарячих слідах» з відси впливає й поняття «розслідування злочинів по гарячих слідах». Відповідно цей напрямок поліцейських характеризується не тільки оперативно-пошуковими заходами, а й кримінально-процесуальними. Це більше

стосується роботи слідчих, які в стислі терміни спроможні розкрити злочин у найкоротший час завдяки чіткій роботі поліцейських на місці події. Від поліцейських, які прибули першими на місце події та їх скрупульозної роботи й залежить результат розслідування. Отже, система невідкладних прийомів і методів працівників патрульної поліції, та слідчого оперативно-розшукового характеру в ситуаціях, заснованих на використанні інформації, що міститься в такого роду сліди, що дозволяють в короткі терміни встановити, розшукати і затримати злочинця і вирішити всі інші завдання розслідування, стала називатися в криміналістиці *методикою розслідування по гарячих слідах*.

Поняття «гарячі сліди» характеризує принаймні дві обставини:

- час, що минув із моменту утворення слідів до моменту їх виявлення з метою розкриття злочину;
- відрізок часу, протягом якого можна найбільш ефективно використати «гарячі сліди» в розслідуванні.

За змістом поняття «гарячі сліди» включає матеріальні й ідеальні відображення, що містяться в матеріальних джерелах (речах) і у свідомості (пам'яті) людьми. У першому випадку це сліди-відображення, сліди-предмети й сліди-речовини (засоби вчинення злочину, сліди рук, ніг, знарядь зламу, мікросліди, сліди запаху). У другому — уявні образи, збережені в пам'яті обвинуваченого, потерпілого й свідка-очевидця.

Зміст діяльності з розкриття злочинів включає наступні відмінні елементи:

- невідкладне провадження слідчих дій і оперативно-розшукових заходів;
- широке використання в цій діяльності інформації, що отримується на місці події від людей і речей;
- концентрування і координування сил і засобів для швидкого розкриття злочинів за «гарячими слідами»;
- широке використання сил і засобів підрозділів кримінальної поліції, патрульної поліції;
- централізація управління силами і засобами в одних руках;
- широке використання допомоги державних установ, організацій і громадськості.

У методичному плані діяльність слідчого з розслідування (розкриття) злочинів за «гарячими слідами» можна розділити на три етапи:

- 1) заходи, що проводяться до провадження невідкладних слідчих дій;
- 2) дії під час провадження невідкладних слідчих дій, головним чином, під час огляду місця події;
- 3) заходи, що проводяться після огляду місця події під час провадження інших невідкладних слідчих дій.

Розслідування злочину за «гарячими слідами» починається відразу після того, як тільки стає відомо про його здійснення. Відповідні заходи

вживаються негайно, до провадження невідкладних слідчих дій, і мають непроцесуальний оперативно-розшуковий характер.

Вони, звичайно, включають:

- припинення дій злочинця, якщо вони тривають;
- фізичне затримання злочинця на місці злочину (із речовими доказами);
- вжиття заходів по ліквідації тяжких наслідків, пов'язаних зі спричиненням шкоди життю людини або знищенням майна;
- збереження джерел інформації про подію злочину.

Суб'єктами цієї діяльності є, звичайно, особи, які знаходяться на місці події або поблизу неї за службовим обов'язком або випадково, наприклад, оперативні працівники, дільничні інспектори, особи зі складу патрульно-пошукових груп, контрольно-пропускних пунктів, представники підприємств, установ, члени добровільних муніципальних дружин і інших громадських організацій, а також громадяни, які відповідно ст. 65 Конституції України зобов'язані «всіляко сприяти забезпеченню публічної безпеки та порядку».

Відповідно розглянута методика включає в себе чітко продуману тактико-методичну систему взаємодії слідчих і оперативно-розшукових працівників. Тільки достатньо високий рівень взаємодії може забезпечити розслідування в подібних ситуаціях у швидкому тимчасовому режимі з відповідним пошуковим охопленням необхідної території. Найбільш дієвою формою взаємодії слідчого з оперативно-розшуковими працівниками в умовах розслідування по гарячих слідах є його проведення силами слідчо-оперативної групи.

Сприятливі умови для швидко і цілеспрямованої діяльності з розкриття злочину звичайно складаються тоді, коли розслідування починається негайно після вчинення злочину за його добре збереженням, ще невидозмінені і неісчезнувші матеріальним і ідеальним слідах.

Саме в таких випадках на місці події і від свідків можна отримати важливі відомості про особу особи, яка вчинила злочин, що дозволяють здійснити швидко і цілеспрямовану діяльність по його розшуку та затримання. Добре збережені сліди недавно вчиненого злочину на практиці і в криміналістичній теорії в переносному сенсі називають «гарячими» слідами.

СКЛАДАННЯ СЛОВЕСНОГО ПОРТРЕТА ЗА ОЗНАКАМИ ЗОВНІШНОСТІ ЛЮДИНИ.

Анатомічні ознаки.

- 1) *Стать* - чоловік, жінка.
- 2) *Вік* - за відсутністю точних даних вік вказується приблизно (на вигляд 30-35 років).
- 3) *Національність* (расова належність) - за відсутністю документальних даних, які підтверджують національну належність людини визначається за типом обличчя (європеець, араб, азіат, темношкірий).
- 4) *Зріст* - дуже високий (вище 190 см);

- високий (181-190 см);
 - вище середнього (175-180 см),
 - середній (170-174 см);
 - нижче середнього (165-169 см);
 - низький (155-164 см);
 - дуже низький (до 154 см).
- 5) *Загальна будова тіла* (повна, худа, атлетична, середня).
- 6) *Голова* (велика, середня, мала).
- 7) *Волосся* - вказується:
- колір (темне, руде, світле, з сивиною, сиве);
 - форма зачіски (кучерява, хвиляста, пряма, густа, рідка);
 - довжина (довге, коротке, середнє).
- Особливості* - довге волосся, фарбоване, коса, лисий.
- 8) *Обличчя* вказується форма, колір (біле, синяве, смугляве, червоне, жовте, бліде, темне);
- Особливості* - чисте, ластовиння, зморшкувате, з прищами, віспа.
- 9) *Брови* (довжина, ширина, густина).
- Особливості*: відсутність брів, зрощені, пофарбовані, сиві.
- 10) *Очі* - вказується:
- колір (чорні, зелені, голубі, сірі, карі);
 - тупінь випуклості очних яблук (випуклі, запалі).
- Особливості* - більмо, косоокість, відсутність ока, червоні, слъзоточиві, глибоко сидячі, прищурені, носить окуляри, протез.
- 11) *Ніс* (великий, середній, малий).
- Особливості* - курносий, скривлений, приплюснутий, бугристий, роздвоєна кінцівка носу.
- 12) *Губи* (товсті, тонкі, нормальні).
- 13) *Рот* (великий, середній, малий).
- 14) *Зуби* (білі, жовті, чорні).
- Особливості* — жовтого металу, білого металу, -учорнілі, рідкі, гнилі, жовті, протез, відсутні, вставна ділепа.
- 15) *Підборіддя* (кубовидне, прямокутне, трикутне).
- Особливості* - роздвоєність, ямка, поперечна борозна. Контур краю підборіддя (горизонтальний, заокруглений, загострений).
- 16) *Вуха*:
- по розміру (великі, середні, малі);
 - по приляганню до голови (прилягає повністю, випнуті зверху (знизу), повністю випнуті).
- 17) *Вуси* (за наявності: величина, колір).
- 18) *Борода* (за наявності: величина, колір).
- 19) *Бакенбарди, баки* (за наявності: форма, колір).
- 20) *Шия* (висока, коротка, тонка, товста).
- 21) *Плечі* (широкі, середні, вузькі).
- 22) *Груди* (широкі, вузькі, впалі).

23) *Спина* (особливості: сильне виступання лопаток, патологічне скривлення хребта, горб).

24) *Кінцівки* (характеризуються по довжині та товщині).

Особливість: відсутність деяких пальців чи фаланг, скривлення пальців, наявність мозолів та слідів порізу.

25) *Ноги* (розмір, форма).

Функціональні ознаки.

1) *Хода* (повільна і швидка; легка і важка; тверда і хитка; перевальцем і підстрибуючи; з великою чи малою шириною кроку; з розмахом чи без помаху руками).

2) *Жестикуляція* (сильно розмахує руками при розмові).

3) *Міміка* (зморщує чоло).

4) *Мова* (збуджена, уривчаста, розбірлива, картатість, заїкання, шепелявість, наявність акценту, фразеологічні та лексичні особливості).

Способи виконання певних дій — *численні стереотипні особливості виконання тих чи інших дій*: (манера припалювання, манера тримати та гасити цигарку, вітатися, поправляти зачіску, сміятися і т.п.).

Особливі прикмети.

1) *Функціональні* (кульгавість; помах при ходьбі тільки однією рукою; нервовий тік; яскраво виражені дефекти, вимови (заїкання), фізичні вади).

2) *Постава (фігура)* - сутула, кремезна, горбата.

3) *Шрами* (на обличчі, на правій руці, на лівій руці, грудях, череві, спині, шії, нозі).

4) *Опіки* (на обличчі, правій руці, лівій руці, грудях, череві, спині, шії, нозі (описується точне місцезнаходження)).

5) *Татуювання* (розташування - на якій частині тіла (правій руці, лівій руці, грудях, череві, спині нозі (правій, лівій) та інших частинах тіла).

Додаткові ознаки:

одяг; речі (прикраси).

ПЕРЕВІРКА МІСЦЯ МОЖЛИВОГО ПЕРЕХОВУВАННЯ ПРАВОПОРУШНИКА.

Перед початком перевірки необхідно:

- оцінити обстановку (наявність громадян поблизу місця огляду, підходи, розташування кімнат, наявність запасних виходів, пожежних сходів, дахів, особливості місцевості, приміщення, наявність людей та їх кількість, метеорологічні умови та ін.);

- визначити обов'язки, порядок взаємодії та заходи безпеки;
- перевірити готовність зброї та спеціальних засобів;
- за наявності даних про те, що особи, які переховуються, озброєні, привести зброю у готовність.

Поради щодо проведення огляду приміщення:

- проникати до приміщення з використанням фактора несподіваності;

- кімнати кожного поверху оглядаються послідовно. При цьому один поліцейський швидко заходить, стає спиною до стіни і оглядається, в той час другий працівник його страхує;
- пересуватися по приміщенню безшумно і обов'язково прислухатись щоб не потрапити на засідку з боку переслідуваного;
- ліхтар тримати на відстані від свого тулуба, що дезорієнтує порушника;
- якщо достовірно відомо, що у визначеному приміщенні переховуються озброєні особи, їм спочатку пропонують здатися;
- якщо озброєні особи склали зброю та здалися, провести їх затримання, повідомити чергового по ВП та діяти за його вказівками;
- у разі відмови осіб скласти зброю та здатися, попередити їх про застосування спеціальних засобів та вогнепальної зброї. Повідомити чергового по ВП, попросити допомоги у сусідніх нарядів, заблокувати приміщення та організувати спостереження до прибуття групи захоплення. Далі діяти за вказівкою старшого групи.

Заходи особистої безпеки під час огляду приміщення:

- проникнення та огляд підвалів, нежилых приміщень та інших місць можливого переховування правопорушників здійснювати лише у разі крайньої необхідності, якщо припинити дії злочинця іншим способом неможливо;
- працівники знаходяться один від одного в межах прямої видимості;
- проникаючи в середину об'єкта, не слід входити всім одночасно через один і той же вхід;
- зброю необхідно тримати перед собою під кутом 45 -градусів вниз або вгору, щоб уникнути раптового заволодіння нею;
- не можна зупинятись напроти дверей, поріг необхідно долати стрибком, постійно озираючись, використовуючи для захисту виступи стін та інші укриття;
- під час пересування у темряві уникати освітлених місць, або долати їх, якнайшвидше;
- у разі відкриття правопорушниками вогню, негайно укритися та вести прицільний вогонь у відповідь;

ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ: стріляти по невизначеній цілі (можливо заручник), у напрямку будь-якого звуку (шарудіння, шуму), а також у напрямку працівника, що переслідує правопорушників;

- під час переслідування бути дуже уважним, оскільки втікаючи злочинці можуть викинути речі, документи, зброю, які їх компрометують або використати вибухові речовини.

Огляд місць можливого переховування правопорушників

Складові тактики огляду приміщень

Тактика дій працівників поліції по затриманню злочинців полягає в наступному, що бійці таких підрозділів можуть успішно виконувати свої функціональні обов'язки та ефективно вирішувати бойові задачі тільки при умові виконання наступних вимог:

- дії повинні *бути несподіваними та агресивними* для противника;
- *швидкість* виконання має бути максимальною, але не на шкоду точності та акуратності;
- *несподіваність* дій повинна бути забезпечена відволікаючим маневром.

Для кожного бійця в вогневому контакті з противником є 3 життєво необхідні моменти:

- необхідно бути влучним стрільцем;
- знати і вміти користуватись зброєю і правильно (правомірно) її використовувати;
- мати відповідну фізичну та психологічну підготовку.

Поняття влучний стрілець включає в себе властивість працівника вести швидкісну стрільбу у всій багатогранності. Він повинен миттєво та адекватно оцінювати обстановку, здійснювати вибір цілей і вражати їх з першого пострілу, на місці та в русі, в будь-якому положенні, на відкритій місцевості та в умовах обмеженого простору, вдень та вночі, на звук і спалах пострілу, після значних фізичних навантажень і у крайньому стресовому стані.

Вибір цілі залежить від досвіду та рівня підготовки працівника. В першу чергу необхідно вразити того, хто представляє собою найбільшу небезпеку, озброєний автоматичною зброєю, знаходиться зі зброєю найближче, найбільше агресивний. Загальне правило – нейтралізований має бути той, в кого зброя, яка представляє небезпеку для працівника і його колег. Крім того той, хто веде себе неадекватно чи підозріло, достатньо агресивний та не виконує вимоги працівника. Рекомендується жорстко поступати з тими, хто на вимогу руки в гору піднімає руки тільки до рівня плечей і не вище. З такої позиції можна вихопити зброю швидше ніж будь-якої іншої.

Критерій вміння поводитись зі зброєю це час її витягування, приведення у готовність та відкриття прицільного вогню.

Психологічний настрій виробляється постійними тренуваннями в умовах максимально наближених до бойових. Невпевнений у собі нерішучий працівник може в критичній ситуації підвести під удар колегу, отримати поранення або загинути у схватці.

Психологічна підготовка:

- не існує такої речі як «хибна тривога»;
- щось цю тривогу спричинило;
- розглядайте кожну тривогу так, ніби ви зіштовхнетеся з підозрюваним;
- не поспішайте;

- викличте підмогу, якщо ви втомилися;
- довіряйте своїм інстинктам;
- будьте відкриті для пропозицій.

Фізична підготовка:

- фізична форма має першочергову важливість для поліцейських;
- перебування в позиції прикриття зі зброєю напеготові протягом тривалого часу може спричинити втому;
- ходьба пригнувшись чи присівши протягом тривалого часу може спричинити втому;
- знайте межі своїх сил і не будьте занадто самовпевнені, щоб просити про допомогу.

Збір аналітичної інформації:

- потрібно володіти інформацією про злочинців в своєму районі;
- потрібно контактувати з підприємцями під час своєї звичайної діяльності та складайте в своїй уяві плани приміщень;
- потрібно мати інформацію щодо типів сигналізації, які використовуються, та місць розташування датчиків;
- потрібно слухати інших та обмінюйтеся своєю інформацією з ними;
- потрібно наблизитися з боку ймовірних шляхів втечі.

Периметр:

- сформууйте та заблокуйте необхідний периметр, спрямовуючи підрозділи, що прибувають;
- зважайте на зони обстрілу, щоб уникнути перехресного вогню;
- двосторонній зв'язок між пошуковою групою та групою утримання периметру – обов'язковий;
- група утримання периметру повинна дотримуватися дисципліни у використанні світлових засобів, щоб не «підсвітити» пошукову групу під час наближення.

Три кроки:

1. Прибуття;
2. Оцінка;
3. Наближення.

Прибуття:

- прибувайте з боку найбільш ймовірного шляху втечі;
- погасіть світло при входженні в зону;
- завершіть зв'язок з диспетчером;
- не вагайтеся просити про прикриття.

Оцінка:

- Чи бачите ви відкриті двері чи вікна?
- Чи бачите ви зламані двері чи розбиті вікна?
- Чи бачите ви автомобілі на паркувальному майданчику?
- Чи чуєте ви звукову сигналізацію?

- Чи бачите ви або чуєте людей у споруді чи довкола неї?

Наближення в автомобілі:

- забезпечує певне прикриття;
- може освітити будинок, споруду, тощо;
- містить все ваше спорядження;
- обмежує мобільність;
- обмежує почуття такі як звук та зір;
- якщо можливо, об'їзд будинку здійснюйте за годинниковою стрілкою.

Наближення пішки:

- прикриття обмежене предметами, розташованими в зоні;
- освітлення обмежене тим, що ви маєте при собі;
- краща мобільність;
- ви не залежите від рельєфу місцевості, який може бути не придатний для пересування автомобілем;
- забезпечує більше використання почуттів

Вхід:

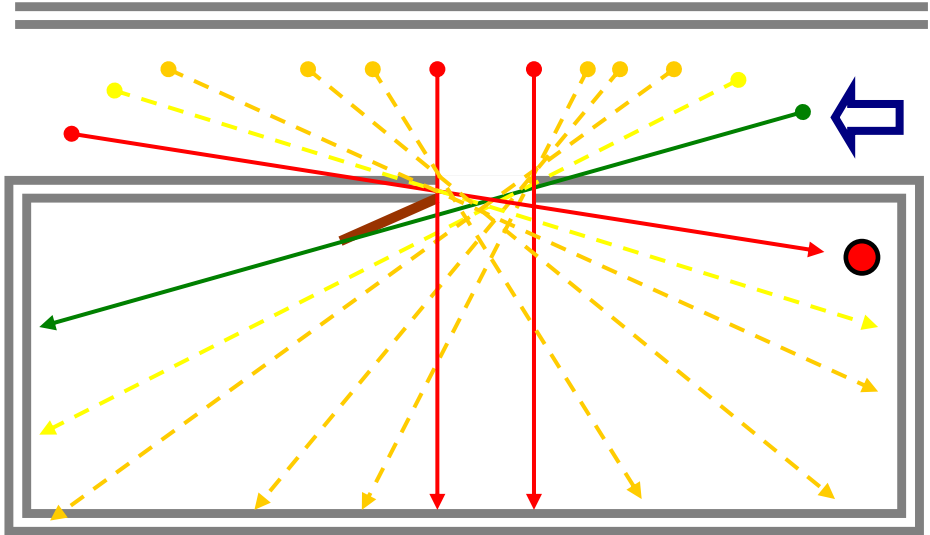
- якщо ви знайшли вхід, повідомте диспетчера;
- дайте чіткі інструкції підрозділам, що прибувають;
- попросіть диспетчера передати інструкції відповідним офіцерам;
- повідомляйте про свої наміри перед входом та під час усього пошуку;
- не входьте без іншого офіцера;
- вхід повинен бути останнім варіантом;
- ніколи не входьте, якщо відомо, що підозрюваний озброєний чи забарикадувався;
- вибирайте точки для входу обережно, уникайте вікон та вузьких місць;
- не переслідуйте підозрюваного, який тікає глибше в споруду;
- зупиніться і оцініть свою ситуацію;
- якщо ви змушені продовжувати просування, робіть це повільно і методично.

Пошук:

- не поспішайте;
- дійте методично, організовано та розважливо;
- зауважуйте всі вертикальні та горизонтальні кути, коли перевіряєте кімнату по секторам;
- забезпечуйте перехресне прикриття та обстежуйте приміщення швидкими поглядами, коли необхідно;
- шукайте як частину особи, так і цілу особу;
- не виказуйте свою присутність;
- рух, звук, силует, контраст та відблиск – ознаки загрози, які можуть працювати на вас чи проти вас;
- відпрацьовуйте невідомі ділянки в логічній послідовності;
- пропускайте невідомі ділянки, якщо необхідно, безпечно і логічно;

- розміщуйте прикриття на довгих чи пропущених невідомих ділянках, доки ними можна буде зайнятися;
- бачте те, на що ви дивитеся;
- будьте гнучкими та пристосовуйтеся до ситуації;
- не забувайте піднімати погляд;
- якщо вам здається, що ви бачили чи чули щось, то ймовірно так і є.

Один із методів огляду приміщення перед в ходженням працівником поліції



Методика огляду приміщення перед входженням

Поводження зі зброєю:

- тримайте свою зброю міцно у руці із пальцем не на спусковому гачку;
- усвідомлюйте те, куди спрямована ваша зброя;
- тримайте зброю поруч з тілом;
- не подавайте сигнали своєю зброєю;
- не використовуйте свою зброю як важіль чи блок.
- зважайте на малюнок розкиду при стрільбі з дробовика, прикриваючи офіцерів, що перебувають перед вами;
- візьміть з собою рушницю, якщо є;
- ваша зброя спрямована в загальному напрямку, куди дивляться ваші очі. пам'ятайте, що ваша зброя не має ні очей, ні мозку

Світло:

- контролюйте світло; якщо можливо увімкніть світло в усій споруді;
- спрямовуйте світло перед пошуковою групою;

- гасить світло, лише коли це абсолютно необхідно;
- уникайте підсвічування чи освітлення силуетів інших;
- навчіться стежити за своєю тінню, вас можуть підсвітити інші.

Зв'язок:

- підтримуйте зв'язок з пошуковою групою;
- підтримуйте зв'язок з офіцерами, розташованими по периметру;
- підтримуйте зв'язок зі старшим;
- підтримуйте зв'язок з диспетчером;
- давайте підозрюваним чіткі стислі команди.

Заклики та паролі:

- «Удар по своїх»
- «Вперед»
- «Стоп»

Хибні тривоги:

- не існує такої речі як хибна тривога;
- це не «марнування» вашого часу;
- кожна відпрацьована тривога, коли всередині ніхто не виявлений, це ще одна нагода для тренування;
- використовуйте кожну нагоду для тренування;
- критикуйте себе і вчіться на своєму досвіді.

Реагування на тривогу та обшук будівель – надзвичайно небезпечне завдання. Кожен поліцейський має бути підготовлений і повинен підтримувати свою психічну та фізичну форму і навички на найвищому рівні для найкращого результату всіх операцій, які передбачають входження у приміщення.

Професійна підготовка поліцейських потребує постійного вдосконалення своїх практичних та тактичних навиків.

Для обшуку будівель невеликими підрозділами відпрацьовуються такі питання:

1. Сфери застосування.
2. Комунікація в підрозділі.
3. Схеми пересування.
4. Техніки пересування.
5. Зупинка, вихід з контакту.
6. Підхід до будівлі, пересування біля будівель.
7. Блокування злочинця.

Невеликий підрозділ – це група у складі двох-восьми поліцейських, які виконують спільне завдання.

Сфери застосування невеликих підрозділів:

Патрулювання.

Прочісування місцевості з метою пошуку підозрюваних; пошуку зниклих без вісті; пошуку доказів; огляду будівлі; детального обстеження місцевості.

Комунікація в підрозділі.

Комунікація відіграє велике значення у формуванні тактики роботи невеликого підрозділу.

Типи комунікації:

Вербальна (радіозв'язок, мобільний зв'язок тощо).

Невербальна (жести, тактильна комунікація тощо)

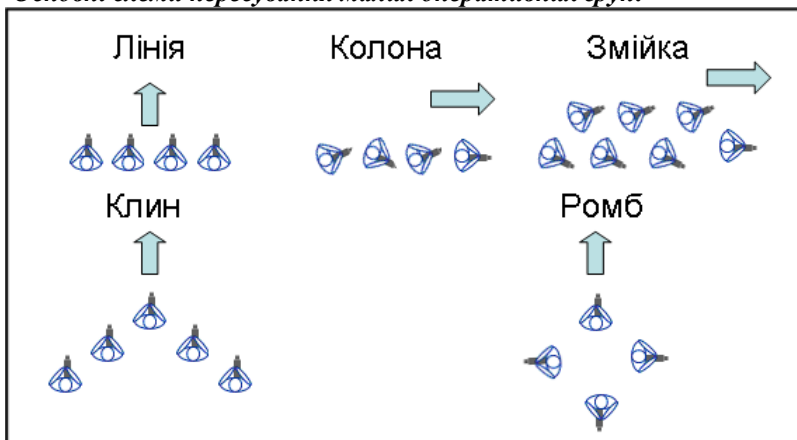
Пересування. Схеми, техніки, варіанти та способи.

Вибір схеми пересування.

При виборі схеми пересування слід звертати увагу на:

- безпеку;
- безпеку радіусу розташування;
- гнучкість;
- пристосування до умов, таких як ландшафт, погода, умови освітлення тощо;
- відстань між членами підрозділу;
- вогневі можливості;
- зонування відповідальності – визначення місцезнаходження цілі за умовним годинниковим циферблатом;
- перекривання зон.

Основні схеми пересування малих оперативних груп:



Вибір техніки пересування:

- пересування поодиноці (мінімальна ймовірність контакту зі стрільцем);
- пересування групами (контакт зі стрільцем можливий);
- пересування групами під прикриттям (контакт зі стрільцем очікується).

Вибір варіанту пересування

1. Пересування по черзі:

- перша група просувається вперед, у той час як друга група прикриває її;

- перша група знаходить позицію для здійснення прикриття, після чого друга група починає просуватися вперед — таке чергування повторюється;

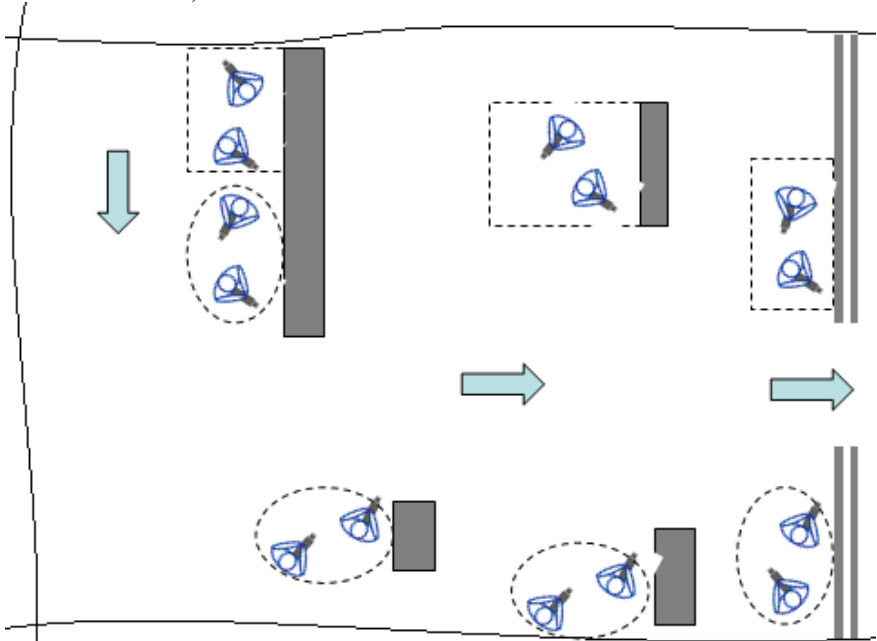
- групи переміщуються швидко.

2. Послідовне пересування:

- перша група просувається вперед, у той час як друга група прикриває її;

- перша група знаходить позицію для здійснення прикриття, після чого друга група починає просуватися до позицій першої групи;

- зазвичай відбувається швидше, ніж переміщення по черзі (тривалість між змінами менша).



Пересування – під прикриттям

Зупинка, вихід з контакту

Незалежно від типу зупинки, необхідно завжди гарантувати повну безпеку підрозділу (сектори огляду, прикриття, варіанти відходу).

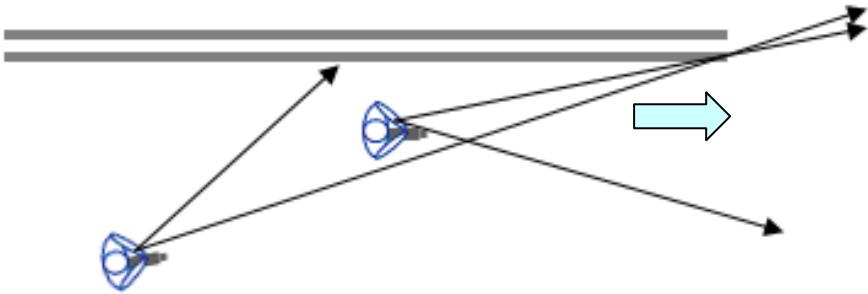
Вихід з контакту:

- зворотний рух з використанням техніки переміщення по черзі;
- зворотний рух з використанням техніки послідовного переміщення.

Підхід до будівлі, пересування біля будівель

Основні принципи:

- перед рухом оцінюють обстановку та попереджають чергового про свої дії;
- перший номер рухається біля стіни і дивиться вперед на місце можливого виходу правопорушника;
- другий номер рухається позаду, дещо далі від стіни, сектор огляду – вперед-вгору;
- перед вікном пригнутися і пройти нижче підвіконня;
- підвальні вікна необхідно переступати;
- двері оглядаються зліва або справа;
- при підвищеній небезпеці двері оглядаються зліва або справа, зверху та/або знизу;
- стукати у двері можна, коли поліцейський знаходиться зліва від дверей за стіною, вікна оглядаються зліва або справа знизу (одна чверть голови).



Складові тактики внутрішнього огляду будівлі.

Прикриття, укриття, захист:

- прикриття (щит): будь-який предмет, яким можна прикритися, захиститися від загрози.
- укриття: конструкція або її елементи, предмети, які дають поліцейському можливість сховатися від загрози.
- захист: засоби та заходи, які забезпечують вашу безпеку, навіть від кулі.

Співвідношення «час : відстань»:

Чим більша відстань від правопорушника, тим більше часу є у поліцейських для реагування на ситуацію.

Правило «1+1»:

Якщо поліцейський помітив одну загрозу, він повинен очікувати наступної.

Якщо поліцейський знаходить одну одиницю зброї, він повинен очікувати, шукати ще.

5. Сигнали небезпеки, загрози:

Ознаки, які демонструє особа = Ознаки, які виявляє суб'єкт.

До них належать:

- сказане;
- як саме сказано;
- рухи;
- знервованість;
- занепокоєння.

6. Деескалація – розрядка конфліктної ситуації:

Поліцейський може розрядити ситуацію, використавши вербальні засоби (шляхом переговорів).

7. Усні команди:

- майте свідків вашого спілкування з правопорушником;
- забезпечте відстань між свідками та правопорушником;
- постійно говоріть упродовж усього інциденту;
- говоріть впевнено, авторитетно, по суті і професійно.

Складові готовності до внутрішнього обшуку:

- психологічна готовність;
- фізична готовність;
- готовність спорядження;
- аналітична інформація щодо місця події;
- безпечний периметр.

Тактика входження в будівлю

Вхід в будівлю (приміщення):

- НЕ ВХОДЬТЕ БЕЗ прикриття;
- ніколи не входьте, якщо відомо, що підозрюваний озброєний чи забарикадувався;
- вибирайте точки для входу обережно, уникайте вікон та вузьких місць;
- якщо ви знайшли вхід, повідомте чергового;
- дайте чіткі інструкції підрозділам, що прибувають або попросіть чергового передати інструкції відповідним поліцейським;
- повідомляйте про свої наміри перед входом та під час усього огляду;
- не переслідуйте підозрюваного, який тікає вглиб будівлі;
- зупиніться і оцініть свою ситуацію; якщо ви змушені продовжувати просування, робіть це повільно і методично.
- при використанні ліфту, завжди піднімайтеся на один-два поверхи вище поверху на який здійснено виклик.

Огляд будівлі.

При огляді будівлі слід дотримуватися наступних правил:

- не поспішайте;
- не виказуйте свою присутність;
- дійте методично, організовано та розважливо;

- забезпечуйте перехресне прикриття та обстежуйте приміщення швидкими поглядами, коли необхідно;
- зауважайте всі вертикальні та горизонтальні кути, коли перевіряєте кімнату по секторам;
- рух, звук, силует, контраст та відблиск – ознаки загрози, які можуть працювати на вас чи проти вас;
- відпрацьовуйте невідомі ділянки в логічній послідовності;
- розміщуйте прикриття на довгих чи пропущених невідомих ділянках, доки ними можна буде зайнятися;
- усвідомлюйте що ви бачите;
- будьте гнучкими та пристосовуйтеся до ситуації;
- не забувайте піднімати погляд;
- довіряйте своїм інстинктам - якщо Вам здається, що ви бачили чи чули щось, то ймовірно так і є.

Поводження зі зброєю:

- тримайте свою зброю міцно у руці, палець необхідно тримати на спусковій скобі;
- правило «Три ока» – Ваша зброя повинна бути спрямована в напрямку, куди дивляться ваші очі;
- тримайте зброю поруч з тілом;
- не подавайте сигнали своєю зброєю;
- не використовуйте свою зброю як важіль чи блок.

Використання світла:

- якщо це можливо, увімкніть світло в усій споруді;
- спрямовуйте світло перед пошуковою групою;
- гасіть світло, лише коли це абсолютно необхідно;
- уникайте підсвічування чи освітлення силуетів інших;
- навчіться стежити за своєю тінню, вас можуть підсвітити інші.

Зв'язок:

- підтримуйте зв'язок з пошуковою групою;
- підтримуйте зв'язок з поліцейськими, розташованими по периметру;
- підтримуйте зв'язок зі старшим;
- підтримуйте зв'язок з черговим;
- давайте правопорушникам чіткі стислі команди.

Впритул притискатися до захисного об'єкту потрібно лише у випадках, коли правопорушник:

- буде стріляти зверху;
- або коли вогонь ведеться декількома супротивниками з різних боків.

Ризик постраждати від рикошету менший, ніж ризик прямого попадання.

Комунікація:

- вербальна;
- невербальна.

Приклади типових усних команд

«Чисто» – в кімнаті відсутній супротивник.

«Чисто вперед» – сигнал черговій парі поліцейських про те, що вони можуть висуватися до входу в наступну кімнату.

«Праворуч», «ліворуч», «зверху», «знизу», «з тилу» – сигнал партнеру про те, звідки йому загрожує небезпека.

«Ціль» – поліцейський повідомляє напарника про появу в секторі правопорушника.

«Проблема» – поліцейський повідомляє напарнику про відмову своєї зброї (затримка, закінчилися набої, тощо), напарник негайно переносить вогонь в його сектор або його контролює.

«Тримаю» – відповідь на сигнал напарника.

«Контроль» – поліцейський повідомляє напарнику про готовність і контроль свого сектору.

«Прикрий» – звернення до напарника.

«Прикриваю» – відповідь на сигнал напарника.

«Рухаюсь» – попередження напарнику про свій рух вперед.

Відпрацювання кутів та дверних отворів.

1. Ніколи не стійте біля самого кута або дверей, впритул до стіни, оскільки обмежуєте себе в маневрі та в застосуванні зброї.

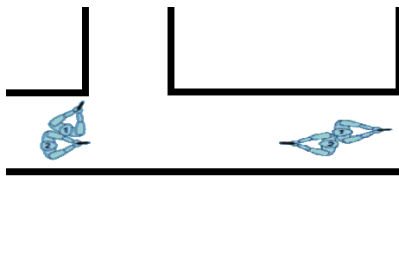
2. Намагайтесь знаходитися від кута і від стіни таким чином, щоб бачити більшу частину сектора, зброю в готовності до застосування.

3. Роблячи поступальні рухи вправо-вліво, ви здатні побачити більшу частину сектора. Злочинець, навіть якщо він знаходиться за стіною і помітив вас та встиг відкрити вогонь, не може гарантувати влучність. В даному випадку ви маєте такі переваги (на відміну від знаходження біля стіни, поряд з кутом), зокрема: готові до застосування зброї негайно, можете кваліфікувати ціль, встигаєте прийняти рішення на відкриття вогню, володієте маневром у приміщенні. При огляді секторів вас видно на 20%.

4. Намагайтесь приймати положення для стрільби таким чином, щоб знаходитися до злочинця боком, а не грудьми; лікті притиснуті і закривають життєво важливі органи.

5. Ні в якому разі не вискакуйте з-за кута в розрахунку на швидкість і несподіваність. В такій ситуації, якщо там буде злочинець, це не допоможе, оскільки неправильно оцінивши ситуацію, і невірно «зачистивши» кут, ви вже програли, не надавши собі жодного шансу. Ви не встигаєте кваліфікувати ціль (терорист, дитина, літня людина, жінка, які можуть бути звичайними громадянами, а можуть бути і злочинцями; лежить чи стоїть, має або ні засоби індивідуального захисту і т.д.).

Способи пересування та входження в приміщення



Спосіб «Спина до спини»

Один із способів пересування довгими і вузькими коридорами двома працівниками поліції - «спина до спини» (мал. 13.9). Уявіть що Ви дві стрілки механічного годинника які рухаються кругом циферблата, таким чином працівники поліції можуть контролювати простір на 360° периферійним зором прикриваючи один одного і оглядати небезпечні кути та зони.

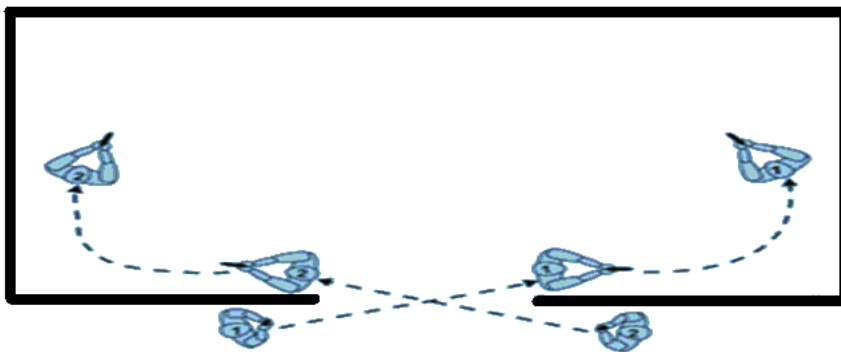
Існує декілька способів входу у приміщення через двері:

- «хрест»;
- «гак»;
- «кут».

Спосіб «хрест».

Цей спосіб застосовується у тому випадку, коли ширина дверей немає значення, оскільки поліцейські входять один за одним. Цим способом користуються практично всі спеціальні підрозділи, які виконують бойові завдання по захопленню озброєних злочинців

Вхід у приміщення способом «Хрест»

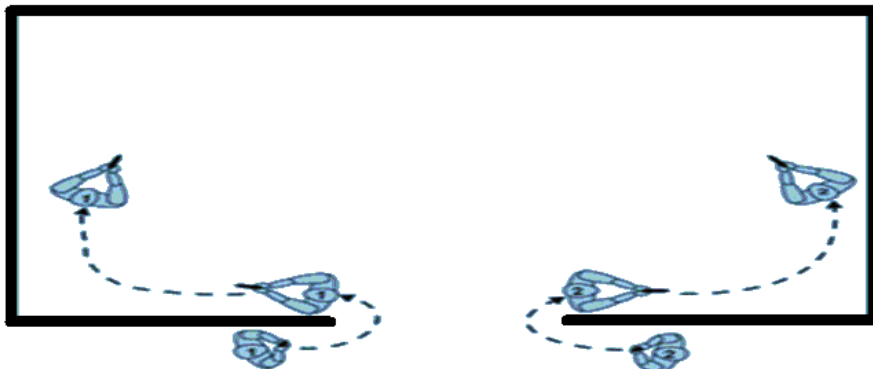


Цей спосіб застосовується у тому випадку, якщо поліцейські озброєні короткоствольною зброєю і дозволяє ширина дверей.

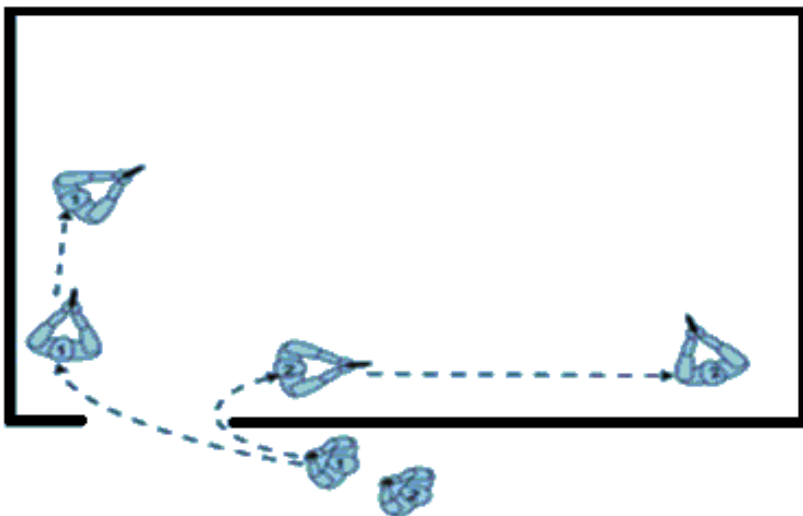
Недолік цього способу полягає в тому, що увійти до приміщення можна тільки через достатньо широкі двері, оскільки у вузькі двері двоє

поліцейських одночасно увійти не зможуть. В той же час вхід може бути здійснено послідовно, один за одним, що, при певному напрацюванні, може бути ефективним.

Вхід у приміщення способом «Гак»



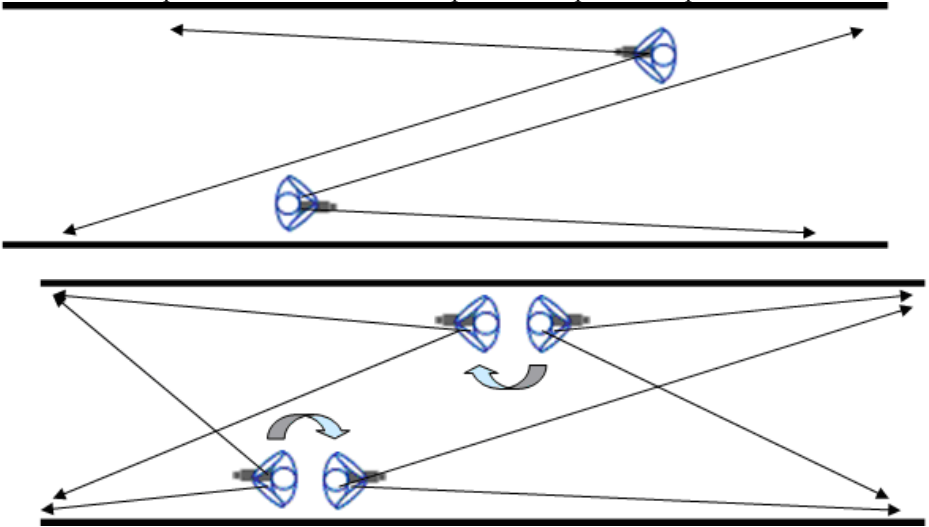
Вхід у приміщення способом «Кут»



Цей спосіб використовується, коли двері розміщуються біля одного з кутів приміщення і поліцейським доводиться розпочинати рух з протилежної від стіни сторони дверей, але можливий до застосування і в інших ситуаціях.

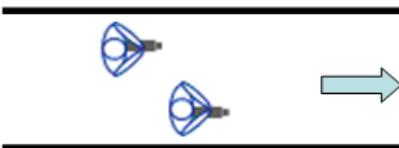
Пересування коридорами

Як правило, рух здійснюється уздовж стін в готовності до ведення вогню. Спостереження здійснюється «прямо» і «хрест-навхрест»

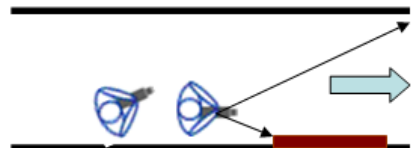


Способи руху коридорами

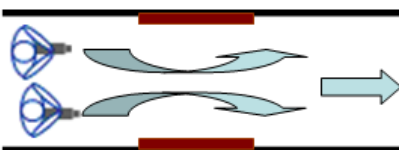
коридор без дверей



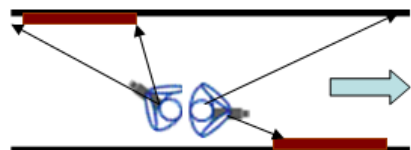
двері з одного боку



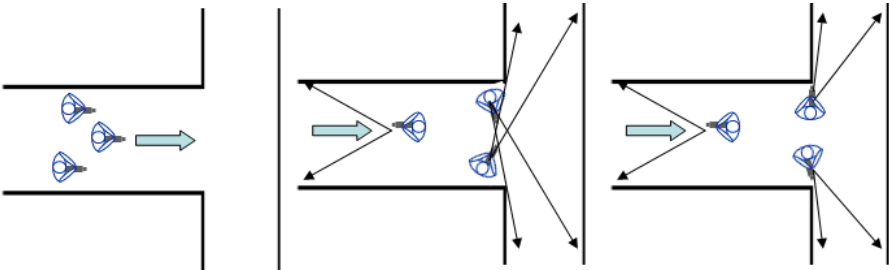
з дверима по різні боки
на одному рівні



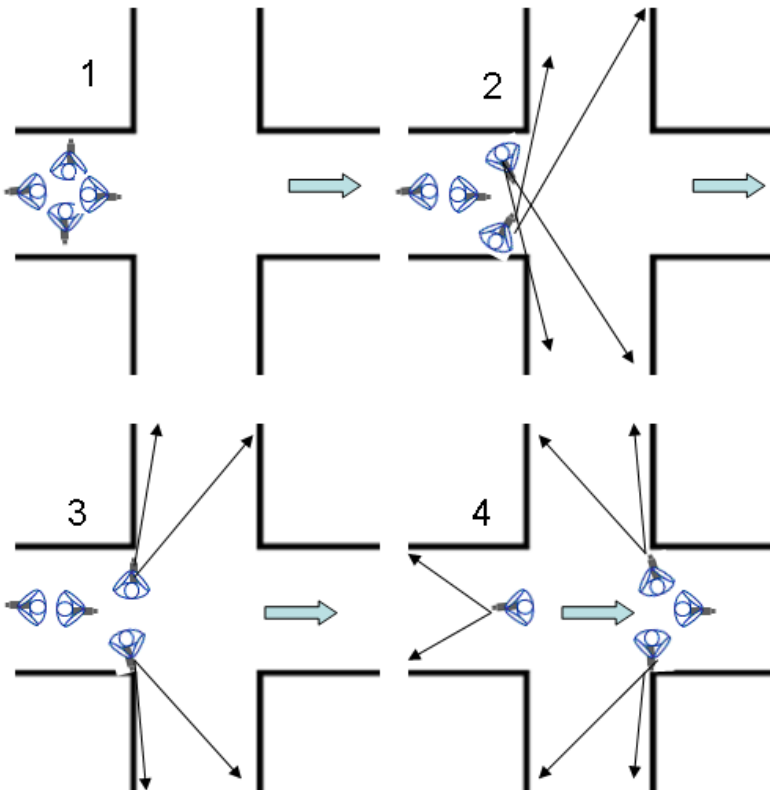
з дверима по різні боки
на різних рівнях



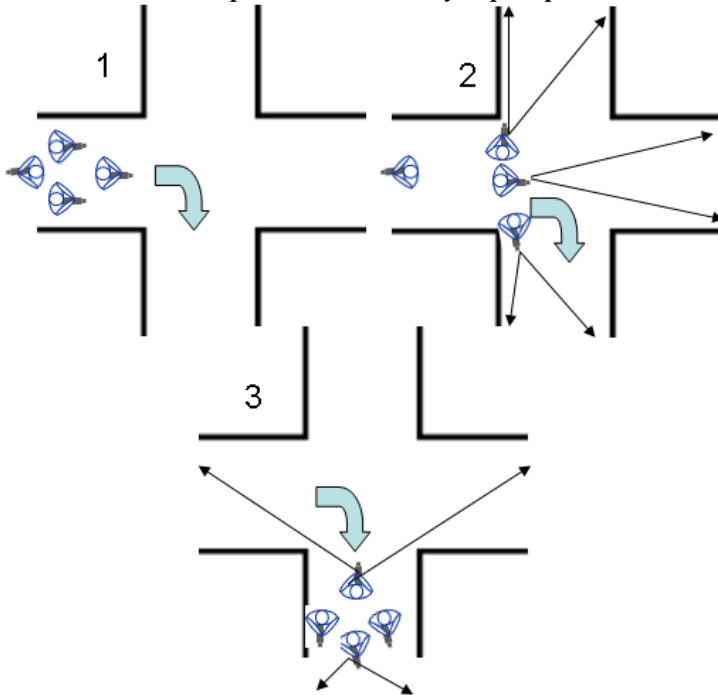
Пересування T-подібним коридором



Пересування та проходження X- подібним коридором

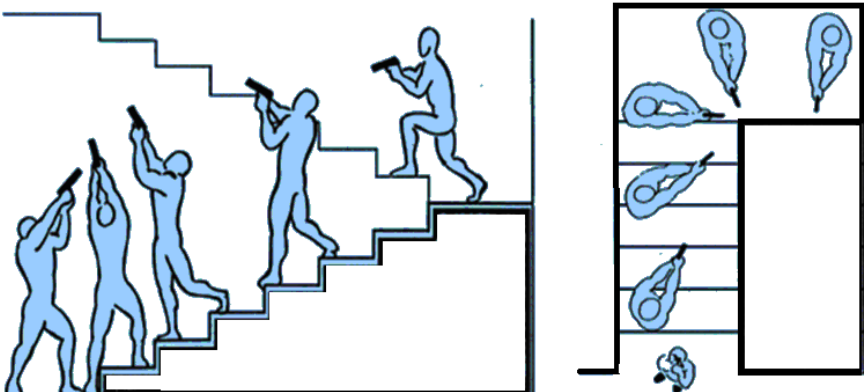


Поворот в X- подібному коридорі



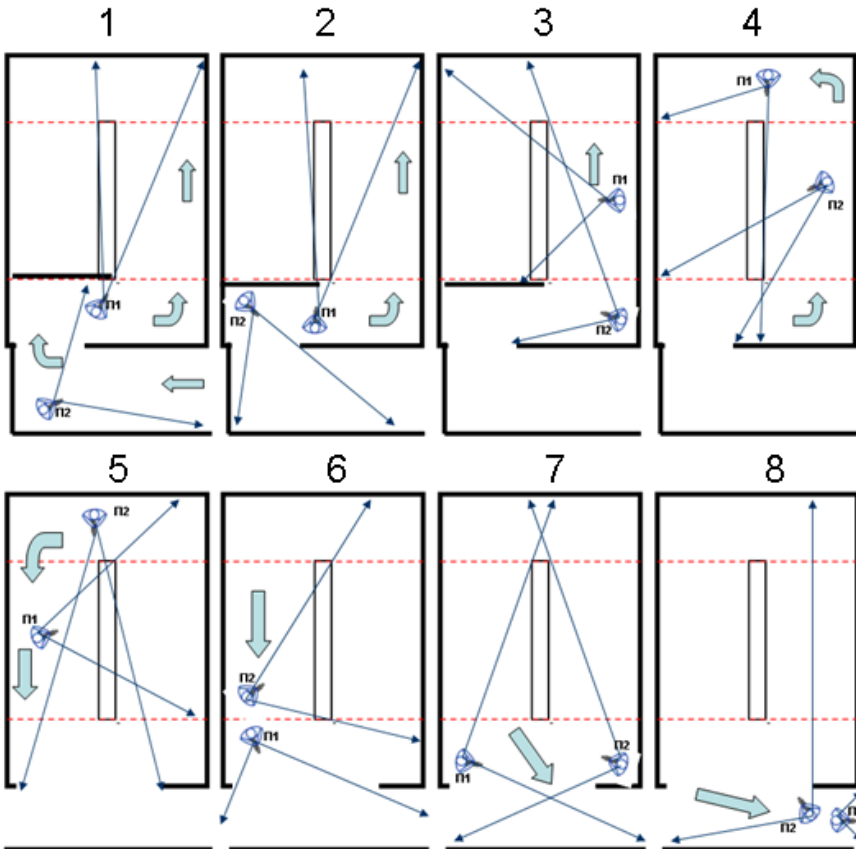
Пересування міжповерховими сходами

Для сходів характерна одночасна наявність декількох небезпечних зон. Переконавшись у безпечності першого прольоту, починайте зачищати вище розташовані ділянки, просуваючись обличчям вперед

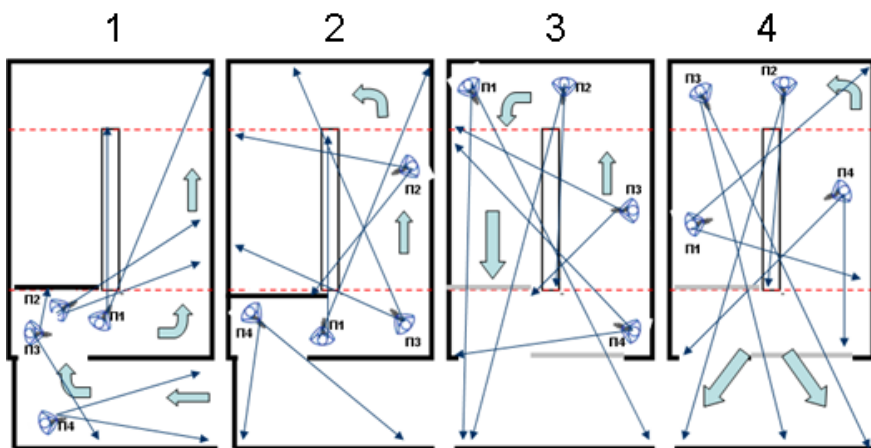


Основні принципи:

- усі рухи виконуються по команді;
- перший поліцейський фіксує міжсходовий простір;
- другий поліцейський пересувається якнайближче до стіни, утримуючи сектор вірогідного розташування правопорушника;
- поліцейський, який піднімається вгору, розташовується в безпечному місці на міжповерховому майданчику і чекає на напарника;
- при пересуванні доцільно періодично присідати і проводити огляд з нижнього рівня;
- після того, як один ольцейський доходить до міжповерхового майданчика і фіксує міжсходовий простір, починає рухатися другий, спочатку до наступного кутка, а потім на наступний поверх, таким алгоритмом необхідно рухатись до контрольної точки.

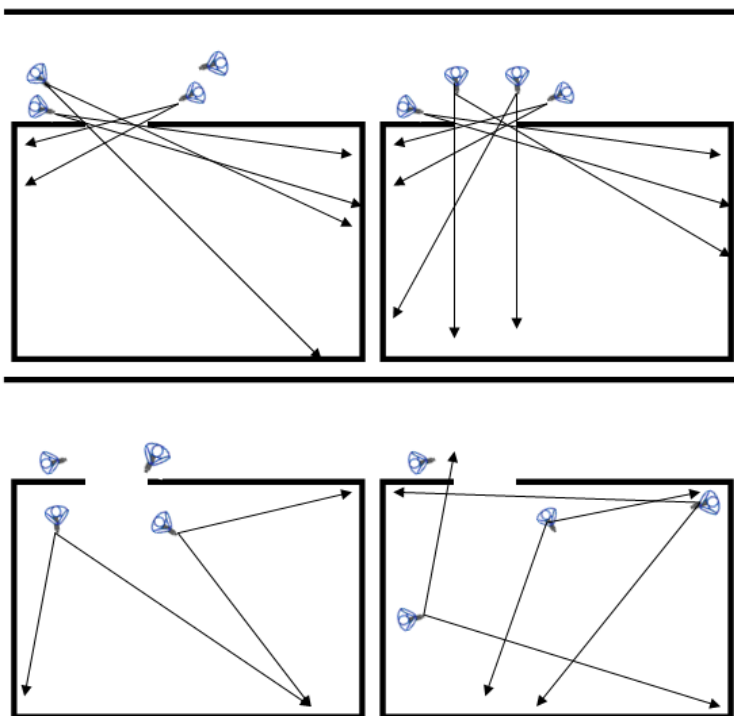


Пересування міжповерховими сходами двома поліцейськими



*Пресування міжповерховими сходами чотирма поліцейськими
ЗАБОРОНЕНО двом і більше поліцейським знаходитися на одній лінії
вогню;*

Спосіб обшуку та огляду приміщення



Огляд приміщення

- категорично заборонено виходити (вибігати) на середину кімнати;
- всі дії виконуються по команді старшого;
- постійний контроль за неперевереною частиною приміщення;
- огляд проводиться з двох напрямків, уздовж стін;
- не знаходитися на одній лінії вогню з напарниками та дотримуватись заходів особистої безпеки;
- попередньо встановлюється остаточна точка перевірки;
- при виявленні злочинця, зайняти безпечну позицію та змусити злочинця вийти на визначене йому місце.

При виявленні осіб (злочинців) у кімнаті.

Подають команди голосом:

- «стояти»;
- «кинути зброю (якщо вона є)»;
- «руки вгору»;
- «повернутися кругом»;
- «встати на коліна/лягти і далі перехід до надягання кайданків».

Огляд горищ і підвальних приміщень вимагає від працівників поліції особливої пильності та має свої особливості:

- труднощі у непомітному для злочинця проникненні у ці приміщення;
- необхідність діяти у незнайомій обстановці, в обмеженому просторі, при поганій видимості або у темряві.

Для цього необхідно забезпечити співробітників освітлювальними і пошуковими приладами, службовою собакою і спецзасобами.

У зв'язку з відсутністю у вказаних приміщеннях сторонніх громадян відповідно створюються сприятливі умови для застосування спеціальних засобів, використання службової собаки. Разом з тим, вхід на горище і у підвал пов'язаний з найбільшим ризиком для життя поліцейських, тому входити у ці приміщення необхідно дуже обережно і миттєво, особливо, якщо злочинець почав стріляти по громадянах, підпалив будинок тощо.

Повністю здійснивши блокування горища або підвалу, і впевнившись у безпеці оточуючих, а також звільнивши приміщення від сторонніх громадян, необхідно вголос або застосовуючи гучномовець запропонувати злочинцю здатися.

У разі відмови злочинця здатися враховуючи реальну обстановку і погодні умови, працівники НП застосовують спеціальні засоби дратівливої та слезогінної дії, використовують службових собак. Слід мати на увазі, що службові собаки, які пройшли спеціальний курс тренування, впевнено працюють у загазованих приміщеннях. Собаку доцільно пускати попереду групи захоплення без повідка.

Співробітники які забезпечують прикриття групи захоплення, вживають відволікаючі маневри; щоб відвернути увагу злочинців (раптовий шум, крики, і тому подібне).

При вході у темні приміщення слід пам'ятати, що здатність ока пристосовуватися (адаптація) до темряви і яскравого світла відбувається не відразу, а на протязі певного часу.

Вхід на горище і в підвал часто пов'язаний з ризиком для життя працівників поліції, тому проникати до них потрібно дуже обережно і швидко. Вивчати обстановку в зазначених приміщеннях необхідно сидячи, лежачи, із-за криття і т.ін.

При проникненні в темний підвал чи на горище, променем світла оглядається місце справа і зліва від входу, потім промінь спрямовується в глибину приміщення, а освітлені раніше місця швидко займають співробітники, які будуть оглядати приміщення. Поліцейський з ліхтарем вимикає його на короткий проміжок часу і переміщується в бік від просвіту дверей.

В будь-якому випадку джерело світла потрібно тримати в руці, відведений вбік і трохи вперед, щоб не освітлювати себе.

Необхідно також враховувати особливості слухового сприймання. Щоб почути слабкі звуки, необхідно одну-дві хвилини перед початком руху постояти нерухомо. Краще і правильніше сприймати звуки зправа і зліва, а гірше - звуки, які йдуть спереду та ззаду. В таких умовах при переміщенні рекомендується робити короткі зупинки і повороти головою вправо чи вліво, намагаючись визначити істинний напрямок звуку. Якщо не чути кроків злочинця, можливо він затаївся. Непотрібно кидатися по приміщенню в пошуках злочинця. Основний принцип руху поліцейських – всі перепони, по можливості, необхідно обходити справа. Якщо пістолет знаходиться в правій руці, то поліцейський буде мати перевагу, стріляючи в ліву сторону. Злочинець в такому випадку вимушений стріляти вправо, відкриваючи корпус. Кути і повороти необхідно обходити якомога далі від них. У випадку, коли обставини примушують обійти їх з лівої сторони, пістолет перекладається в ліву руку.

ТАКТИЧНІ ДІЇ ПРИ ЗУПИНЦІ ТРАНСПОРТНОГО ЗАСОБУ ПРИ НЕВІДОМОМУ, СЕРЕДНЬОМУ ТА ВИСОКОМУ РІВНЯХ РИЗИКУ

Підстави зупинення транспортного засобу

Законодавство України для виконання повноважень поліції, якщо неможливо застосувати інший захід і якщо дії особи, яка керує транспортним засобом створюють загрозу публічній безпеці і порядку, заподіяння шкоди, як правопорушнику, так і іншим особам, надає право поліцейському зупиняти транспортний засіб. Зазначений захід відноситься до категорії превентивних поліцейських заходів.

Поліцейський зобов'язаний проінформувати водія про конкретну причину зупинення ним транспортного засобу, з детальним описом підстави зупинки (ст.35 Закону України «Про Національну поліцію»). Поліцейський також повинен знати, що ст.16 Закону України «Про дорожній рух» надає право

водію «знати причину зупинки транспортного засобу посадовою особою державного органу, яка здійснює нагляд за дорожнім рухом, а також прізвище і посаду цієї особи», а також зобов'язує останнього мати при собі та надати на вимогу поліцейського: 1) посвідчення водія; 2) реєстраційний документ на транспортний засіб; 3) у випадках, передбачених законодавством – страховий поліс.

В ЗУ «Про Національну поліцію» передбачено право поліцейського на зупинку транспортного засобу із застосуванням вогнепальної зброї, але за умови, якщо водій своїми діями створює загрозу життю чи здоров'ю людей та/або поліцейського (ст.46 ЗУ «Про Національну поліцію»).

Тобто, зупинка транспортного засобу може здійснюватися як превентивний поліцейський захід, так і як захід примусу. Різниця лише в різних підставах його застосування.

Поліцейський може зупиняти транспортні засоби у разі:

- якщо водій порушив Правила дорожнього руху;
- якщо є очевидні ознаки, що свідчать про технічну несправність транспортного засобу;
- якщо є інформація, що свідчить про причетність водія або пасажирів до вчинення дорожньо-транспортної пригоди, кримінального чи адміністративного правопорушення, або якщо є інформація, що свідчить про те, що транспортний засіб чи вантаж можуть бути об'єктом чи знаряддям учинення ДТП, кримінального чи адміністративного правопорушення;
- якщо транспортний засіб перебуває в розшуку;
- якщо необхідно здійснити опитування водія чи пасажирів про обставини вчинення ДТП, кримінального чи адміністративного правопорушення, свідками якого вони є або могли бути;
- якщо необхідно залучити водія транспортного засобу до надання допомоги іншим учасникам дорожнього руху або поліцейським, або як свідка під час оформлення протоколів про адміністративні правопорушення чи матеріалів дорожньо-транспортних пригод;
- якщо уповноважений орган державної влади прийняв рішення про обмеження чи заборону руху;
- якщо спосіб закріплення вантажу на транспортному засобі створює небезпеку для інших учасників дорожнього руху;
- порушення порядку визначення і використання на транспортному засобі спеціальних світлових або звукових сигнальних пристроїв.

Тактичні дії при зупинці транспортного засобу при невідомому рівні ризику

Під час своєї професійної діяльності поліцейські сотні разів зупиняють автомобілі для перевірки. До зупинки транспортного засобу під час фактичної зупинки та після здійснення зупинки поліцейському потрібно постійно оцінювати ситуацію, щоб досягти успіху.

Фактори, які необхідно враховувати під час зупинення транспортного засобу:

- характер зупинки;
- місце зупинки;
- кількість пасажирів;
- поведінка водія та пасажирів;
- можлива зброя;
- тип транспортного засобу.

Підготовка до зупинення:

- визначити місце зупинки;
- повідомити чергового про свої наміри;
- повідомити черговому своє місцезнаходження та номерний знак автомобіля, додаткову інформацію;
- підготувати свій транспортний засіб.

Способи зупинення транспортного засобу

Безпосереднє зупинення транспортного засобу здійснюється:

- через гучномовець;
- з використанням світлових сигналів (маячків);
- жестами (у виняткових випадках).

Зупинення транспортного засобу:

- зупинити інший транспортний засіб будь-яким із зазначених способів;
- зупинити ваш транспортний засіб за 3-5 метрів позаду зупиненого транспортного засобу;

Бути готовими вийти зі службового автомобіля або продовжити рух в разі спроби втечі водія ТЗ, який зупинили.

Підготовка до наближення:

- здійснити перевірку безпеки попутного потоку транспортних засобів;
- відрегулювати світло, оглянути навколишню територію;
- вийти з транспортного засобу;
- спостерігати за водієм, пасажирами та їхніми діями.

Для забезпечення особистої безпеки, наближаючись до зупиненого транспортного засобу, поліцейський повинен дотримуватись наступних заходів безпеки:

- наближатися до транспортного засобу що перевіряється позаду, з боку дверей водія (в разі необхідності, позаду, з боку пасажирських дверей) під безпечним кутом.
- через вікна оглянути салон, щоб переконатися у відсутності небезпеки.
- перевірити чи не відкритий багажник транспортного засобу;
- зупинитися на безпечній відстані від транспортного засобу і водія, щоб не отримати травму або пошкодження при несподіваному початку руху або різкому відкритті дверей;
- постійно спостерігати за діями водія та пасажирів;

- вимагати у водія вимкнути двигун;
- за необхідності вимагати у водія включити світло в салоні, опустити всі вікна транспортного засобу та, просвітити салон ліхтарем;
- пред'явлені водієм документи необхідно брати/віддавати лівою рукою («слабкою рукою»).
- ні в якому разі не просовувати руку та інші частини тіла в салон транспортного засобу;
- не повертатись до особи в ТЗ яку перевіряє спиною;
- у випадку виявлення небезпеки або будь-якої загрози з боку водія - подати сигнал своєму напарникові;
- не допускати наближення сторонніх осіб, під час спілкування з водієм;
- постійно тримати візуальний контакт з напарником, щоб у випадку необхідності подати, завчасно узгоджений, невербальний жест.

У випадку виявлення транспортного засобу, що перебуває в розшуку за кодом «угон» :

- негайно доповісти про це черговому ВП;
- вжити усіх необхідних заходів для затримання транспортного засобу, (з дотриманням заходів особистої безпеки та безпеки інших учасників дорожнього руху).

Для спілкування з водієм, який вийшов з транспортного засобу, необхідно залишити проїжджу частину, при цьому поліцейським необхідно зайняти такі позиції, які дозволять їм страхувати один одного (контакт/прикриття).

З метою забезпечення особистої безпеки поліцейському ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ:

- сідати в транспортний засіб, що перевіряється, крім випадків крайньої необхідності;
- знаходитися попереду або позаду ТЗ що перевіряється;
- стояти між особою і поліцейським (напарником), безпеку якого він забезпечує.

Тактичні дії при зупинці транспортного засобу з середнім рівнем ризику.

- за всіма діями, подібна до зупинки з невідомим ступенем ризику і передбачає кілька необхідних заходів безпеки;
- необхідне прикриття;
- підтвердження інформації черговому.

Середній рівень виникає тоді, коли водій не реагує на законну вимогу поліцейського зупинити транспортний засіб та продовжує рух.

Оцінювання ризиків

- 1) характер зупинки;
- 2) кількість пасажирів;
- 3) поведінка водія та пасажирів;

- 4) можлива наявність зброї;
- 5) тип транспортного засобу;
- 6) денний чи нічний час;
- 7) місцезнаходження.

Контакт з підозрілими особами:

- наказати водієві вимкнути двигун, тримати руки на виду і вийти з транспортного засобу (основні команди);
- контролювати поведінку водія, подаючи чіткі команди (прості команди, нічого надзвичайного);
- контролювати поведінку пасажирів (стримування);
- наказати водієві пройти до патрульного автомобілю.

Не потрібно заважати патрульному, який вступає в контакт з водієм, подавати команди і контролювати підозрюваного.

Один поліцейський відповідальний за фізичний контроль підозрюваного, в той час як інші контролюють автомобіль.

**Тактичні дії при зупинці транспортного засобу
з високим рівнем ризику**

У разі зупинки ТЗ на підставі інформації, що свідчить про причетність водія або пасажирів ТЗ до вчинення кримінального правопорушення (або при наявності іншого індикатора високого рівня ризику), поліцейський повинен виконати наступні дії:

1) зупинити транспортний засіб на безпечній відстані від ТЗ правопорушника, (5-7 метрів);

- доповісти черговому всю необхідну інформацію;
- викликати підкріплення (мінімум два екіпажі);
- вийти з поліцейського автомобіля та привести зброю у готовність.

2) через гучномовець надати команди:

«Водій, вимкнути двигун»;

«Включити світло в салоні (в нічний час)»;

«Опустити вікна»;

«Ключі запалювання, покласти на дах транспортного засобу»;

«Всі хто знаходиться в автомобілі висунути руки у вікно»;

«Водій, відкрити ззовні водійські двері (постійно тримаючи дві руки у видимості, руки вгору)»;

«Повільно вийти з транспортного засобу»;

«Повернутися кругом поки не скажу стоп»;

«Рухайся спиною на мій голос»;

• провести затримання правопорушника (кайданки, поверхнева перевірка, збір інформації). Вказана процедура затримання проводиться щодо решти осіб (по черзі).

Правила переміщення та затримання підозрюваних

- максимальне використання освітлення для отримання переваги;

- виведення водія з авто;
- утримання всіх пасажирів в автомобілі і робота з кожним окремо;
- контроль поведінки і застосування кайданків, перш ніж завести підозрюваного за автомобіль основного підрозділу;
- проведення обшуку патрульним, який саджає особу в автомобіль;
- отримання інформації! (Скільки осіб знаходяться в автомобілі? Озброєння підозрюваних? Заручники, діти?).

Отже що слід запам'ятати:

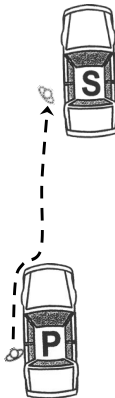
1. Необхідно бути завжди морально готовим до зупинки транспортного засобу.
2. Пам'ятати про принцип «якщо раптово».
3. Не існує двох схожих ситуацій.
4. Необхідно робити вибір місця зупинки на свій розсуд.
5. Бути готовим до непередбачуваних обставин.

СХЕМИ ЗУПИНОК ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ З ВИКОРИСТАННЯМ СЛУЖБОВОГО АВТОМОБІЛЯ.

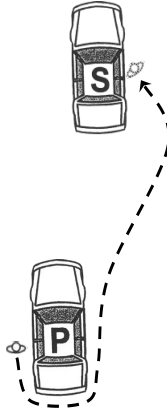
1. Зупинка транспортного засобу з використанням одного службового автомобіля та варіанти підходу для перевірки документів (службовий автомобіль правіше відносно зупиненого автомобіля).

Наближатись до дверцят автомобіля потрібно під кутом, укриваючись при цьому стійкою автомобіля.

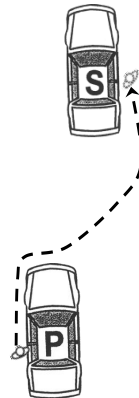
Стартна позиція



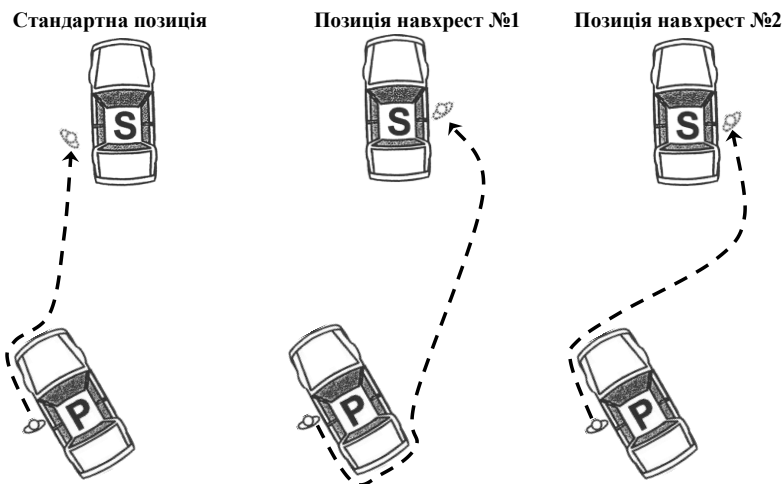
Позиція на перехрест №1



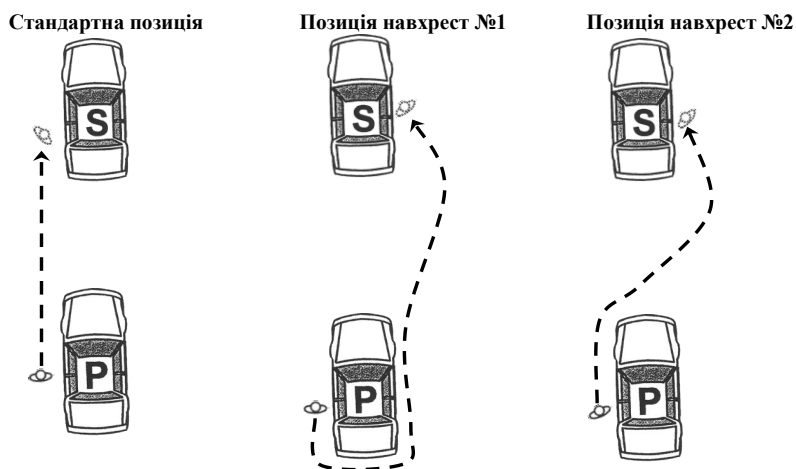
Позиція на перехрест №2



2. Зупинка транспортного засобу з використанням одного службового автомобіля та варіанти підходу для перевірки документів (службовий автомобіль правіше та під кутом відносно зупиненого автомобіля)

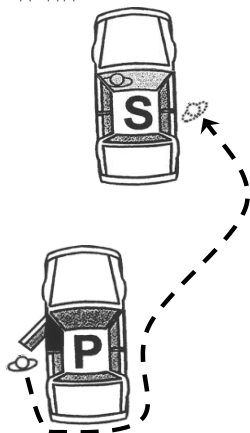


3. Зупинка транспортного засобу з використанням одного службового автомобіля та варіанти підходу для перевірки документів (службовий автомобіль знаходиться безпосередньо за зупиненим автомобілем)

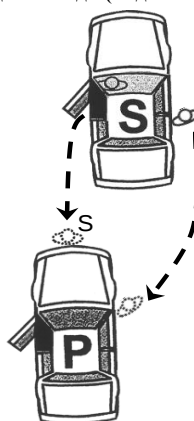


4. Зупинка транспортного засобу з використанням одного службового автомобіля та варіанти виводу водія для перевірки документів (службовий автомобіль правіше відносно зупиненого автомобіля)

Підхід до автомобіля

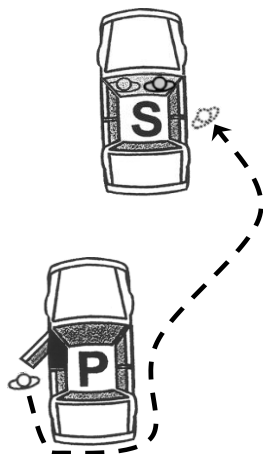


Виведення водія (за допомогою команд)

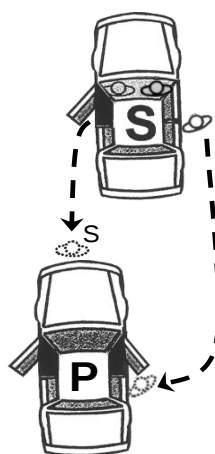


5. Зупинка транспортного засобу з використанням одного службового автомобіля та варіанти виводу водія для перевірки документів коли пасажир залишається в транспортному засобі (службовий автомобіль правіше відносно зупиненого автомобіля)

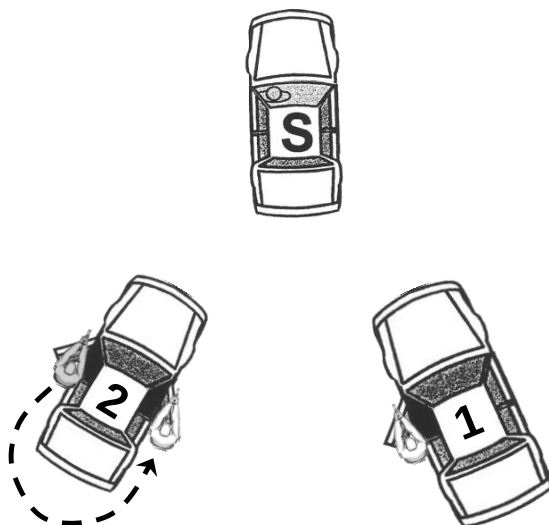
Підхід до автомобіля



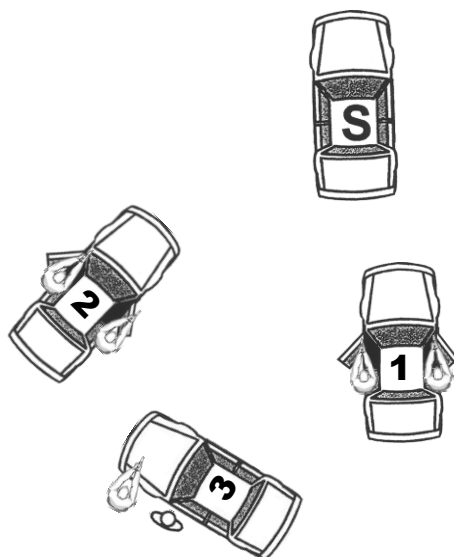
**Виведення водія (за допомогою команд)
заняття позиції прикриття за корпусом та дверима службового автомобіля**



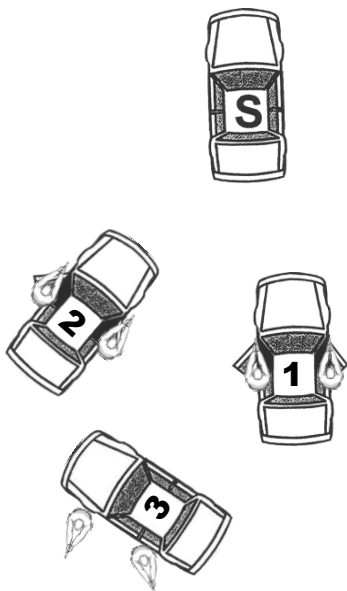
6. Зупинка транспортного засобу з використанням двох службових автомобілів.



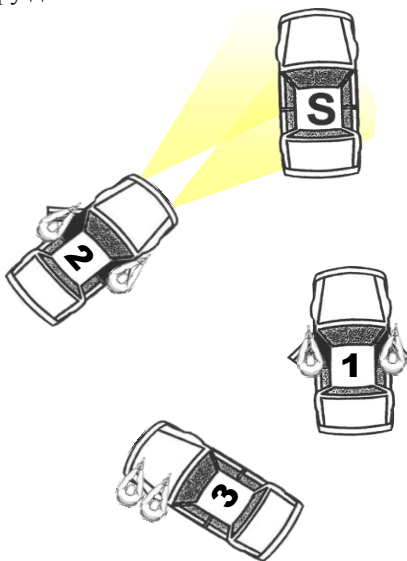
7. Зупинка транспортного засобу з використанням трьох службових автомобілів.



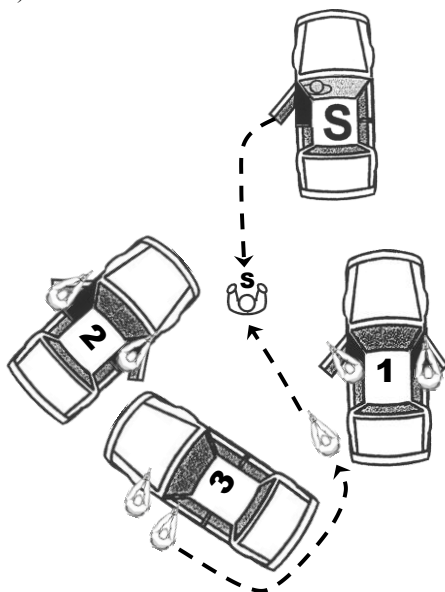
8. Зупинка транспортного засобу з використанням трьох службових автомобілів та прикриттям поліцейськими з автомобіля №3 тилу.



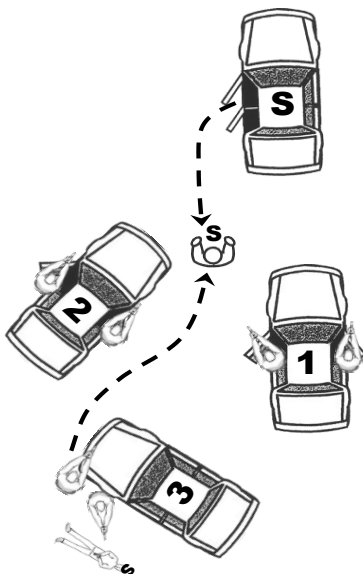
9. Зупинка транспортного засобу з використанням трьох службових автомобілів в темну пору доби.



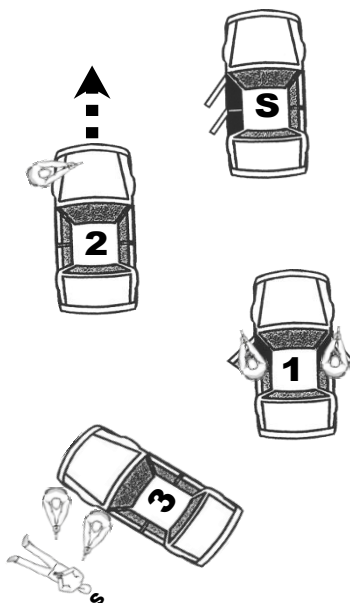
9а. Порядок виводу водія з транспортного засобу до місця одягання наручників (при зупинці транспортного засобу з використанням трьох службових автомобілів)



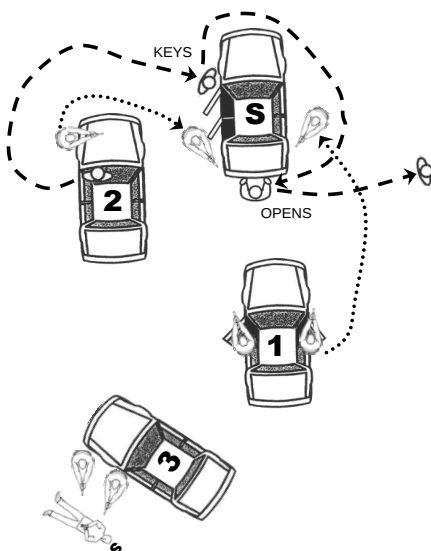
9б. Порядок виводу пасажирів з транспортного засобу до місця одягання наручників (при зупинці транспортного засобу з використанням трьох службових автомобілів)



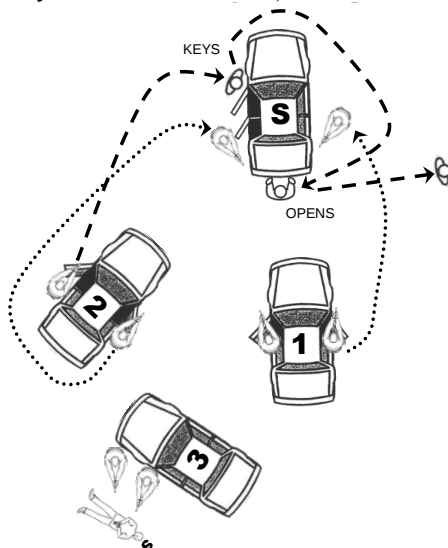
9в. Використання «Пересувної фортеці» для огляду транспортного засобу (при зупинці засобу з використанням трьох службових автомобілів)



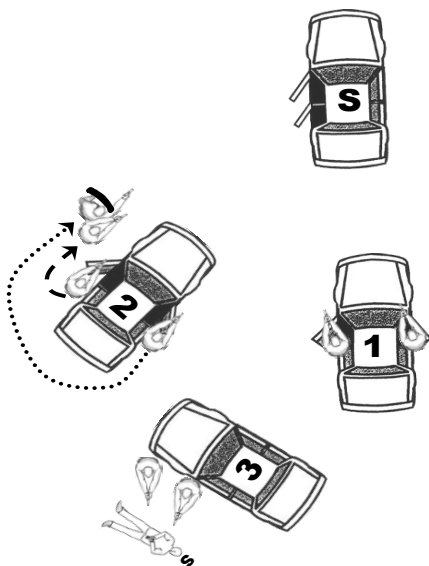
9г. Порядок огляду багажного відділення (при зупинці транспортного засобу з використанням трьох службових автомобілів)



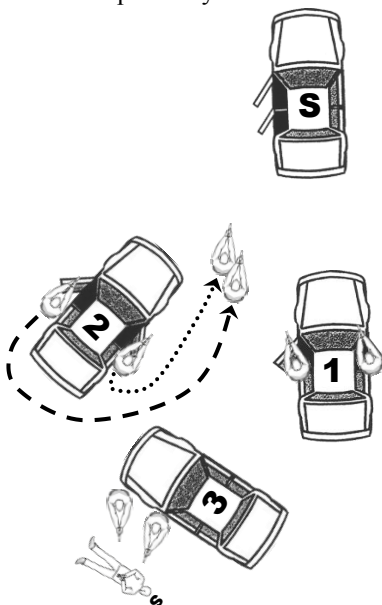
9д. Порядок огляду багажного відділення без використання одного з автомобілів як «Пересувної фортеці» (при зупинці транспортного засобу з використанням трьох службових автомобілів)



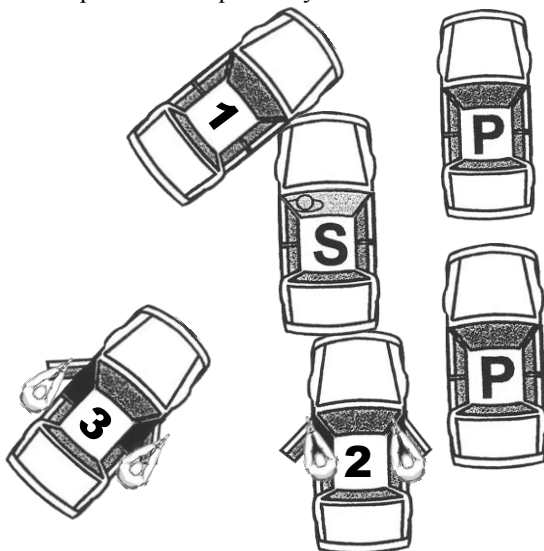
9е. Використання тактичного щита для огляду транспортного засобу (при зупинці засобу з використанням трьох службових автомобілів)



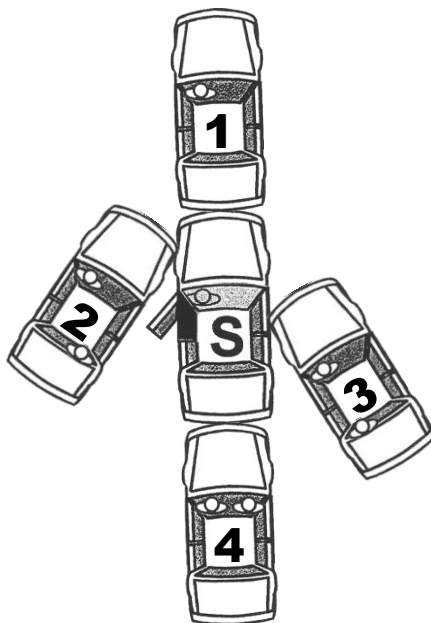
9с. Здійснення огляду транспортного засобу двома поліцейськими (при зупинці засобу з використанням трьох службових автомобілів)



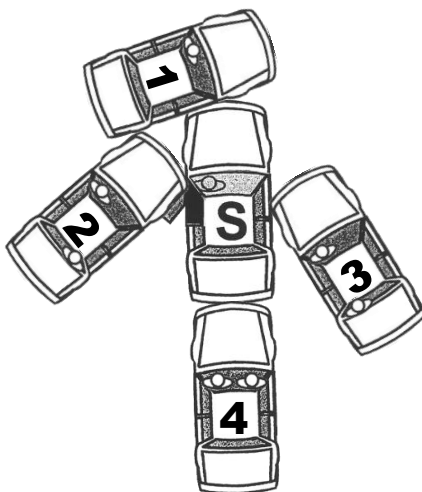
10. Блокування транспортного засобу, що не рухається для затримання правопорушників з використанням трьох службових автомобілів.



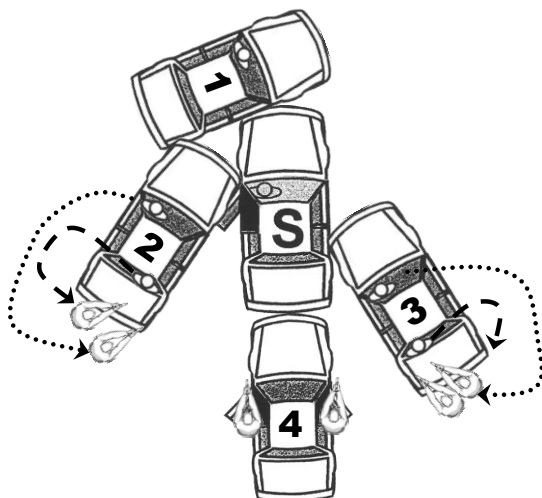
11. Блокування транспортного засобу, що рухається для затримання правопорушників з використанням чотирьох службових автомобілів.



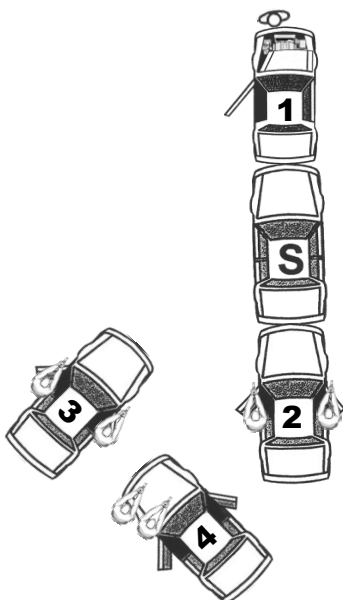
12. Блокування транспортного засобу, що рухається для затримання правопорушників з використанням чотирьох службових автомобілів.



13. Схема розташування поліцейських при блокуванні транспортного засобу, що рухається для затримання правопорушників з використанням трьох службових автомобілів.



14. Схема розташування поліцейських при блокуванні транспортного засобу, який зупинився щоб ввести в оману (фіктивна поломка автомобіля) для затримання правопорушників з використанням трьох службових автомобілів.



ПРАВИЛА ВЕДЕННЯ РАДІООБМІНУ В РАДІОМЕРЕЖІ

Якість зв'язку в радіомережі значною мірою залежить від дисципліни та дотримання правил радіообміну. Тому в кожній радіомережі призначається головна радіостанція. Як правило, це стаціонарна радіостанція чергової частини підрозділу. В обов'язки її оператора входить контроль за дотриманням правил радіообміну в даній радіомережі. Вимоги оператора головної радіостанції обов'язкові для виконання всіма кореспондентами. Слід пам'ятати, що передаватися може тільки інформація, яка не розкриває суть оперативних заходів. Пам'ятайте, що засоби радіозв'язку набули широкого поширення в побуті, в тому числі і серед правопорушників. Існує реальна можливість прослуховування ваших переговорів правопорушниками, що значно знижує ефективність дій підрозділів НП.

При передачі слід дотримуватись таких правил:

- подумки сформулюйте повідомлення якомога чіткіше і коротше;
- прослухайте чи вільний від переговорів канал;
- подайте тональний виклик (1-2 сек.);
- натисніть кнопку ПЕРЕДАЧА і передавайте повідомлення.

Слід дотримуватись встановленого порядку ведення переговорів, користуватися лише встановленими позивними. **Приклад радіообміну:**

1 радіостанція: *Еталон 21, Еталон 21, я Еталон, де знаходитесь, прийом*

2 радіостанція: *Еталон, я Еталон 21, знаходжусь на об'єкті, прийом.*

1 радіостанція: *Продовжуйте несення служби, зв'язок закінчено.*

2 радіостанція: *Вас зрозумів, зв'язок закінчено.*

При передачі слова вимовляти чітко, не поспішаючи, а при низькій якості зв'язку з повтором фраз, або по літерах, а числа – по цифрах. Не кричить в мікрофон, це лише погіршує якість зв'язку. При передачі повідомлення всі або кільком радіостанціям мережі оператор передає: *“Увага всім, або Еталон 21, 22, 23, я Еталон. Приготуватися до прийому”*, повторює цю фразу ще раз, робить паузу і передає текст повідомлення два рази. При хорошій якості зв'язку циркулярні повідомлення передаються без попереднього оповіщення. Кореспонденти відповідають: *“Еталон, я Еталон 21, вас зрозумів. Еталон, я Еталон 22, вас зрозумів”*.

Втручатися до радіообміну між двома радіостанціями та перебивати їх роботу дозволяється тільки головним радіостанціям, а також за надзвичайних обставин.

При відсутності повідомлень, коли потреба у використанні засобів зв'язку відпадає на тривалий час, радіостанції повинні працювати в режимі чергового прийому.

Оцінка якості радіозв'язку в підрозділах працівників Національної поліції визначається в залежності від рівня та чіткості сигналів за п'ятибальною шкалою:

5 – високоякісний зв'язок, перешкоди не прослуховуються;

- 4 – д обрий зв'язок, перешкоди майже не прослуховуються;
- 3 – задовільний зв'язок, прослуховуються перешкоди;
- 2 – незадовільний зв'язок, дуже відчутно прослуховуються перешкоди;
- 1 – зв'язок не можливий.

Переговори через радіостанції в телефонному режимі можуть проводитись безпосередньо з радіостанції або дистанційно через виносні пульти управління. Надаючи переговори абонентів, оператор повинен попередити його фразою “Зв'язок по радіо”.

Проводити перевірку радіоканалу шляхом переговорів забороняється. Неодержання відповіді після третього виклику оцінюється як порушення радіозв'язку, про що доповідається особі, для якої здійснюється радіозв'язок.

При проведенні сеансу радіозв'язку в мережах працівників Національної поліції **категорично забороняється:**

1. Називати прізвища та звання посадових осіб.
2. Вести особисті розмови.
3. Передавати відомості, які розголошують державну та службову таємницю.
4. Передавати відомості, які розкривають суть оперативних заходів.
5. Використовувати при передачі довільні позивні.
6. Самовільно без дозволу керівництва вимикати радіостанцію.
7. Перевіряти канал зв'язку шляхом проведення переговорів.

Грубим порушенням правил радіообміну є невихід на зв'язок.

Перелік відомостей, дозволених для відкритої передачі.

До відкритої (некодованої) передачі дозволені такі відомості:

1. Про розбійний напад, крадіжки, пограбування та інші правопорушення (вид, місце, час).
2. Про виявлення трупа чи людини, яка знаходиться в безпорадному стані.
3. Про стихійні лиха, нещасні випадки (крім особливо важливих об'єктів і кількості жертв).
4. Про окремі пожежі, не розкриваючи найменування і дислокацію особливо важливих об'єктів, відомості, які заборонені для опублікування в пресі.
5. Про стан справ на пожежах і відомості про стан їх гасіння, крім інформації про смерть людей.
6. Про місце перебування наряду, зміну маршруту патруля чи місця дислокації поста.
7. Про викрадення автотранспорту.
8. Про належність автотранспорту і місце його стоянки.
9. Про ДТП (крім тих, у яких загинуло 5 і більше людей, травмовано 10 і більше людей).
10. Виклик працівників швидкої допомоги до місця пригоди.
11. Про технічний стан наявних засобів зв'язку і службового транспорту.

12. Про стан системи охоронно-пожежної сигналізації, електроживлення і телефонного зв'язку на об'єкті, що охороняється, здачі об'єкту під охорону або зняття з під охорони, отримання сигналу ТРИВОГА з об'єкту, що охороняється.

13. Про хід спортивно-масових і інших подібних видовищ та про стан публічної безпеки і порядку під час їх проведення.

14. Про метеорологічні та дорожні умови.

Дії поліції під час ситуацій що ускладнюють оперативну обстановку.

Основні завдання органів і підрозділів поліції під час реагування на надзвичайні ситуації, у випадку введення правового режиму воєнного чи надзвичайного стану

1. Відокремлені підрозділи міжрегіональних територіальних органів Національної поліції України в межах своєї компетенції:

1) інформують територіальні органи поліції та їх відокремлені підрозділи (за місцем дислокації) про виявлені ознаки загрози виникнення або повідомляють їм інформацію про реальне виникнення надзвичайних ситуацій та можливі передумови виникнення підстав для виконання спеціальних службових завдань;

2) забезпечують за напрямками діяльності участь в охороні публічного порядку, забезпечують безпеку дорожнього руху, охорону в установленому порядку об'єктів державної, комунальної та приватної власності, протидію злочинності та участь у виконанні завдань територіальної оборони;

3) надають допомогу місцевим органам державної влади, органам місцевого самоврядування, органам військового управління, територіальним органам поліції у проведенні відселення людей з місць, небезпечних для проживання;

4) беруть участь у забезпеченні реалізації спеціального перепускного режиму на межах районів виникнення надзвичайних ситуацій (пожеж, радіоактивного, хімічного, бактеріологічного (біологічного) зараження), районів проведення антитерористичних заходів, а також під час їх ліквідації і супроводження аварійно-рятувальної та іншої спеціальної техніки до осередків зон надзвичайних ситуацій;

5) організовують у межах компетенції регулювання дорожнього руху на маршрутах евакуації, охорону публічного порядку на збірних та приймальних евакуаційних пунктах, пунктах посадки (висадки) на маршрутах евакуації і в районах (пунктах) розміщення евакуйованого населення;

6) планують та здійснюють необхідні заходи щодо захисту життя і здоров'я поліцейських від негативних чинників надзвичайних ситуацій;

7) здійснюють заходи щодо посилення охорони та введення в дію (за необхідності за окремим наказом) планів оборони адмінбудівель

відокремлених підрозділів міжрегіональних територіальних органів Національної поліції України;

8) здійснюють інші заходи, передбачені законодавством України.

2. *ГУНП в межах своєї компетенції:*

1) інформують міжрегіональні територіальні органи Національної поліції України про загрозу виникнення або про реальне виникнення надзвичайних ситуацій та можливі передумови виникнення особливих умов діяльності, у тому числі про отриману від місцевих органів державної влади, органів місцевого самоврядування та органів військового управління інформацію;

2) доводять до міжрегіональних територіальних органів Національної поліції України результати прогнозу обстановки на території обслуговування, наявну інформацію про стан та перспективи розвитку надзвичайних ситуацій і стан роботи з ліквідації їх наслідків;

3) у межах повноважень вживають першочергових заходів з метою попередження поширення надзвичайних ситуацій та мінімізації їх негативних наслідків;

4) організовують здійснення із залученням сил і засобів міжрегіональних територіальних органів Національної поліції України спеціальних службових завдань щодо:

- охорони публічної безпеки і порядку у громадських місцях, місцях масового перебування населення, на евакуаційних пунктах, маршрутах евакуації та в районах (пунктах) розміщення евакуйованого населення;

- охорони матеріальних і культурних цінностей в разі стихійного лиха, аварій, пожеж, катастроф та ліквідації їх наслідків, а також при проведенні евакуації;

- дотримання у межах компетенції спеціальних режимів перевезень автомобільними дорогами та режимів допуску до зон надзвичайних ситуацій та районів проведення антитерористичних заходів, а також супроводження аварійно-рятувальної та іншої спеціальної техніки до осередків зон надзвичайних ситуацій;

- охорони режимно-обмежувальних і карантинних зон навколо осередків радіоактивного, хімічного, бактеріологічного (біологічного) зараження, районів проведення антитерористичних операцій, під час ліквідації їх наслідків, а також обмеження у встановленому порядку допуску населення до небезпечних зон;

- планування та здійснення заходів із забезпечення безпеки дорожнього руху та регулювання дорожнього руху на маршрутах евакуації;

- надання допомоги місцевим органам державної влади та органам місцевого самоврядування у проведенні відселення людей з місць, небезпечних для проживання;

- посилення охорони та уведення в дію (за необхідності за окремим наказом) планів оборони адмінбудівель органів та підрозділів поліції;

5) планують та здійснюють необхідні заходи щодо захисту життя і здоров'я поліцейських від негативних чинників надзвичайних ситуацій;

6) планують та здійснюють передбачені планами заходи участі у територіальній обороні;

7) здійснюють інші заходи, передбачені законодавством України.

Виявивши пожежу(загоряння) необхідно:

- викликати пожежну команду і доповісти черговому по ВП;
- вжити заходів щодо вимкнення електроструму та газу;
- за наявності потерпілих вжити заходів щодо надання їм домедичної допомоги;

- якщо можливо, дотримуючись заходів безпеки організувати евакуацію людей та майна;

- з метою рятування людей і майна для гасіння пожежі та безперешкодного проникнення до приміщення використовувати підручні засоби злому;

- під час евакуації людей та гасіння пожежі передбачити вибух газу, легкозаймистих речовин або отримання удару електричним струмом;

- залучити громадян до гасіння пожежі наявними засобами, особисто брати участь у гасінні пожежі;

- організувати охорону майна, яке виноситься із об'єкта, а також із прилеглих приміщень;

- з прибуттям пожежної команди безпосередньо сприяти їй у ліквідації пожежі, евакуації потерпілих і майна, забезпеченні збереження пожежних рукавів для подання води, у припиненні намагань проникнути у приміщення, яке зайнялося, сторонніх осіб, які не залучені до гасіння пожежі, з'ясуванні причин і виявленні винних у виникненні пожежі;

- не допускати паніки і порушень громадського порядку на місці пожежі;

- якщо є підстави підозрювати, що мало місце відпалювання, організувати охорону слідів злочину та інших речових доказів, вжити заходів щодо розшуку і втримання правопорушника.

Про одержану інформацію доповісти начальникові пожежної команди і черговому по ВП;

- про подію і вжиті заходи доповісти письмовим рапортом на ім'я начальника ВП.

При дорожньо-транспортній пригоді

У випадку виявлення дорожньо-транспортної пригоди або отримавши повідомлення про неї, працівники НП мають особисто перевірити достовірність такої інформації. Після цього вони повинні:

- доповісти про подію оперативному черговому;

- якщо є потерпілі, які перебувають у безпорадному або небезпечному для життя або здоров'я стані, подати їм у межах наявних можливостей

невідкладну, у тому числі медичну допомогу;

- затримати водіїв, транспорт, які брали участь у пригоді, вилучити посвідчення на право керування транспортом і ключі від замка запалення, вжити заходів для доставлення у встановленому порядку транспортних засобів для тимчасового зберігання на спеціальних майданчиках чи стоянках;

- встановити і стисло опитати учасників і очевидців пригод, уточнити обставини, за яких вона була вчинена;

- організувати охорону місця події;

- якщо в результаті пригоді виникли затримки та інші утруднення у русі транспорту і пішоходів, встановити нове направлення руху (об'їзд), а якщо останнє здійснити неможливо, за допомогою водіїв інших транспортних засобів вивільнити проїжджу частину від пошкодженого транспорту, але перед цим зробити відмітки на місцевості про розміщення пошкодженого транспорту, потерпілих і сліди гальмування транспортних засобів, які брали участь у пригоді;

- у випадку, якщо особа, винна у скоєнні дорожньо-транспортної пригоді, зникла з місця її вчинення, але одержані дані підтверджують про те, що її можливо затримати по гарячих слідах, негайно організувати переслідування і розшук цієї особи;

- з прибуттям патрульної поліції або слідчо-оперативної групи на місце пригоді доповісти про її обставини, передати документи, вилучені у водіїв, після чого діяти за вказівкою старшого слідчо-оперативної групи і оперативного чергового.

При обірвані повітряних проводів високої напруги

При виявленні обриву повітряних проводів високої напруги:

- якщо обірваний провід під напругою знаходиться на землі, у місцях руху транспорту і пішоходів, встановити шляхи його об'їзду і обходу;

- при наявності осіб, які перебувають у безпорадному або небезпечному для життя і здоров'я стані, організувати надання їм невідкладної медичної допомоги. При цьому треба пам'ятати, що доторкатися до обірваного проводу можливо тільки при наявності на руках і ногах ізоляційного одягу (гумових рукавичок і чобіт), або з допомогою предметів, які мають електроізоляційні властивості (дошки, дерев'яні палки і т. ін.);

- доповісти оперативному черговому Національної поліції і викликати на місце аварійну бригаду підприємства по ремонту зовнішніх електромереж;

- з прибуттям на місце аварійної бригади забезпечувати охорону місця обриву. Про усунення пошкодження та інші вжиті заходи доповісти оперативному черговому, а потім письмовим рапортом на ім'я начальника.

При повені (зсуві ґрунту)

При повенях (зсувах ґрунту) необхідно:

- доповісти про це оперативному черговому для оповіщення посадових осіб відповідних державних органів і населення про загрозу затоплення,

руйнування будівель, споруд;

- сприяти евакуації із зони затоплення населення (в першу чергу дітей, жінок, осіб похилого віку і хворих) та майна;
- забезпечити порядок на переправі населення із потерпілих районів;
- організувати охорону майна, залишеного без нагляду;
- з метою припинення неправдивих чуток і попередження паніки серед населення виносити на місці усне попередження особам, які їх поширюють.

При землетрусі

При землетрусі необхідно:

- з'ясувати обстановку, встановити зв'язок з оперативним черговим, дільничним інспектором поліції і доповісти їм обстановку;
- позначити місця, небезпечні для руху транспорту і пішоходів, і забезпечити безпеку їх прямування;
- вжити заходів для рятування людей і майна, виводу потерпілих і направлення їх до пунктів медичної допомоги, а також до локалізації пожеж;
- вжити заходів для припинення неправдивих чуток і попередження паніки серед населення.

Під час урагану і хуртовини необхідно

- посилити нагляд за рухом транспорту і пішоходів, попередити водіїв та громадян про можливі наслідки урагану або хуртовини;
- надавати допомогу потерпілим і громадянам, які знаходяться у безпорадному стані на вулицях та в інших громадських місцях;
- сприяти мобілізації працездатного населення і транспортних засобів для розчищення проїжджої частини магістралей, вулиць, доріг і занесених будинків.

Охорона публічного порядку та безпеки під час охоронно-карантинних заходів

Працівники НП надають необхідну допомогу щодо організації охорони публічного порядку та безпеки під час охоронно-карантинних заходів.

Охорона публічного порядку при забезпеченні режимних заходів на території, оголошеної у карантині, здійснюється, як правило, тими силами і засобами поліції, які несли службу або знаходились з інших причин на цій території до моменту оголошення карантину. У разі отримання інформації про виникнення небезпечних інфекційних захворювань людей або тварин необхідно доповісти про це оперативному черговому, забезпечити охорону публічного порядку в місцях перебування громадян, які прибули із небезпечних зон, і діяти за вказівкою керівництва Національної поліції. Кожному працівнику НП робляться екстрені щеплення, видаються необхідні засоби захисту і дезінфекції медичними працівниками лікувально-профілактичних та санітарно-протиепідемічних установ, роз'яснюються правила користування ними.

Порядок і тривалість несення служби в зоні зараження встановлюються начальником НП при узгодженні з медичною (ветеринарною) службою.

Для зовнішнього оточення території, оголошеної у карантині, забезпечення публічного порядку, охорони життя, здоров'я, прав, свобод і законних інтересів громадян, а також забезпечення карантинних заходів безпосередньо в зонах зараження додатково можуть залучатися сили поліції і військовослужбовці військ внутрішньої і конвойної охорони, Служби безпеки України відповідно до законодавства.

При виявленні витоку газу за запахом та іншими ознаками

- вжити заходів щодо оповіщення громадян, які знаходяться в зоні витоку, про небезпеку, категорично заборонити в небезпечній зоні запалювати сірники, запальнички, палити цигарки, вмикати чи вимикати електромеханізми та прилади;
- за наявності постраждалих (отруйних газом, обпечених внаслідок вибуху газу і т. ін.), організувати надання їм невідкладної допомоги та викликати швидку медичну допомогу;
- доповісти оперативному черговому по підрозділу Національної поліції, викликати на місце аварійну бригаду;
- по прибуттю на місце аварійної бригади забезпечити охорону місця витоку газу. Про усунення несправності доповісти оперативному черговому по підрозділу Національної поліції, а потім письмовим рапортом на ім'я начальника підрозділу Національної поліції.

При виникненні катастрофи, аварії на транспорті

При виникненні катастрофи, аварії на транспорті необхідно:

- негайно доповідати до чергової частини про час, місце, обставини і приблизні масштаби катастрофи (аварії);
- вживати заходів для рятування людей, державного, громадського і особистого майна; до прибуття пожежної команди організувати гасіння пожежі;
- організувати надання невідкладної допомоги потерпілим і направлення їх до лікувальних закладів, а також охорону майна, залишеного без нагляду;
- не допускати сторонніх осіб до місця події, крім осіб, залучених до ліквідації її наслідків; вживати заходів щодо забезпечення недоторканості транспортних засобів до прибуття осіб, призначених для розслідування (за винятком випадків, коли потрібно врятувати потерпілих);
- забезпечити охорону публічного порядку на місці події до прибуття додаткових нарядів поліції;
- в необхідних випадках сприяти мобілізації працездатного населення, транспорту та інших засобів для ліквідації наслідків аварії.

Дії в разі терористичних проявів:

При зверненні громадян ос працівника поліції з інформацією про можливе вчинення терористичного акту шляхом вибуху необхідно встановити:

- дані про особу (осіб), від якої отримана інформація;
 - дані про особу (осіб), яка намагається вчинити вибух;
 - час, місце, об'єкт та спосіб вчинення вибуху;
 - які предмети та речовини використовуються для вчинення вибуху, ознаки їх виявлення та інше.
- отриману інформацію негайно повідомити черговому по ВП і надалі діяти за його вказівкою.

Під час отримання повідомлення від чергового по ВП про загрозу вибуху необхідно:

- звернути увагу на час отримання інформації;
- з'ясувати місце знаходження і тип вибухового пристрою чи речовини, наявність поблизу людей та інші обставини, що характеризують цю подію;
- прибувши на місце події провести візуальний огляд місця можливого знаходження вибухового пристрою;
- отриману інформацію доповісти черговому по ВП і діяти за його вказівками.

Під час огляду місця можливого знаходження вибухового пристрою звертати увагу на:

- залишені без нагляду пакунки, дипломати, портфелі, сумки та інші речі в місцях масового скупчення людей або з інших місцях;
- відбитки слідів взуття на поверхні ґрунту, заглиблення в землі та інше;
- пакети або контейнери в яких може бути закладена збихівка;
- наявність клейких стрічок, шпагату, реле часу, підозрілих дротів та інших сторонніх предметів в поверхні і в середині громадського транспорту, в інших транспортних засобах.

При огляді автотранспорту на предмет можливого знаходження вибухового пристрою звертати увагу на:

- сторонні предмети у вихлопних трубах, горловинах бензобаків, під бамперами, крилами, карданами, валами, двигунами, бензобаками, колесами, в салонах автомобіля на сидіннях, під крилами;
- звисаючі дрти чи будь-які незвичні його форми на панелях для приладів автомобіля;
- ознаки силового проникнення на дверях, вікнах, багажнику, капоті, кришці бензобаку;
- проводку, яка знаходяться в непередбачених місцях, а також зайві дрти, які прикріплені до гальм та задніх блок-фар.
- отриману інформацію доповісти черговому по ВП і діяти за його вказівками.

Під час виявлення підозрілих предметів та речей або вибухових пристроїв та речовин

КАТЕГОРИЧНО ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ:

- самостійно до прибуття вибухо-технічного підрозділу намагатись знешкодити або вилучити підозрілий предмет або вибуховий пристрій;
- переміщувати, змінювати положення виявлених підозрілих предметів та речей або вибухових пристроїв (можливо встановлення детонаторів натяжної дії);
- входити самому та допускати сторонніх осіб до приміщення, в якому виявлені підозрілі предмети та речі або вибухові пристрої і речовини, або наближатись до місця знешкодження вибухового пристрою (можливість встановлення датчиків руху).

Під час виявлення в особи вибухового пристрою або речовини необхідно:

- утриматися від затримання особи, яка погрожує застосуванням вибухівки або не виключена можливість такого застосування особою під час її затримання. Дотримуючись заходів особистої безпеки переконати таку особу не приводити в дію вибуховий пристрій або речовину. Відвести правопорушника в безпечне місце, або обмежити доступ громадян до небезпечного місця. Про обставини події повідомити чергового по ВП та діяти за його вказівками;
- відпустити особу, в якій працівник помітив вибуховий пристрій під час перевірки документів, а наявні обставини не дозволяють безпечно провести її затримання. При цьому поводити себе так, щоб не викликати підозру в такій особі у її викритті. Здійснювати (за можливості) приховане спостереження за підозрілою особою та негайно повідомити чергового по ВП про обставини такої події, прикмети підозрілої особи, маршрут та спосіб її пересування, надалі діяти за його вказівками;
- з прибуттям групи затримання повідомити старшого про обставини події та прийняті заходи, надалі діяти за його вказівкою або вказівкою чергового по ВП.

У разі вчинення вибуху необхідно:

- негайно повідомити чергового по ВП про місце вибуху, вчинені руйнування, кількість потерпілих людей та діяти надалі за його вказівкою;
- надати домедичну допомогу особам, які отримали поранення;
- огородити місце події і видалити всіх сторонніх осіб за її межі, організувати охорону місця події;
- встановити очевидців події та зафіксувати їх дані;
- із прибуттям працівників вибухо-технічної служби проінформувати старшого про вжиті заходи;
- до прибуття слідчо-оперативної групи надавати допомогу працівникам вибухо-технічної служби;
- після прибуття слідчо-оперативної групи діяти за вказівкою старшого на місці події.

РЕКОМЕНДАЦІЇ з НАДАННЯ ДОМЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ

Працівники поліції зобов'язані надавати першу домедичну допомогу або організовувати її надання потерпілому. Тільки за умови, що життя потерпілого поза небезпекою або біля нього знаходиться кваліфікований спеціаліст з надання допомоги працівник міліції може перейти до виконання інших завдань.

Клінічна смерть - триває 5-7 хвилин (в залежності від температури навколишнього середовища і індивідуальних особливостей організму людини), для неї характерна відсутність пульсу, дихання, серцебиття, зіниці широкі та на світло не реагують.

Резанімаційні заходи - комплекс заходів спрямованих на відновлення самостійного функціонування основних життєво важливих функцій організму (дихання і кровообігу).

Методика проведення штучного дихання:

- укласти потерпілого на спину на рівну тверду поверхню;
- розстебнути одяг, який стягує шию, грудну клітку та живіт;
- відвести голову назад, вивести вперед нижню щелепу і розкрити рот;
- очистити порожнину рота від сторонніх предметів та слини;
- пальцями затиснути ніс і максимально відкрити рот;
- глибоко вдихнути і зробити два видихи йому в рот;
- якщо пульс є, продовжувати штучне дихання до підновлення самостійного дихання в режимі 1 видих на ніжні 5 секунд (15-20 за хвилину);
- якщо пульс відсутній-починати зовнішній масаж серця.

Методика проведення зовнішнього масажу серця:

- потерпілий повинен лежати на рівній твердій поверхні!!!
- натискання проводять на межі середньої і нижньої третини грудини (на 2 пальці вище нижнього краю грудини) основою долоні, поклавши долоні рук одна на одну;
- прямими руками, не згинаючи їх у ліктях, різко натискають на грудину з такою силою, щоб грудина змістилась в глиб на 4-5 см.
- Якщо оживлення проводить одна особа: поперемінно робити 2 вдихи, 15 масажних поштовхів;
- Якщо оживлення проводить дві особи: поперемінно робити 1-2 вдихи, 5-6 масажних поштовхів.

Способи припинення кровотечі:

- притиснення судини вище місця ушкодження при артеріальній кровотечі, при венозній кровотечі нижче;
- максимальне згинання кінцівки;
- стискаюча туга пов'язка;
- накладання джгута (закрутки) тільки при артеріальній кровотечі.

Правила накладання джгута:

- Накласти джгут (на 5 см вище рани, під нього слід підкласти м'яку підкладку з одягу або тканини Накладений джгут надійно закріпити і в *записи*:

підкладений під нього, зазначити час накладення.

- Термін стискання кінцівки обмежується: не більше 1,5 години влітку і 1 години взимку. Після закінчення цього терміну джгут для відновлення кровообігу варто послабити або зняти, а потім знову накласти з обов'язковим зазначенням часу накладення.

Струс мозку: (втрата свідомості, блювота, блідість, можливо порушення дихання та серцевої діяльності, а також розлад мови та слуху).

- потерпілого обережно покласти;
- забезпечити повний спокій;
- на голову покласти холодний компрес;
- при необхідності зробити штучне дихання та зовнішній масаж серця;
- транспортувати лежачи!

Перша домедична допомога при переломах кісток кінцівок:

- при закритому переломі - покласти лід на 15 хв., мобілізаційну пов'язку;
- при відкритому переломі - зупинити кровотечу, накласти стерильну, а потім мобілізаційну пов'язку;
- накласти шину. Шина обов'язково повинна охоплювати два, а при травмі плеча або стегна - три суглоби.

Непритомність (раптова, короточасна втрата свідомості).

- покласти потерпілого на спину, підняти нижні кінцівки;
- послабити одяг, забезпечити доступ повітря;
- обличчя покрити водою;
- дати понюхати нашатирний спирт.

Ураження електричним струмом, блискавкою:

- припинити дію струму на організм;
- проводити реанімаційні заходи;
- забороняється поїти та закопувати потерпілого в землю!

Опіки:

- припинити дію вогню;
- хімічна речовина видаляється промиванням холодною водою (бажано струменем);
- місце опіку не обробляти! Не очищати!
- накласти суху чисту (стерильну) пов'язку.

Харчові отруєння та отруєння алкоголем:

- викликати блювання (якщо збережена свідомість);
- промити шлунок до чистих промивних вод;
- дати проносне, потім активоване вугілля (10 таб. на 1 кг ваги) або ентеросгель;
- при порушенні дихання та серцевої діяльності - штучне дихання та зовнішній масаж серця.

Тепловий та сонячний удар:

- перенести потерпілого в тінь, покласти на спину;
- слідкувати, щоб не запав язик; покласти холодний компрес на лоб;

напоїти його холодною водою;

- за необхідності зробити штучне дихання та зовнішній масаж серця.

Переохолодження та відмороження:

- забезпечити повільне та поступове зігрівання;
- розтерти уражені ділянки чистими руками (Не снігом!);
- закутати в теплий одяг і дати теплі напої (Не алкоголь!).

Утеплення, задушення:

- витягнути потопаючого з води (звільнити від петлі);
- перевернути потерпілого на живіт і, піднявши таз. зігнути так, щоб голова звисала в низ;
- якщо вода не витікає, покласти потерпілого животом на стегно своєї ноги зігнутої в коліні і протягом 10-15 секунд ритмічно надавлювати на спину;
- очистити ротову порожнину від слизу та сторонніх предметів;
- провести штучне дихання та зовнішній масаж серця.

Напад падучої хвороби (епілепсія):

- підкласти під шию згорнутий одяг для забезпечення її максимального розгинання;
- запобігти можливості пошкодження голови;
- розстебнути одяг для полегшення дихання.
- головне завдання - вберегти хворого від травм і забезпечити прохідність дихальних шляхів.

Пологи поза лікувальним закладом:

- викликати швидку допомогу;
- вагітну жінку відвести в окреме приміщення, контролювати її щоб правильно і глибоко дихала. Знайти чисте простирadlo та полотенце;
- вимити руки з милом (протріть спиртом, горілкою, одеколоном). На вогні продезінфікувати ножиці (ніж);
- якщо народилась голівка дитини, а оболонки з навколоплідними водами не розірвались, розірвати їх своїми пальцями і зняти з рота і носа дитини. Після народження дитини протерти їй рот та ніс від слизу. Якщо протягом 30 секунд після народження вона не почала дихати, підняти її за ніжки головою донизу, злегка потрусити, поплескайте по ступнях, щоб вона заплакала;
- після того, як пуповина перестала пульсувати, туго перев'язати її бинтом на відстані 15 см. від живота дитини, відступити декілька сантиметрів і перев'язати вдруге, змастити йодом і перерізати ножицям між вузлами, на місце розрізу накласти стерильну пов'язку, прибинтувати пуповину до тіла дитини. Загорнути дитину у тканину;
- плацента виходить повністю через 15-30 хв. Якщо кровотеча не припиняється, масувати живіт рукою, покласти щось холодне на нижню частину живота жінки;
- якщо приїзд швидкої допомоги неможливий, організувати транспортування матір, дитину і плаценту до пологового будинку.

ТИПОВІ АЛГОРИТМИ ДІЙ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ В РІЗНИХ СИТУАЦІЯХ ПІД ЧАС НЕСЕННЯ СЛУЖБИ

ПІД ЧАС ПЕРЕВІРКИ ДОКУМЕНТІВ У ОСОБИ

1. Звертаємось до особи (водія) та повідомляємо підстави для перевірки документів

відповідно до Закону:

- *“Доброго дня [ранку, вечора, ночі]!*

- [посада звання прізвище]*

- *Як я можу до Вас звертатися?*

- [причина зупинки/звернення, яка підпадає під ст. 32 або 35 Закону]*

- [попередження про відеофіксацію]*

- *Будь ласка, дозвольте Ваші документи для перевірки”*

2. Якщо особа надала документи, перевірити їх, та прийняти відповідне рішення щодо подальших дій. При цьому особа не зобов’язана передавати документи в руки поліцейському (крім випадків необхідності їх вилучення), проте повинна надати можливість ознайомитись з ними в повній мірі, що включає можливість їх сфотографувати для цілей подальшої перевірки на будь-який пристрій.

3. Якщо людина всупереч вимозі цікавиться причиною:

- повторно, наголошуючи, повідомляємо законну підставу зупинки/звернення; і після цього - посилаємось на ст. 32 Закону України “Про Національну поліцію”.

4. Якщо особа поводить ся в цілому без агресії, але вагається/не розуміє ситуації тощо - пояснює, що завданням патрульної поліції є боротьба з правопорушеннями та забезпечення законності, просимо особу співпрацювати з вами.

5. Якщо після цього особа:

а. Заявляє про незаконність перевірки:

- втретє називаємо законну підставу зупинки/звернення;

- наголошуємо на праві поліцейського на перевірку, повторно посилаючись на ст. 32 Закону;

- повідомляємо, що у разі незгоди особи з вашими діями, особа завжди має право їх оскаржити, а також нагадуємо про те, що ведеться відеофіксація бесіди.

б. Документи дома або відсутні - пропонуємо зв’язатися з родичами або знайомими, які могли б привезти документи, або перевіряємо особу через чергового або планшет.

Також можна засвідчити особу громадянина, якщо є поряд його знайомі які підтверджують його особу та можуть засвідчити власні особи, однак вони повинні мати документ, що посвідчує особу.

в. Заявляє, що у нас в країні не паспортний режим - погоджуємось, та повідомляємо, що вимога стосується надати документи для встановлення

особи, а не виключно паспорт. Цим документом може бути будь який документ, який посвідчує особу.

2. Просить ознайомити з орієнтуванням або іншим документом, згідно якого просять пред'явити документи - повідомляємо, що для перевірки документів поліцейському достатньо мати внутрішнє переконання про наявність “достатніх підстав вважати...” або “схожих зовнішніх ознак...”, про які поліцейський завжди зможе у разі оскарження його/її дій скласти рапорт; а позаяк і поки особа не є затриманою, поліцейський не зобов'язаний її ознайомлювати з орієнтуваннями тощо; в той же час ще раз повторюєте причину перевірки.

д. Особа швидко показала та сховала документ, не давши ознайомитись з документом - пояснюємо, що документи не перевірено. Просимо надати документи повторно на час, достатній для ознайомлення з ними.

6. Якщо особа не надає документи та не йде на співпрацю, повідомляємо, що ви є поліцейським під час виконання повноважень, і у випадку, якщо особа не надасть документи, ви будете розглядати це як злісну непокору законній вимозі поліцейського і скласти на порушника протокол. Позаяк у особи відсутні документи або вона їх не надає, то протокол на місці скласти неможливо, і Ви маєте право її затримати та доставити до відділку для встановлення особи. Для визнання дій особи злісною непокорою, вимога пред'явити документи має прозвучати не менше 3-х разів.

ПАМ'ЯТАЄМО ПРО:

- розподіл ролей (контактуючий, прикриваючий) власна безпека;
- відеореєстратор ;
- контроль ситуації.

ЗАТРИМАННЯ ОСОБИ

1. Проконтролюйте, що у вас увімкнено відео реєстратор (за наявності).
2. Повідомте напарнику та узгодьте рішення і план затримання.
3. Оцініть ступінь небезпеки, виййте відповідних заходів особистої безпеки.

а. Заздалегідь викличте підкріплення за потреби.

4. Визначтеся, яке затримання ви здійснюєте - адміністративне чи кримінально-процесуальне.

5. Продумайте та організуйте заздалегідь, за потреби, наявність особи відповідної статі або спеціального приладу/засобу для поверхневої перевірки, а для особистого огляду чи обшуку - також двох понять.

6. Безпосередньо перед озвучуванням особі рішення про затримання, перевірте спецзасоби на вашому тактичному паску.

7. Повідомте особі, що її затримано:

А. в адміністративному порядку - повідомте, згідно з ч. 2 ст. 31 Закону:

а. причину затримання:

- чітко назвіть вчинене особою адміністративне правопорушення;

- мету затримання відповідно до ст. 260 КпАП, як-то, наприклад, “для припинення вами правопорушення, позаяк вичерпано інші заходи впливу”;
- підставу застосування затримання як превентивного заходу (назвіть ст. 262 КпАП).

Б. у кримінально-процесуальному порядку - негайно повідомте зрозумілою для затриманого мовою, відповідно до ч. 4 ст. 208 КПК:

а. підстави затримання (ст. 208 КПК);

б. у вчиненні якого злочину він підозрюється (назвіть відповідний склад злочину, бажано із посиланням на відповідну статтю КК);

в. роз’ясніть права:

- мати захисника;
- отримувати медичну допомогу;
- давати пояснення, показання або не говорити нічого з приводу підозри проти нього;
- негайно повідомити інших осіб про його затримання і місце перебування;
- вимагати перевірку обґрунтованості затримання;
- інші процесуальні права, передбачені КПК.
- У разі агресивної реакції особи на повідомлення про затримання - повідомте, що подальші подібні її дії можуть бути кваліфіковані як злісна непокора за ст. 185 КУпАП або опір працівникові правоохоронного органу за ст. 342 КК.

9. За потреби, застосуйте фізичний вплив та/або спеціальні засоби.

10. Визначте потребу особи в медичній допомозі, за потреби викличте 103.

11. Здійсніть поверхневу перевірку, та, за потреби, особистий огляд або обшук.

12. За потреби, вилучіть відповідні речі та документи.

13. Повідомте про затримання чергового/вашого командира.

14. При кримінально-процесуальному затриманні — одразу, для дотримання ч. 2 ст. 210 КПК, повідомте телефоном/рацією ВП або підрозділ іншого відповідного органу досудового розслідування, до якого будете здійснювати доставлення.

15. Надайте затриманому можливість повідомити близьких родичів, членів сім’ї чи інших осіб за вибором затриманого про його затримання і місце перебування;

- достатнім повідомленням буде також, якщо безпосередньо ви повідомите вказаних осіб; ви маєте право наполягати на такому порядку, адже в КУпАП немає прямої вимоги щодо зворотнього, а КПК чітко встановлює, що за наявності підстав для обґрунтованої підозри, що при повідомленні про затримання ця особа може зашкодити досудовому розслідуванню, уповноважена службова особа може здійснити таке повідомлення самостійно, проте без порушення вимоги щодо його негайності.

16. При кримінально-процесуальному затриманні - негайно, для дотримання ч. 4 ст. 213 КПК, повідомте центр безоплатної правової допомоги:

- здійснить це через чергову частину.

17. Продумайте маршрут та організуйте відповідальний екіпаж для доставляння затриманої особи до ВП або підрозділу іншого відповідного органу досудового розслідування.

18. Якщо на місці події залишаються свідки чи потерпілі - продумайте та узгодьте з ними та іншими екіпажами, їхню подальшу процесуальну участь та можливе доставляння їх до ВП, за потреби. За потреби, зафіксуйте їхні контактні дані та/або доручить іншому екіпажу, ніж той, що здійснює доставляння, відібрати на місці письмові пояснення.

19. Здійснить доставляння до ВП або підрозділу іншого відповідного органу досудового розслідування.

20. При кримінально-процесуальному затриманні - після прибуття, негайно, для дотримання ст. 210 КПК, зареєструйте в органі, до якого доставили, дату, точний час (годину і хвилини) доставлення затриманого та інші відомості, передбачені законодавством.

21. Здійснить оформлення затримання:

- а.** адміністративного - протоколом про адміністративне затримання;

- б.** кримінально-процесуального - рапортом, який передайте оперативному/слідчому працівнику для подальшого складення протоколу про затримання відповідно до ч. 5 ст. 208 КПК;

- в.** чітко озвучте оперативному/слідчому працівнику, що ви очікуєте від нього (неї) складення відповідного протоколу.

22. При адміністративному затриманні - невідкладно після досягнення мети затримання (складення протоколу тощо), але в будь-якому разі не пізніше 3-х годин від моменту затримання, звільнить особу.

23. Примітка: за процедурою для ст. 173, ст. 185 КУпАП, після складення протоколів ви повинні доставити особу та матеріали до суду (у разі якщо це неробочий час доби чи вихідні, відібрати в особи письмове зобов'язання з'явитися до суду). Теоретично, доставляння до суду (або відібрання зобов'язання) можна здійснювати напрямку, обминаючи ВП (що не скасовує затримання як такого). Практично, зазвичай, приміщення ВП надає більше можливостей для зручного і безпечного складання протоколів. Вирішуйте за ситуацією, з огляду на часові рамки і тактичні пріоритети.

ПАМ'ЯТАЄМО ПРО:

- власна безпека, напарник в полі зору;
- розподіл ролей (контактуючи, прикриваючий);
- бронежилет;
- відео реєстратор;
- підтвердити прибуття;
- оцінка ситуації;
- викликати підмогу;

- спецзасоби (ефективно, виправдано, у відповідності до конкретної ситуації);
- контроль ситуації, ефективна комунікація;
- затримати підозрюваних;
- опитати порушників, можливих свідків, потерпілих;
- зафіксувати пояснення;
- прийняти рішення щодо оформлення адмінматеріалу;
- оформити адмінматеріали щодо всіх вчинених правопорушень.

ВИЯВЛЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ТА ВЖИВАННЯ ТЮТЮНОВИХ ВИРОБІВ У ЗАБОРОНЕНИХ МІСЦЯХ

1. Підійдіть до правопорушника, увімкніть нагрудну відеокамеру та представтеся;
2. Повідомте особі вимогу припинити правопорушення;
3. Якщо особа належно відреагувала, обмежтеся усним зауваженням в порядку ст. 22 КпАП (малозначність);
4. Якщо особа не відреагувала належно на вимогу:
 - a.** встановіть особу правопорушника;
 - b.** встановіть, за ситуацією, свідків правопорушення, відберіть у них пояснення;
 - c.** винесіть постанову за ст. 175-1 КУпАП;
 - якщо особа оспорує порушення — додатково складіть протокол;
 - d.** якщо після винесення постанови особа продовжує правопорушення — повідомте їй, що її дії становлять злісну непокору, та здійсніть адміністративне затримання зі складенням протоколу за ст. 185 КУпАП.

ВИЯВЛЕННЯ РОЗПИВАННЯ ПИВА, АЛКОГОЛЬНИХ, СЛАБОАЛКОГОЛЬНИХ НАПОЇВ У ЗАБОРОНЕНИХ ЗАКОНОМ МІСЦЯХ АБО ПОЯВА У ГРОМАДСЬКИХ МІСЦЯХ У П'ЯНОМУ ВИГЛЯДІ.

1. Увімкніть відеокамеру, представтеся, оцініть ситуацію.
2. У розмові бажано отримати визнання (“так, трохи випиваємо” тощо), натомість уникайте довгих бесід.
3. Повідомте особі (за ситуацією, кожній окремо) суть правопорушення.
4. Озвучте вимогу негайно припинити правопорушення.
5. Якщо особа належно відреагувала, за ситуацією обмежтеся усним зауваженням в порядку ст. 22 КпАП (малозначність).
6. Якщо особа не відреагувала належно на вимогу:
 - a.** встановіть особу правопорушника;
 - попередьте про можливість затримання за ст. 178, у т.ч. для встановлення особи;
 - b.** встановіть, за ситуацією, свідків правопорушення, відберіть у них пояснення;
 - c.** перевірте повторність (через планшет/дзвінком до ЧЧ);

d. винесить постанову за ст. 178 КпАП;

- якщо особа оспорує порушення — додатково складить протокол;
- у разі якщо повторність дає підстави для ч. 3 — складить протокол.

e. якщо після винесення постанови особа продовжує правопорушення — повідомте їй, що її дії становлять злісну непокору, та здійсніть адміністративне затримання зі складенням протоколу за ст. 185 КпАП.

Типові дискусії:

- “я не пив/п’ю”, “пляшка не моя” — відбиваємо свідченням патрульного “я бачив”, пояснення третіх осіб;
- “це не алкоголь” — достатньо сприйняття патрульним напою, як алкоголю; аналогічне сприйняття третіми особами;
- “культурно відпочиваємо” — в будь-якому разі розпивання є порушенням громадського порядку; крім того, надійшли скарги інших громадян (виклик 102);
- “не публічне місце” — публічним місцем є будь-які місця вільного перебування громадян.

ЗДІЙСНЕННЯ АГРЕСІЇ ЩОДО ПОЛІЦЕЙСЬКОГО

1. Оцінка ситуації, зокрема щодо загрози життю та здоров’ю, щодо необхідності підмоги

2. За необхідності сповістити чергового

3. Заходи особистої безпеки, спецзасоби

4. Зберігати спокій та залишатися ввічливим

5. Попередити людину про відповідальність передбачену адміністративним або кримінальним кодексом за неправомірну поведінку (агресію)

6. Заявити вимогу припинити правопорушення.

7. Затримати осіб, що не підкоряються законним вимогам поліцейського. Провести поверхневий огляд.

8. Якщо ознаки правопорушення, передбаченого ст. 173, 185 КУпАП, скласти протокол і доставити правопорушника в суд для винесення постанови.

9. Якщо в діях підозрюваного виявлено ознаки кримінального правопорушення, передбаченого ст. 342, 345 КК, доставити останнього до ВП для відкриття кримінального провадження.

10. Взяти ситуацію під контроль. Недопущення подальших конфліктів.

11. Встановити особу правопорушника(ків)

12. Опитати порушників, потерпілих, очевидців.

ПАМ’ЯТАЄМО ПРО:

- власна безпека, напарник в полі зору;
- підтвердити факт події;
- оцінка ситуації;
- викликати підмогу;

- спецзасоби (ефективно, виправдано, у відповідності до конкретної ситуації);
- бронезилет;
- відеореєстратор;
- контроль ситуації, ефективна комунікація;
- затримати підозрюваних;
- кваліфікувати ситуацію, оцінити стан здоров'я;
- встановити і опитати очевидців, зафіксувати пояснення.

ВЧИНЕННЯ НАСИЛЬСТВА В СІМ'І

1. Розподіл ролей: Комунікатор та прикриваючий
2. Вітаємось, інформуємо про виклик, що надійшов
3. Комунікатор наполягає на необхідності зайти до приміщення з метою:
 - a. Підтвердити чи спростувати подію насильства згідно повідомленого
 - b. Перевірити стан потерпілого
 - c. Надати посильну допомогу всім сторонам,
 - d. Переконатись у відсутності заподіяння тілесних ушкоджень.
4. У разі відмови в доступі до приміщення, інформуємо, що не підемо, не переконавшись у відсутності конфлікту/загрози життю чи здоров'ю у сім'ї.
5. За потреби, попереджаємо про існування обґрунтованих підозр в існуванні загрози життю здоров'ю потерпілого, що дає підстави зайти до житла особи без її згоди.
6. У житлі, вжити заходів для негайного припинення неправомірних дій та деескалації конфлікту; дієвим способом є розведення сторін конфлікту;
7. Надати домедичну допомогу
8. Якщо завдано побоїв чи тілесні ушкодження, викликати СОГ та повідомити ДОП.
9. Опитати всіх членів сім'ї та перебуваючих у житлі осіб. З'ясувати суть конфлікту, як часто виникають сварки, як є претензії у сторін одна до одної а. З жінкою спілкується жінкаполіцейський, якщо це можливо
10. За можливості і доречності, опитати сусідів на предмет підтвердження випадків сімейних сварок чи насильства, наявності скарг на поведінку підозрюваного.
11. Прийняти від потерпілого заяву про вчинення сімейного насильства або заяву про відсутність претензій.
12. Оформити адміністративний протокол або акт (у довільній формі) про відсутність претензій.
13. Попередити правопорушника про суворішу відповідальність у випадку повторення вчинення ним сімейного насильства.
14. Затримання правопорушника у разі потреби
15. За участі дітей:
 - a. повідомити офіційний орган опіки та піклування — Служба у справах дітей відповідної райдержадміністрації;

б. Дитяча гаряча лінія “Ла СтрадаУкраїна” (інформаційне, юридичне та психологічне консультування) — 0800 500 225

ПАМ’ЯТАЄМО ПРО:

- розподілити ролі;
- власна безпека, напарник в полі зору;
- підтвердити прибуття;
- існування загрози життю чи здоров’ю жертви насильства (виклик підмоги, виклик 103);
- підтвердити факт події;
- відео реєстратор;
- контроль ситуації (розподіл ролей);
- історія викликів за даною адресою та факти притягнення до відповідальності за сімейне насильство підозрюваного;
- ефективність комунікації (окремо з жертвою і підозрюваним);
- можливі очевидці (сусіди, інші члени сім’ї та особи у житлі), відібрати у них пояснення готовність потерпілого заявити скаргу (заяву);
- прийняти рішення щодо оформлення адмінматеріалу;
- оформити адмінматеріали щодо всіх вчинених правопорушень;
- оформити акт про відсутність претензій;
- оцінка безпеки подальшого знаходження потерпілого.

ВИЯВЛЕННЯ СТИХІЙНОЇ ТОРГІВЛІ

1. Підходимо, вітаємось, починаємо розмову.
2. у розмові, бажано отримати визнання підозрюваного “так трохи маю товару продати”, натомість уникаємо довгих бесід, завжди діємо з позиції контролю.
3. переконуємось у відсутності відповідного дозволу на здійснення торгівлі.
4. повідомляємо особі (кожній окремо) суть вчинюваного (вчиненого) правопорушення: “Вами вчинено продаж товарів з рук на вулиці (...), тобто торгівлю у невстановленому місці”.
5. Вимушені просити Вас негайно припинити дане правопорушення, інакше вимушені будемо притягнути Вас до адміністративної відповідальності, що передбачає накладення штрафу від 17 до 119 грн. з можливою конфіскацією предметів торгівлі.
6. Вимушені притягнути Вас до адміністративної відповідальності, для цього маю скласти протокол, будьласка надайте документи, що посвідчують особу.
7. Роз’яснюємо права особи, яка притягується до адміністративної відповідальності.
8. Складаємо протокол.
9. Попереджаємо про можливість затримання правопорушника для встановлення особи.
10. Затримання для встановлення особи – див відповідний розділ.

ПАМ'ЯТАЄМО ПРО:

- власна безпека, напарник в полі зору;
- підтвердити прибуття підтвердити факт події;
- відео реєстратор;
- контроль ситуації;
- ефективність комунікації (розподіл ролей);
- можливі очевидці або потерпілі, відібрати у них пояснення;
- прийняти рішення щодо оформлення адмінматеріалу;
- оформити адмінматеріали щодо всіх вчинених правопорушень;
- копія протоколу – правопорушнику.

ОТРИМАННЯ ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ВИЯВЛЕННЯ ТІЛА БЕЗ ОЗНАК ЖИТТЯ

1. Підтвердити прийняття виклику або повідомити чергового про виявлення тіла, що не подає ознак життя.

2. Звернутись до особи, встановити наявність чи відсутність реакції на вербальне спілкування:

a. За наявної реакції, встановити стан особи (з її слів) та шляхом візуального огляду;

- якщо особа скаржиться на погане самопочуття, викликати швидку (напарник 1) та надати домедичну чи іншу допомогу (напарник 2);
- встановити родичів чи близьких особи, зв'язатись з ними.

b. За відсутності реакції, перевірити пульс особи та інші ознаки життя (дихання, реакція зіниць на світло).

3. Якщо ознак життя не виявлено, викликати СОГ, швидку, не переміщати тіло, забезпечити збереження положення тіла.

4. Вжити заходів для охорони місця події

5. Здійснити огляд місця події для того, щоб у випадку необхідності (злива, сильний вітер) зберегти докази

6. Очікувати приїзду швидкої і СОГ, доповісти їм ситуацію

7. У разі неприбуття швидкої до особи з певних соціальних категорій, доставити таку особу до найближчого приймального відділення медичного закладу.

ПАМ'ЯТАЄМО ПРО:

- підтвердити отримання інформації і негайне висунення;
- заходи особистої гігієнічної безпеки;
- встановити суть/причину стану особи (тіла);
- контроль місця події;
- викликати швидку, описати стан особи (тіла) та його можливі причини;
- завжди вдягати медичні рукавички;
- звертати увагу на відкриті кровотечі.

АЛГОРИТМ ХУЛІГАНСТВО

1. Оцінити ситуацію, зокрема щодо загрози життю та здоров'ю, щодо необхідності підмоги

2. Заходи особистої безпеки, спецзасоби

3. Голосно заявити вимогу негайного припинення хуліганських дій

4. Припинити правопорушення заходами фізичного впливу або спецзасобами

5. Затримати осіб за наявності підстав до того – наприклад, що не підкоряються законним вимогам патрульного

6. Взяти ситуацію під контроль, недопущення подальших конфліктів

7. Якщо ситуація кваліфікується як дрібне хуліганство:

a. Скласти протокол хуліганство

b. Скласти протокол затримання (див окремий розділ)

c. Доставити до суду

8. Якщо ситуація кваліфікується як хуліганство ст. 296 ККУ

a. Опитати та зафіксувати підозрюваних, потерпілих, очевидців:

b. Учасники події, можливі очевидці

c. Чи пошкоджено майно

d. Чи є тілесні ушкодження

e. Визначити ступінь і характер тілесних ушкоджень

f. У разі наявності тілесних ушкоджень, пошкоджень майна, інших кримінальних правопорушень викликати СОГ

ПАМ'ЯТАЄМО ПРО:

- власна безпека, напарник в полі зору;
- підтвердити прибуття і факт події;
- оцінка ситуації, підмога;
- спецзасоби (ефективно, виправдано, у відповідності до конкретної ситуації);

- бронежилет;

- відео реєстратор;

- контроль ситуації, ефективна комунікація;

- припинити конфлікт;

- затримати підозрюваних;

- домедична допомога;

- виклик СОГ;

- виклик швидкої;

- встановити і опитати очевидців;

- можливі відеозаписи з наявних камер;

- опитати підозрюваних і потерпілих, зафіксувати пояснення;

- охорона місця події;

ОТРИМАННЯ ІНФОРМАЦІЇ АБО ВИЯВЛЕННЯ БІЙКИ

1. Оцінити ситуацію, зокрема щодо загрози життю та здоров'ю, щодо необхідності підмоги

2. Заходи особистої безпеки, спецзасоби
3. Голосно заявити вимогу негайного припинення бійки
4. Припинити правопорушення фізичними заходами або спецзасобами
5. Затримати осіб, що не підкоряються законним наказам патрульного
6. Взяти ситуацію під контроль, недопущення подальших конфліктів
7. Визначити потреби в медичній допомозі, викликати швидку
8. Опитати підозрюваних, потерпілих, очевидців:

стан здоров'я, скарги на головний біль

характер ушкоджень

причина конфлікту, можливі мотиви

перебіг конфлікту

які удари наносились і ким

учасники конфлікту, можливі очевидці

чи пошкоджено майно

9. Визначити ступінь і характер тілесних ушкоджень

10. У разі наявності тілесних ушкоджень, пошкоджень майна, інших кримінальних правопорушень - викликати СОГ

тілесні ушкодження - ознаки кримінального правопорушення, передбачені статтями 121, 122, 125 чи 126 КК.

небажання осіб писати заяву з даного приводу не відміняє необхідності викликати та дочекатись СОГ.

за потреби, учасників затримують за підозрою у вчиненні злочину в порядку ст. 209 КПК.

11. У разі відсутності тілесних ушкоджень та інших претензій, переконатись у тому, що конфлікт вичерпано, прослідкувати, що особи розійшлись.

12. Якщо особи не припиняють правопорушення, то їхні дії можуть бути кваліфіковані як хуліганство (ст. 173, 185 КпАП або ст. 296 КК)

ПАМ'ЯТАЄМО ПРО:

- власна безпека, напарник в полі зору;
- підтвердити прибуття;
- підтвердити факт події;
- оцінка ситуації;
- викликати підмоги;
- спецзасоби (ефективно, виправдано, у відповідності до конкретної ситуації);

- бронезилет;
- відео реєстратор;
- контроль ситуації, ефективна комунікація;
- припинити конфлікт;
- затримати підозрюваних;

- домедична допомога;
- виклик СОГ;
- виклик швидкої;
- встановити і опитати очевидців;
- можливі відеозаписи;
- опитати підозрюваних і потерпілих, зафіксувати пояснення;
- охорона місця події.

РЕАГУВАННЯ НА ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО СПРИЧИНЕННЯ ОСОБИ ТІЛЕСНИХ УШКОДЖЕНЬ

Отримавши повідомлення про нанесення тілесних ушкоджень, необхідно:

- опитати заявника (коли, де, ким нанесено тілесне ушкодження, прикмети злочинця, мотиви злочину, якою зброєю нанесено це ушкодження, кількість потерпілих і характер нанесених їм тілесних ушкоджень, зник чи знаходиться на місці події злочинець і т. ін., а також дані про самого заявника), отримані відомості повідомити черговому по правоохоронному органу;
- якщо заявником є сам потерпілий, одночасно вжити заходів з надання йому невідкладної домедичної допомоги. При наявності незначних тілесних ушкоджень ввічливо з'ясувати у потерпілого, чи не потрібна йому медична допомога;
- прибути на місце скоєння злочину і вжити заходів щодо максимального збереження слідів скоєння злочину;
- про усі обставини нанесення тілесних ушкоджень доповісти старшому слідчо-оперативної групи (слідчому), а потім, після проведення всіх необхідних дій на місці події, скласти письмовий рапорт на ім'я начальника підрозділу поліції.

ГРАБІЖ

1. Отримуючи виклик, одразу викликаємо ще один патруль, якщо ЧЧ направило тільки один;
2. Прибуваємо на місце скоєння злочину;
3. Знаходимо потерпілого;
4. Визначаємо можливих очевидців;
5. Швидко опитуємо потерпілого, дізнаємося прикмети підозрюваних осіб і можливий їх подальший напрям руху;
 - а.** Садимо потерпілого до патрульного автомобіля, якщо патрульні швидко прибули на виклик і є можливість переслідування злочинців. Робимо це тільки в дійсно необхідних випадках, пам'ятаємо про безпеку для потерпілого.
6. Передаємо інформацію по радіо для інших патрулів для виявлення осіб схожих за прикметами;

7. Один екіпаж одразу починає переслідування по гарячих слідах, інший екіпаж – залишається на місці вчинення злочину для виявлення можливих матеріальних доказів, відібрання пояснень у очевидців, у випадку затримання підозрюваного патрульними (іншими патрулями):

a. отримуємо підтвердження від заявника про вчинення злочину саме цією особою (показуємо підозрюваного потерпілому)

b. здійснюємо всі заходи для збереження доказової бази (не допускаємо викидання викрадених речей підозрюваним);

c. передаємо підозрюваного СОГ;

d. після прибуття СОГ, допомагаємо слідчому.

9. Якщо підозрюваного не вдалося затримати по гарячих слідах:

a. заспокоюємо потерпілого;

b. передаємо потерпілого в руки СОГ для складення заяви про злочин.

ПАМ'ЯТАЄМО ПРО:

- власна безпека, напарник в полі зору;
- виклик додаткового патруля;
- відео реєстратор;
- підтвердити прибуття;
- підтвердити факт події;
- оцінка ситуації;
- визначення кола очевидців;
- опитування/відібрання пояснень у очевидців;
- фіксування даних та контактів очевидців;
- бронежилет;
- контроль ситуації, ефективна комунікація;
- кваліфікувати ситуацію, оцінити стан здоров'я;
- виклик СОГ;
- можливі відеозаписи;
- охорона місця події

РОЗБІЙ

1. Отримуючи виклик, одразу викликаємо ще ДВА патрулі, якщо ЧЧ направила тільки один;

2. Прибуваємо на місце скоєння злочину;

3. Знаходимо потерпілого;

4. У випадку необхідності, надаємо першу долікарську допомогу, викликаємо швидку допомогу;

5. Швидко опитуємо потерпілого, дізнаємося прикмети підозрюваних осіб і можливий їх подальший напрям руху;

6. Передаємо інформацію по радії для інших патрулів для виявлення осіб схожих за прикметами;

7. Один екіпаж одразу починає переслідування по гарячих слідах, інший екіпаж – залишається на місці вчинення злочину для виявлення можливих матеріальних доказів, відібрання пояснень у очевидців;

8. Визначаємо можливих очевидців;

9. Викликаємо СОГ;

10. у випадку затримання підозрюваного патрульними (іншими патрулями):

а. отримуємо підтвердження від заявника про вчинення злочину саме цією особою (показуємо підозрюваного потерпілому);

б. здійснюємо всі заходи для збереження доказової бази (не допускаємо викидання викрадених речей підозрюваним);

с. передаємо підозрюваного СОГ

д. після прибуття СОГ, допомагаємо слідчому.

Якщо підозрюваного не вдалося затримати по гарячих слідах:

а. заспокоюємо потерпілого;

б. передаємо потерпілого в руки СОГ для складення заяви про злочин.

ПАМ'ЯТАЄМО про:

- власна безпека, напарник в полі зору;
- виклик додаткового патруля;
- відео реєстратор;
- підтвердити прибуття;
- підтвердити факт події;
- оцінка ситуації;
- визначення кола очевидців;
- опитування/відібрання пояснень у очевидців;
- фіксування даних та контактів очевидців;
- бронежилет;
- контроль ситуації, ефективна комунікація;
- кваліфікувати ситуацію, оцінити стан здоров'я;
- виклик СОГ;
- можливі відеозаписи;
- охорона місця події

ПРИ ОТРИМАННІ ІНФОРМАЦІЇ ПРО ВВЕДЕННЯ В ДІЮ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗАХОДІВ «ПЕРЕХВАТ»

- підтвердити отримання інформації про ініціацію плану «перехват»;
- невідкладно одягти засоби індивідуального захисту (бронежилет);
- прибути на закріплену відповідно до оперативного плану локацію, про що доповісти командирів та/або черговому, залежно від ситуації;
 - у разі перебуванні на перерві, негайно її завершити;
 - у разі виконання іншого завдання, завершити його невідкладно за такої можливості, або повідомити безосереднього керівника/чергового про неможливість завершити поточне завдання невідкладно;
 - перебуваючи на обов'язковому посту, слідкувати за дорожнім рухом, виявляючи об'єкти з орієнтування;
 - патрулюючи свій квадрант, попереджати чергового про схожі автомобілі з орієнтуванням;

- перевіряти транспортні засоби, схожі за маркою та кольором, а також здійснювати нагляд за дорожнім рухом в частині виявлення транспортних засобів злочинців відповідно до орієнтування;

- в разі виявлення чи переслідування підозрілих осіб або злочинців, з метою організації заходів щодо їх затримання та інформування керівництва, негайно інформувати оперативного чергового;

- залишатись на визначеній локації допоки не буде отримано інших команд від чергового або безпосереднього керівника.

ПАМ'ЯТАЄМО ПРО:

- підтвердити отримання інформації і негайне висунення
- повідомити про неможливість завершення (відміни) поточного завдання

- вдягнути засоби індивідуальної безпеки;
- підтвердити прибуття на точку (локацію) згідно плану;
- оглянути локацію;
- залишатись до подальших команд або припинення дії плану.

ПРИ ВИЯВЛЕННІ ЗЛОЧИНІВ ТЕРОРИСТИЧНОЇ СПРЯМОВАНOSTІ АБО ОТРИМАННІ ІНФОРМАЦІЇ ПРО НЕБЕЗПЕКУ СКОЄННЯ ТЕРОРИСТИЧНОГО АКТУ.

При отриманні інформації про наміри осіб скоїти терористичний акт або при виявленні злочинів терористичної спрямованості працівник поліції негайно інформує про це чергову частину органу поліції та діє відповідно до отриманих вказівок. Під час отримання інформації поліцейський повинен:

В разі отримання інформації про захоплення заручників:

1. Уточнити:

- місцезнаходження захопленої особи (або осіб), її установчі дані (прізвище, ім'я та по батькові, рік народження, місце проживання й роботи, посада, належність до політичних чи громадських об'єднань тощо);

- кількість підозрюваних, їх установчі дані, якщо відомі, наявність зброї, транспорту (належність, кількість, марка, номер), чи перебували підозрювані на момент учинення злочину в стані алкогольного, наркотичного, психотропного або токсичного сп'яніння;

- обставини отримання ультимативної вимоги та її зміст;

- установчі дані та місцезнаходження заявника.

2. Обговорити із заявником місце зашифрованої для оточуючих зустрічі з оперативним працівником. З'ясувати, скільки часу є у розпорядженні працівників поліції для визначення тактики дій, дати інструкції заявнику щодо його поведінки та збереження речових доказів і слідів.

3. Зареєструвати повідомлення, заяву в установленому порядку.

4. Доповісти про подію:

- начальникові підрозділу поліції або його заступникові;
- відповідальному від керівництва;

- черговому по органу поліції вищого рівня.

5. Повідомити:

- черговому прокуратури;
- черговому територіального органу СБУ.

6. Якщо потерпілий звернувся до поліції з усною заявою – скласти протокол усної заяви.

7. Діяти за розпорядженням керівництва.

При виявленні вибухонебезпечного об'єкта або такого, що його нагадує (паунок, сумка, чемодан, портфель тощо), та за фактом вибуху поліцейський зобов'язаний:

- вивести людей з небезпечної зони;
- доповісти про подію оперативному черговому найближчого територіального органу поліції;
- забезпечити охорону місця події до прибуття спеціалістів-вибухотехнічної служби.

Безпечна відстань від вибухонебезпечних або підозрілих предметів на відкритій місцевості повинна бути не менше 100 м, у будинку - не менше 50м.

Оперативний черговий органу поліції, одержавши повідомлення про виявлення вибухонебезпечного об'єкта або предмета, що його нагадує, **зобов'язаний:**

1. Уточнити:

- дату, час, місце та обставини виявлення вибухонебезпечних предметів (при розкопках, ремонтно-будівельних роботах, оранці тощо), їх зовнішні ознаки;
- установчі дані та місцезнаходження заявника.

2. Попередити заявника про недопущення доторкання до виявлених предметів, а коли вони знайдені при проведенні будь-яких робіт – про негайне припинення цих робіт і виведення з цього місця людей, а також про недопущення до місця виявлення предметів до прибуття працівників поліції людей, транспорту, тварин тощо.

3. Зареєструвати повідомлення чи заяву в установленому порядку.

4. Негайно направити до місця виявлення вибухонебезпечних предметів наряди поліції для охорони (оточення) місця їх виявлення, а також працівників вибухотехнічного підрозділу.

5. Для перекриття автошляхів, розташованих у безпосередній близькості до небезпечної зони, вислати до місця події додаткові наряди поліції.

6. Негайно доповісти начальникові органу поліції або його заступникові, відповідальному від керівництва, черговому по органу поліції вищого рівня.

7. Повідомити черговому прокуратури, черговому територіального органу СБУ, оперативно-чергову службу територіального органу управління ДСНС, черговому військового комісаріату.

8. За розпорядженням керівництва поліції інформувати про подію місцеву державну адміністрацію і, за необхідності, разом із її представниками вживати заходів щодо евакуації людей.

9. Направити до чергової частини поліції вищого рівня детальну інформацію про подію, вжиті заходи та їх результати.

Оперативний черговий ГУНП, при одержанні інформації про виявлення вибухонебезпечного об'єкта зобов'язаний:

- направити на місце події спеціалістів-вибухотехнічної служби із спеціальним обладнанням;
- негайно доповісти про подію керівництву ГУНП та до чергової частини МВС України;
- контролювати вжиття заходів щодо знешкодження вибухонебезпечних об'єктів;
- після закінчення заходів надіслати до чергової частини МВС детальну інформацію про подію, вжиті заходи та їх результати.

Направлені на місце події наряди поліції:

- забезпечує охорону (оточення) місця події, громадського порядку;
- виявляє очевидців і за обставинами скоєння злочину опитує їх;
- затримує підозрілих осіб і доповідає про це оперативному черговому та старшому слідчо-оперативній групі;
- підтримує постійний зв'язок з оперативним черговим по органу поліції і доповідає йому про оперативну обстановку на місці події.

Оточення та огорожа місця вибуху здійснюються з радіусом 50 м від місця, де він стався.

Працівникам Національної поліції України, які не є спеціалістами-вибухотехнічної служби, категорично забороняється розкривати (розпечатувати) принесені громадянами до чергової частини або інших приміщень поліції підозрювані у належності до вибухонебезпечних об'єктів пакунки, сумки, чемодани, конверти, бандеролі, посилки, коробки, смикати за драти, що стирчать з них, натискувати на кнопки та вимикачі, порушувати цілісність упаковки.

В разі отримання інформації про викрадення або захоплення повітряного судна:

1. Уточнити:

- місце стоянки літака, час та обставини скоєння нападу (загроза вибуху, захоплення заручників тощо);
- бортовий номер, тип повітряного судна, його належність (державна реєстрація), експлуатанта повітряного судна, номер рейсу, місцезнаходження та умови польоту (курс, висота);
- склад екіпажу, його озброєння, прізвище командира, кількість пасажирів, обстановку на борту судна, викликану протиправними діями, наявність постраждалих серед пасажирів та екіпажу, їх фізичний та моральний стан, поведінку;

- кількість підозрюваних (їх установчі дані, якщо відомі), їх вимоги, наявність зброї (кількість, марка, номер тощо), чи перебували вони на момент учинення злочину в стані алкогольного, наркотичного, психотропного або токсичного сп'яніння, якщо підозрювані зникли – імовірні шляхи їх відходу;

- якщо напад скоєний у повітрі – де і коли передбачається посадка літака, прийняте командиром рішення;

- установчі дані та місцезнаходження заявника.

2. Зареєструвати повідомлення.

3. При зникненні підозрюваних – орієнтувати всі наряди про їх прикмети та про автотранспорт, яким вони користуються, перекрити можливі шляхи відходу злочинців або місця їх можливої появи, організувати переслідування.

4. Доповісти про подію:

- начальникові органу (підрозділу) або його заступникові;

- черговому органу поліції вищого рівня.

5. Повідомити:

- черговому територіального органу СБУ;

- черговому прокуратури.

6. Забезпечити негайний виїзд на місце події слідчо оперативної групи, очолюваної начальником органу поліції або його заступником, у складі: працівників кримінальної поліції, кінолога зі службово-розшуковим собакою, інших працівників, спорядивши їх засобами індивідуального захисту та оборони.

7. Викликати на місце події карети швидкої медичної допомоги та пожежні автомобілі.

8. Діяти за розпорядженням керівництва.

**НАЙБІЛЬШ ВИКОРИСТОВУВАНІ ВИСЛОВИ ПРАЦІВНИКАМИ ПОЛІЦІЇ
АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ.**

Українською мовою	Англійською мовою	Транскрипція
Я - старший сержант поліції Іванов	I am a senior sergeant of police Ivanov	Ай м е 'сініє 'сьоджент ов поліс Іванов
Поясніть, будь ласка	Please, explain	Пліз, ікс'плейн
Покажіть, будь ласка	Show me, please	Шоу мі, пліз
Слухаю Вас	I'm listening to you	Айм лиснін ту ю
Як Ваше ім'я?	What is your first name?	Вот із йо(р) фьо'ст нейм?
Яке Ваше прізвище?	What is your surname?	Вот із йо(р) сьонейм?
З якої Ви країни?	What country are you from?	Вот 'кантрі а(р) ю фром?
Чи є у Вас паспорт?	Do you have a passport?	Ду ю хев е паспорт?
Як я можу пройти до...?	How can I get to ... ?	'Хау кен ай гет ту... ?
Де найближча поліцейська дільниця	Where is the nearest police station?	'Беар із зе 'нієрест по'ліс стейшн?
Я хочу заявити	I want to report on crime	Ай вонт ту ріпот он крайм
Я повинен скласти	I must draw up a report.	Ай маст дро ап е рі'пот
Я попереджаю	I warn you	Ай вон ю
Ви порушуєте громадський порядок	You are breaking the public order	Ю а 'брейкін зе 'паблік 'оде
Прошу припинити	Please, stop it!	Пліз, стоп іт!
Я повинен доставити Вас у відділення поліції	I must take you to the police station	Ай маст тейк ю ту зе по'ліс стейшн
Повторіть, напишіть, будь ласка, ваше прізвище	Please, repeat, write down your surname	Плиз, репіт, райт даун юр сьорнейм
З якою метою ви прибули до	What is the purpose of your visit to the...	Вот из пьопоус оф йор візит ту зе

Список використаних джерел

1. Конституція України: 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. - №30. – Ст.141.
2. Закон України «Про Національну поліцію» // Відомості Верховної Ради України, від 2 липня 2015 року № 580-VIII р.
3. Кримінальний Кодекс України. Станом на 12.01.2018 // zakon.rada.gov.ua/go/2341-14.
4. Кодекс України про адміністративні правопорушення. Станом на 06.02.2018 // zakon.rada.gov.ua/go/80731-10.
5. Кримінальний процесуальний кодекс України. Станом на 07.01.2018 // zakon.rada.gov.ua/go/4651-17.
6. Інструкція із заходів безпеки при поводженні зі зброєю // наказ МВС України від 01.02.2016 № 70.
7. Положення про організацію службової підготовки працівників Національної поліції України // наказ МВС України від 26.01.2016 № 50.
8. Інструкція про порядок взаємодії територіальних органів поліції та міжрегіональних територіальних органів Національної поліції України під час реагування на надзвичайні ситуації, у випадку введення правового режиму воєнного чи надзвичайного стану // наказ МВС від 31 жовтня 2016 року № 1129.
9. Інструкція про порядок проведення інструктажів працівників поліції структурних підрозділів апарату Головного управління, окремих підрозділів ГУНП, територіальних відділів та відділень поліції // наказ ГУНП в Одеській області від 28.12.2016 № 3333.

ГОЛОВНЕ УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ
В ОДЕСЬКІЙ ОБЛАСТІ



ДОВІДНИК ПОЛІЦЕЙСЬКОГО

ОДЕСА - 2018